IOSIF D. AGAPITOS
UN LEAGĂN ÎN ZĂPADĂ
Dedic această carte, cu cinste şi respect, eroinei acestei cărţi, dar şi sufletelor mame ale inimii, care s-au aplecat şi au luat şi au încălzit cu trupul lor copii nevinovaţi. I-au hrănit şi i-au reînviat pe cei pe care altele i-au născut şi i-au aruncat nici căţelele nu fac lucrul acesta!...
Iosif D. Ăgapitos
IOSIF D. AGAPITOS
UN LEAGĂN ÎN ZĂPADĂ
Traducere din limba greacă de Monah Pimen Vlad
Editura Bunavestire Bacău - 2007
Ediţie îngrijită de Ierom. Porfirie Bercea
Culegere şi corectură
Prof. Elisabeta Filioreanu

Chilia «Sfântului Mucenic Artemie» Schitul Lacu sfântul Munte Athos Telefon: 00302377023814
Traducerea s-a făcut după IQZHO) A. ATAnHTOY MIA KOYNIA ZTO XIONI
TETAPTH EKAOEH EflIMEAHMENH
EKAOXIZ
IEPA2 TYNAIKEIAX KOINOBIAKHL MONHZ «Ariox 0EOAOXIOE O KOINOBIAPXHL» 14565 Ar. STE4ANOL ATTIKHZ THA. 8140445
ISBN: 978-973-8460-97-3

## PROLOG

Dacă s-ar întâmpla, iubite cititor, să te afli pe munte într-o zi în care ninge şi, în timp ce vei păşi, învelit în paltonul tău, ai vedea deodată în faţa ta, la o curbă a drumului, un leagăn în zăpadă, cu un prunc gingaş în el!... Ştiu, te vei opri imediat, vei simţi o nelinişte, o oprire a respiraţiei, vei deschide imediat paltonul tău ca să-l faci pentru moment acoperiş pentru cel fără acoperământ, vei arunca o privire împrejurul tău, întrebându-te: „Cum a ajuns aici, sărmanul?!...”. Pe urmă te vei apleca şi-l vei lua din leagăn în braţele tale, acoperindu-l cu paltonul tău, îl vei strânge la pieptul tău ca să-l încălzeşti şi vei porni apoi spre oraş, aruncând din când în când priviri spre faţa lui — mai multe dacă eşti femeie... Şi ai fi făcut pruncului tot ce ai fi putut pentru astăzi, pentru mâine, pentru luna următoare şi mai departe... Şi ar fi devenit atunci nefericirea fericire...

însă mulţi asemenea copii nu-şi găsesc salvatorul!... Abia scăpând oare câţi scapă de îngheţ, mai ales de cel al sufletului? — cresc ca şi căţeii



aruncaţi. Şi viaţa lor are dureri amare de multe feluri, iar câteodată înfricoşate surprize şi drame surprinzătoare ale iadului!

Aşa s-a întâmplat şi cu pruncul cărţii noastre, cu Timio, minunatul băiat, şi cu Marianti cuviincioasa şi gingaşa fetiţă cu ochi negri. Vă voi istorisi povestea vieţii lor în paginile care urmează. Oare, un doriţi să vă aflaţi lângă ei? O, doriţi! Veniţi! Poate veţi găsi unul ca şi al vostru alături de ei... Şi vă veţi bucura toţi. Veţi respira odihnitor.

Mergem!

I.d.A.



## 1
## LA ŞCOALA DE NOAPTE

Timio avea doisprezece ani. Era un băiat blond, cu părul cârlionţat şi cu ochi albaştri. Frumoasă imagine ar fi fost dacă nu i-ar fi lipsit ceea ce-i lipsea şi-l făcea neliniştit, nervos, rău. Stătea întotdeauna la şcoala de noapte în ultima bancă şi nu învăţa carte. Acum deranja pe unul, apoi îşi bătea joc de altul, pe urmă se făcea că doarme şi sforăia, iar altădată chiar îl prindea somnul cu adevărat. îşi punea atunci mâna cu mânecă murdară pe bancă, iar ochii lui albaştri se ascundeau sub pleoape şi adormea. Astfel, nu vedea în jurul lui pe colegi, pe profesor... Nu voia să-i vadă... Venea numai ca să treacă timpul şi să mănânce mâncarea de seară pe care o dădea şcoala.

în seara asta avea o nouă „ocupaţie”: Când plecase de la atelierul unde lucra, începuse să adune capete de ţigară de pe drum. în buzunarul hainei lui încăpeau multe. S-a aşezat în bancă, a dat

foc la capete şi privea la puţina lumină care exista în sală, privea la fumul care urca spre tavan şi râdea încet. La început singur. Apoi şi cel de alături. Pe urmă şi alţii de mai departe. Şi peste puţin râdea pe ascuns toată clasa.

Profesorul opri lecţia, lăsă catedra şi, plin de nervi, tăbărî pe Timio. îl apucă de ureche şi i-o răsuci nervos. Apoi îi trase două palme de răsună toată sala.

copil rău, netrebnic! îţi arăt eu ţie. Ridică-te.

Ieşi!

Şi, ţinându-l pe Timio de ureche şi pălmuindu-l neîncetat, îl coborî pe scările de marmură spre biroul directorului. Ajunse şi deschise.

domnule director, acest animal trebuie să plece din şcoală, a zis el aprins şi i-a mai tras o palmă lui Timio, fără a gândi că se află în faţa directorului.

Timio îşi strânse cât mai mult gâtul sub gulerul hainei şi încercă să-şi apere capul şi faţa cu mâinile lui murdare.

copil rău, domnule director, m-a sufocat, şi aruncă o privire înfricoşată spre Timio.

Ce se va întâmpla acum? Furtuna care se lăsase peste Timio se va schimba în ciclon, care îl va lua cu sila şi îl va ridica în sus, îl va învârti, îl va duce departe şi îl va arunca apoi cu putere în jos. Va crăpa ca un bostan aruncat pe asfalt. Şi aşa se vor termina toate...

îi era frică, dar şi-o dorea! Timio îşi dorea un lucru ca acesta în clipa aceea, să fie lângă

profesorul sălbăticit, iar în faţă să vadă pe director. Cu o asemenea viaţă ce să facă?

Dar lucrurile nu s-au petrecut după cum se aştepta. O făclie cerească începuse să se vadă în birou, iar de sub aceea se strecură vocea calmă şi înceată a directorului:

lasă-l pe mâna mea, domnule profesor! îl voi aranja eu.

Profesorul ieşi cu o nemulţumire pe faţă. Directorul i se păruse prea liniştit. Nu îl înţelegea. Nu va pedepsi neorânduiala aceasta? Va avea aceleaşi probleme în sală. „Pentru ce, domnule director?”, şi închise uşa pe dinafară.

Timio, încet-încet, îl privi pe director în faţă. Iar acela privea spre copil liniştit, dulce, cu bunătate părintească, privea de sub făclia cerească ce părea acum foarte colorată în ochii lui Timio.

timio, copilul meu, îi zise directorul, stai pe scaun, copilul meu. Nu sta în picioare.

Timio se aşeză încet pe o margine a scaunului. Aşa îi dictau ruşinea şi hainele lui murdare.

pentru ce, copilul meu, faci obrăznicii?

pe mine nu mă iubeşte nimeni, izbucni Timio. Nimeni! Nici cei care m-au născut... şi izbucni în plâns.

Două râuri de lacrimi se scurgeau pe faţa murdară a copilului. Două râuri de lacrimi care izvorau din apele albastre ale ochilor lui şi curgeau spre gura lui, având gustul amar al murdăriei pe care o spălau.


Directorul se ridică. Merse spre copil. îl mângâie pe păr şi îl privi în ochii lui plânşi, cât mai blând, cât mai dulce putea.

eu, însă, te iubesc, Timio, zise el dulce.

Un telefon întrerupse scena.

Sigur, îl aştept cu plăcere.

Nu apucă directorul să închidă telefonul şi se auzi o ciocănitură în uşă şi, înainte de a răspunde, uşa se deschise şi intră înăuntru un domn bine îmbrăcat, serios, cu aer superior.

respectele mele, domnule inspector. Vă rog, luaţi loc, îi zise directorul şi îi arătă fotoliul din biroul său.

Timio îşi întrerupse plânsul. Se întâmplă de multe ori ca ceva neprevăzut să ne cuprindă pentru moment sufletul, şi din bucurie mare, dar şi din tristeţe amară. Ieşi afară. închise uşa. Coborî repede scările şi ajunse la uşa de afară. Ploua. îşi aminti iarăşi de durerea lui şi începu să plângă... „Pe mine nu mă iubeşte nimeni... şi-a zis în sine. Şi chiar cei care m-au născut m-au părăsit şi au plecat fiecare în drumul lui. Unul spre răsărit şi altul spre apus”.

Stomacul îl necăjea. îi era foame. Cum să intre însă în clasă? Cum să-l întâmpine pe profesorul sălbăticit, ca să ia din mâinile lui mâncarea de seară pe care o dădea la ora aceea? Nici măcar o bucată de pâine uscată nu avea „acasă”. Nici un ban în buzunar. înfăţişarea părintească a directorului îi apăru din nou în gândurile sale. Timio se întoarse spre birou, urcă scările, lovi uşor în uşă şi intră.

10

vă rog mult, îmi daţi câţiva bani ca să merg cu maşina acasă, pentru că plouă?

câţiva bani?... îţi voi da mai mulţi, Timio al meu, ca să mergi şi azi şi mâine cu maşina şi să mănânci şi o prăjitură duminică, la cofetărie.

Şi, scoţând, îi dădu bani lui Timio.

O sută de drahme vedea copilul în palmele sale. O sută! Cât de strălucitoare era! Şi era a lui. I-o dăduse domnul director. Ridicându-şi capul îl privi. Spuse mulţumesc şi ieşi. Coborî scările şi se opri din nou la uşa de afară. Ploua neîncetat. în palma lui strângea suta. I se părea că era un pic caldă moneda. Va mânca în seara asta o pâine proaspătă şi se va sătura. Cuptorul era alături de şcoală. Deja vedea în mintea lui pâinile aranjate în rând, calde, şi începu să înghită în sec. Şi poimâine se va duce să mănânce o prăjitură la cofetăria din vecini. în fiecare zi se oprea în faţa vitrinei, vedea platourile şi vorbea cu ele de afară, iar acelea îi făceau cu ochii. Acum se va duce înăuntru. Se va aşeza la o masă. „O prăjitură, vă rog!”, va comanda el; şi va veni aceea într-o farfurie albă, în siropul ei. Va veni oricum. Suta o avea în palma lui. Ce bine!

încercă să iasă, să păşească lipit de perete ca să ajungă la cuptor şi să ceară o pâine caldă de o jumătate de kilogram, dar ceva îl reţinu. Se întoarse înapoi. Urcă din nou cele câteva scări de marmură. Bătu din nou, ruşinos, în uşă. Era, după cum ştiţi, şi inspectorul. Deschise şi intră.

mă iubiţi, domnule director, a întrebat el din toată inima? Mă iubiţi?

11

Şi îl privi cu ochii lui albaştri care erau acum foarte curaţi, frumoşi, luminaţi de o necrezută bucurie.

Da, copilul meu. Te iubesc, îi zise directorul la fel de părintesc.

Noapte bună! zise bucuros.

Ieşi afară. Coborî scările în fugă. Păşi pe lângă perete, ca să nu se ude, şi intră la cuptor.

o franzelă de o jumătate de kilogram, coaptă bine, vă rog! Aceasta, zise el. Poftim şi banii.

Luă franzela. O strânse puţin cu degetele şi auzea cum se sfărâma. Apoi îşi luă restul şi ieşi. în faţa lui a frânat în clipa aceea autobuzul. A urcat, a plătit biletul şi s-a aşezat. A început pe ascuns să ciupească din pâine. îi era ruşine să fie văzut că mănâncă în maşină. Ştia, Timio, ce înseamnă binele. Era altfel când simţea că este iubit. Devenea un copil cu purtări frumoase, respectuos, minunat, şi faţa lui îşi găsea frumuseţea, ochii i se îndulceau, iar limba picura miere.

Autobuzul avea staţie aproape de casa lui. Timio coborî bucuros. Traversă o curte. Scoase o cheie din buzunarul pantalonilor şi, introducând-o într-o încuietoare veche, deschise uşa. Intră încet în camera întunecoasă. Găsi lampa şi chibriturile. Scoase sticla şi o aprinse, o micşoră puţin şi îi puse sticla la loc. O lumină mică, liniştită şi smerită lumina camera. în cameră erau un pat simplu, o masă mică, acoperită cu un ziar în loc de faţă de masă, un scaun vechi, un cuier pentru haine şi un ceas deşteptător vechi şi mare, căruia i se auzeau

12

bătăile în liniştea camerei şi trezea din somn şi pe cei ajunşi în pragul morţii.

Băiatul se aşeză şi începu să mănânce din pâine. Căzu iarăşi în melancolie... I-au căzut aripile. Ochii i s-au umplut din nou. Lacrimile îi curgeau pe obraz şi i-au ajuns până la gură. Mânca pâine cu lacrimi!... îşi ridică privirea şi o trecu prin geamul mic de la fereastra lui peste acoperişurile joase de la celelalte case, care erau lipite de camera lui, şi şi-o fixă la blocul din faţă, la apartamentul care se vedea cel mai luminat. Se zărea prin perdeaua subţire un bărbat care stătea la masă. Era tatăl său! Şi în faţa lui stătea o femeie: era mama lui vitregă, cea care îl aruncase într-o dimineaţă afară!

nu eşti copilul meu. Nu te vreau. Afară!

să-l văd pe tata. Să-i vorbesc, a rugat-o Timio.

i-am vorbit eu... Am discutat. Am căzut de acord: nu te vrem. Pleacă!

dar unde să mă duc?

la mama ta!...

Şi Timio plecă, doar cu o valiză mică, să o caute pe femeia care l-a născut. Se duse la casa ei.

Urcă la etajul trei şi apăsă pe sonerie. Ieşi o tânără:

ce vrei?

pe mama mea!

cine este mama ta?

doamna Evterpi.

e o greşeală. Doamna mea acum s-a căsătorit şi încă nu are copii.

13

o vreau pe mama mea, îţi spun. Cheam-o, te rog!

Doamna Evterpi auzi discuţia. Neliniştită, ieşi afară:

Greşeşti, băiatul meu. Mama ta nu... nu locuieşte aici...

Mamă!

Taci! Ţi-am spus că nu locuieşte aici, şi apoi închise uşa cu furie.

maria, săracul băiat greşeşte. în altă parte trebuia să meargă... îi spuse ea servitoarei, căutând să-şi ascundă spaima.

Timio coborî scările plângând. „Nimeni nu mă iubeşte... Nimeni nu mă vrea...”.

Ieşi în drum şi merse, neştiind unde se duce. Merse mult timp. Ceasuri întregi. Obosi, flămânzi. Capul i se învârtea. începu să se întunece. „Unde să mă duc acum? Unde voi dormi la noapte?”.

îi veni o idee: una dintre camerele din curtea din faţa casei tatălui său era neînchiriată. Acolo va merge. Şi veni obosit în seara aceea, se culcă aşa îmbrăcat şi îşi udă perna cu lacrimi, iar apoi adormi singur şi părăsit, fără mângâieri, fără căldură, fără îngrijire, fără sărutul mamei sau al tatălui...

Coşmaruri îl chinuiseră toată noaptea. Se făcea că era şi se juca într-o grădină, unde culegea flori, bucurându-se de soare, dar deodată se înnoră, fulgeră şi tună, şi începu să plouă. Iar o femeie deformată, murdară, ştirbă, veni lângă el, îşi puse mâinile reci pe gâtul lui şi râse sarcastic, iar urâţenia ei părea şi mai mare.

14

„Sunt mama ta, îi zise ea. Ha, ha, ha! Uită-te ce inimă am...”, iar când îşi deschise haina, se văzu în locul inimii o bucată de fier strâmb, plin de cuie şi cârlige, întunecat şi rece.

Timio se întoarse pe partea cealaltă. Dar altceva îl aştepta acolo: un bărbat mic, foarte mic, cu o burtă mare, cu un cap deformat, cu un nas mare de culoarea vinetei şi o faţă de culoarea pământului. Şi, îndoindu-şi picioarele lui mici, ajungea cu gura la robinetul butoiului, şi bea şi scuipa, înjurând: „Ce vrei, copile?... Belele!...” şi privi sălbatic la Timio.

Timio se întoarse cu faţa în sus, să nu mai vadă nici la dreapta, nici la stânga. Acum vedea o lume de mame şi taţi. Mame frumoase şi dulci; taţi puternici, înalţi şi bine îngrijiţi. Şi copii mulţi, mai mici, de vârsta lui, mai mari. Băieţi şi fetiţe îmbrăcaţi bine, pieptănaţi, frumoşi şi zâmbitori... Unii în braţele părinţilor şi alţii în picioare, alături de mama lor aşezată pe bancă sub crengi înflorite, cu mâinile ţinându-se de mama lor. Alţii se jucau cu părinţii lor prin iarbă cu mingiuţe colorate, iar cei mai mari cu mingi. Râdeau şi se bucurau, iar feţele lor se schimbau din frumuseţe în frumuseţe şi o cântare uşoară de bucurie se auzea în tot locul acela.

Uite maici şi taţi! S-a dus lângă ei zâmbind. I-a salutat şi le-a vorbit, dar nu i-au vorbit la început. Doar îl priveau. Pe urmă i-au vorbit. Erau din altă ţară. Apoi l-au lăsat, văzându-şi de copiii şi bucuriile lor...

15

Dis-de-dimineaţă, Timio se trezi speriat. Era singur, în linişte. A mai rămas o oră în pat. Apoi s-a sculat, s-a spălat doar de formă şi a ieşit afară, apucând-o din nou pe drumuri. Trecu de piaţa gălăgioasă. Se duse mai jos, unde erau atelierele şi fabricile. Se opri în faţa unui atelier deschis şi privea la oamenii murdari, care turnau fier topit în forme din pământ.

ce priveşti? îţi place munca noastră? îl întrebă unul, arătându-şi dinţii albi pe faţa neagră, de ziceai că era cu adevărat arab din Arabia. Avem nevoie de un copil ca ajutor. Vii? Intră în grupa noastră!

Timio înaintă şi se apropie de cei înnegriţi. Şi din ziua aceea se apucă să ajute la topitul fierului. Seara se întoarse ca un arab în camera lui întunecoasă. Şi ce luase sâmbătă seara? Ceva mărunţiş. Era perioada când încă nu existau drepturile muncitorului, nici programul, nici asigurarea. Fiecare proprietar făcea ce voia: muncă din noapte în noapte şi bani aproape deloc. Muncea flămând, sărmanul Timio, cu deznădejdea atârnându-i deasupra capului şi cu vorbe murdare şi amare în urechi.

nu vii la şcoala de noapte? l-a întrebat într-o zi un alt băiat. Se dă masă. Cât despre învăţătură, să

nu te intereseze; nu iese nici unul învăţat din câţi se duc acolo.

Şi se duse Timio la şcoala de noapte, unde avea o masă asigurată. Stătea totdeauna în ultima bancă, dar nu învăţa nimic. Acum deranja pe unul, apoi îşi bătea joc de altul, pe urmă se făcea că



doarme şi sforăia, iar altădată chiar îl prindea somnul. Din scandal în scandal, până când îl prinse profesorul şi, pălmuindu-l, îl duse la director.

Plânse şi în seara asta, văzând lumina de la casa părintească, apoi adormi. însă, ca înger păzitor îi stătea alături directorul, cu bunătatea şi cu banii lui. Simţea că era în siguranţă sub aripile lui. Şi va fi o perioadă. Şi se va schimba viaţa lui. Se va înfrumuseţa. Iar bunul şi respectosul Timio va ieşi la suprafaţă. Va merge înainte bucuros şi puternic, în spatele lui va fi întotdeauna domnul director cu dragostea lui părintească, puternică şi nesfârşită, însă numai pentru un timp...



## 2

## SUB LUMINA MAMEI

Făclie cerească în vâltoarea lui Timio era domnul director, şi soare luminos, cald şi dătător de viaţă, soare care scoate vlăstare noi, care plăsmuieşte flori gingaşe de diferite culori, care dăruieşte roade dulci şi frumos mirositoare.

— Timio al meu, i-a zis într-o seară în biroul său, această muncă nu este pentru tine, băiatul meu. Am vorbit cu un cunoscut al meu, un domn bun, şi vei merge de mâine la biroul lui. Aşa vei fi curat, odihnit, vei cunoaşte piaţa şi îţi va rămâne şi mai mult timp pentru învăţat. Încet-încet vei începe să-l ajuţi mai mult. Mai târziu vei deveni mâna lui dreaptă, iar apoi vei fi asociatul lui. Este un om bun. Te vei pricopsi lângă el. Vei părăsi vechile prietenii, copilul meu. Te voi muta la altă şcoală şi vei începe o viaţă nouă şi frumoasă. Mâine după-amiază vom merge la birou. Dimineaţă să vii acasă la mine. Te aştept.



vă mulţumesc mult, a zis Timio. Vă iubesc mult! şi, în acelaşi timp, a alergat şi l-a îmbrăţişat pe director şi l-a sărutat.

în seara aceea cămăruţa lui s-a umplut de cântece şi de bucurii. Nici nu s-a mai uitat spre blocul din faţă. „Am tată şi eu! Tată bun, care mă iubeşte”, îşi zicea mereu.

Dormi liniştit şi se trezi bucuros. Se spălă bine, se pieptănă, îşi dădu papucii cu cremă, se uită din nou în oglindă şi, mâncând ceva, porni spre casa domnului director. Se înţeleseseră ca la nouă fix să fie acolo. Ajunse la timp. în uşă îl aştepta omul acela bun.

bine ai venit, copilul meu!

bună ziua, răspunse Timio, plin de bucurie şi de frumuseţe. Directorul puse mâna pe spatele lui Timio şi îl conduse în casă.

evghenia, el este Timio, bunul copil! Va fi cel mai bun elev din noua clasă. De astăzi dupăamiază va fi angajat al domnului Iordan, iar peste câţiva ani va fi asociatul lui. Să vezi peste câţiva ani un „domn Eftimie”[1] de care se va bucura toată lumea!

Cu căldură de mamă îl primi şi doamna Evghenia. îl duse în salon, în camera de masă, în camera în care încă dormea pruncuşorul ei. Timio se opri lângă pătuţul lui şi îl privi. Era un copilaş gingaş şi grăsuţ, care dormea liniştit pe cearşafuri curate şi acoperit cu o păturică albăstruie. „Un

[1] Numele întreg al lui Timio.



frăţior să fi avut şi eu, îşi zise Timio. Cât de mult l-aş fi iubit!”.

L-a privit mult, i-a vorbit tainic şi pe urmă a intrat împreună cu doamna Evghenia în salon.

băiatul meu, îi zise ea, luându-l lângă dânsa pe canapeaua moale şi frumoasă, vom merge la piaţă să facem cumpărături.

ce să cumpărăm?

lucruri pentru tine. Şi până vom face noi cumpărăturile, doamna Froso va merge la căsuţa ta, ca să o aranjeze. Dă-mi cheia!

Timio i-a dat-o. A pus-o în palma ei. O palmă albă, cu degete ca şi crinul. Un inel de aur şi o verighetă străluceau pe degetul ei. „Ce mână frumoasă! Cât de moale trebuie să fie mângâierea ei! Cu aceasta mângâie doamna Evghenia căpşorul pruncului ei. Cu aceasta, iar cu cealaltă îi dă mâncare. Cu aceasta îi mângâie umerii, cu aceasta se joacă, îl îmbracă. Cu aceasta îl îngrijeşte şi acum şi mai

târziu, când va mai creşte puţin şi când va fi ca şi el. Ce frumoase sunt mâinile mămicii!”. îşi ridică privirea şi o privi. „Ce frumoasă îi era şi faţa! Ce frumoasă şi dulce era toată!”. îi veni o dorinţă de prunc şi se lipi de trupul ei. „Mamă, zise în sine. Mămico!”.

Doamna Evghenia îl strânse la piept pe copil şi îşi puse bărbia pe părul lui cârlionţat şi blond. Apoi îşi ridică uşor mâna cu degete albe şi cu verigheta de aur şi îl mângâie...

Timio simţea că se află în bucuriile raiului, sub dumnezeiescul copac al vieţii, unde lumina un



soare cald, dulce şi dătător de viaţă! îşi întinse mâna, luă mâna de mamă, o duse la buzele lui şi o sărută din toată inima. Pentru prima dată simţea mângâierea de mamă. De câte ori şi-o dorise! îşi ridică din nou ochii şi o privi pe mamă. Acum ochii lui Timio erau ca o mare frumoasă şi liniştită, pe luciul căreia se juca soarele dragostei. Un soare de aur pe un cer frumos, ca şi inelul pe mâna mămicii!

Doamna Evghenia şi cu Timio ieşiră la piaţă. Cât de frumoasă i se părea lumea astăzi! Prima dată o vedea atât de strălucită, atât de atrăgătoare! Peste tot frumuseţi, vorbe dulci, lucruri bune, haine, papuci, dulciuri. Toate îi zâmbeau, iar lângă el auzea cea mai dulce voce din lume!

timio, băiatul meu, vom cumpăra astăzi pentru tine un costumaş frumos să-l ai de Paşti, pantofi albi şi alte lucruri.

Au ajuns la piaţă. Au intrat într-un magazin mare. Toţi de acolo erau zâmbitori şi bucuroşi.

poftiţi, vă rog! Ce doriţi?

un costumaş dintre cele mai bune, zise doamna Evghenia.

Ca soldaţii în rând stăteau costumaşele. Cusute bine, călcate, frumoase şi parcă pline de bucurie.

alege, Timio al meu! Care-ţi place?

Timio le privea în tăcere şi uimit. Care, oare, era cel mai bun?

vino, acesta cred că-ţi vine. Să-l încercăm, îmbracă-te cu haina!

Şi, luând doamna haina, îl ajută să o îmbrace şi îşi puse palmele ei pe umerii lui, de la gât spre



înafară, şi apoi îl întoarse înapoi, iar Timio îi simţi mâinile pe spate şi apoi pe mijloc. Dar ce aveau mâinile acestea? Ce căldură, ce putere, ce bucurie, care toate se transmiteau în trupul lui!

— Frumos îţi stă, copilul meu! Să-ţi fie de bine. Mergem la raionul din faţă pentru pantofi. Uite! Aceştia nu ţi se par buni? Sau aceia de acolo?

I-a luat de la vânzător şi-i ţinea frumos în palmele ei. Unul lângă altul, aşa încât verigheta strălucea între ei. Ce lucru! Ziceai că-i vorbea când o vedea: „Timio, eu sunt dragostea de aur. Eu sunt cetatea de aur în jur, iar în mijloc copiii. Nimeni din afară nu poate să intre în cetate şi să-i necăjească pe copiii mei. Nici mic, nici mare. Şi aurul meu dă copiilor mei o inimă de aur, un zâmbet de aur şi o viaţă de aur”.

Pe urmă tăcu, dar începu să strălucească mai tare şi trimetea raze de aur în ochii lui şi făcea să strălucească faţa lui. Ce lucru! Ca un semn dumnezeiesc i se părea oriunde o vedea. Uite, acum strălucea pe mâinile cu degete ca crinul în timp ce deschidea portofelul să plătească hainele, pantofii şi celelalte lucruri frumoase pe care le cumpărase doamna Evghenia trei pachete mari cu hârtie colorată, cu forme frumoase şi litere.

Se făcuse amiază când păşea alături de doamna Evghenia cu două pachete în mâini. Simţea că doi sori luminau astăzi pământul: unul din înălţime şi altul alături de el, lângă inima lui. Au ajuns acasă şi au intrat. Mirosea a curăţenie. Strălucea. Toate aranjate, toate frumoase. Până şi un vas



cu flori proaspete şi frumos mirositoare era pe măsuţa lui, care nu mai era acoperită cu ziar, ci cu o frumoasă faţă de masă. O mână care avea şi ea pe degetul ei aurul, acel binecuvântat semn, le rânduise toate, mâna doamnei Froso, care le-a urat cu bucurie bun venit.

Se putea să nu fie frumos?! Se putea să nu fi fost luat din frumuseţea aurului, din căldura lui? Doi sori de aur străluceau astăzi în camera lui, două verighete rotunde, la cele două mâini de mamă. Îi pregătiseră şi mâncare caldă, frumos aranjată şi gustoasă.

timio, băiatul meu, să-ţi fie de bine şi să ai parte de bucurie! Acum, noi trebuie să plecăm. Trebuie să-i fie foame şi micuţului meu. Poftă bună, copilul meu, iar la cinci după-amiază să fii din nou la noi acasă, ca să mergeţi la domnul Iordan. La revedere, copilul meu.

Şi doamna Evghenia se aplecă şi lăsă un sărut plin de căldură pe obrazul copilului. O primăvară dulce, cu flori pline de culori, mirositoare, cu fluturi, cu ciripiri dulci de păsări, cu zefirul şi cu

respiraţia ei, cu lumina şi cu mângâierea ei simţi Timio că trecu prin el, îi irigă trupul, îi pătrunse sufletul până în adâncul lui! O mie de primăveri împreună! îşi ridică ochii şi o privi pe doamna Evghenia. Dulceaţa ochilor Maicii Domnului i se părea că aveau ochii ei! Dar şi ochii lui i s-au părut bunei femei că aveau frumuseţea ochilor micuţului Prunc.

O, dragoste! Frumuseţile cerului le aduci pe pământ şi bunătăţile raiului!

23

Timio prânzi plin de bucurie şi de poftă, iar pe urmă desfăcu pachetele şi se bucură de lucrurile lui noi. Un costumaş albastru cu alb, cel mai bun din perioada aceea, îi zâmbea. Le aranjă pe toate cu atenţie şi bucurie. Dragostea trăsese cu îndemânare arcuşul ei peste coarda sufletului lui şi armonia aduse frumuseţile ei peste el. Cum să nu fie frumoase, armonioase, reuşite mişcările lui?

domnule Iordan, Timio este un copil deştept şi cu suflet bun. Va deveni în scurt timp un bun ajutor al dumneavoastră. Anul acesta termină clasa a şasea. Merge la şcoala de noapte, pentru că ziua trebuie să lucreze.

Domnul Iordan aruncă o privire cercetătoare din vârful capului până la unghiile de la picioare ale copilului. Era curat, liniştit, respectuos, subţire, cu un zâmbet pe buzele trandafirii.

cred şi eu că vom merge bine, zise el.

Aşa a fost angajat Timio la noua lui muncă. Aici nu avea murdării şi înjurături, ori legături rele. Ba chiar dimpotrivă: domnul Iordan era un negustor vechi, cu Evanghelia în mână, şi cu versetele întotdeauna pe buze. Era din părţile Cezareii. înalt, cu părul alb, cu accentul răsăritean şi cu vechile obiceiuri bune ale locului. Amintea de acele timpuri vechi şi bune ale nobilimii, a muncii cinstite, a iconomiei şi a bunei ocârmuiri a lucrurilor. Multe lucruri bune a început să culeagă Timio de la el. Şi la sfârşitul săptămânii primea mai bine decât firimiturile de la topitoria de fier. Cu economisire

24

mare trăia omeneşte şi copilul. Din fericire, nu avea de plătit chirie. Apoi, erau şi doamna Evghenia cu soţul ei, care îi stăteau alături ca nişte adevăraţi părinţi.

Şi aşa a apucat copilul pe drumul cel bun. Era plin de bucurie, frumuseţe şi bunătate. Bineînţeles că se obosea mult în fiecare zi cu lucrul, cu şcoala de noapte şi cu învăţatul, însă fiecare duminică o petrecea cu doamna Evghenia, cu soţul ei şi cu copilaşul lor şi îi trecea orice oboseală şi reînvia. Şi ce nu născoceau bunii oameni ca să mulţumească pe băiat! într-o duminică, o plimbare pe jos, în următoarea, o călătorie, apoi una mai lungă, un dar frumos de Paşti, vara o excursie, iar în vacanţă îl luau cu ei, când era liber.

Ca o căprioară minunată alerga şi sărea, când mergeau în afara oraşului şi se adăpa din apa răcoroasă a dragostei şi devenea mai bun, mai frumos şi mai respectuos. Sensibilă, distinsă, minunată făptură!

în a doua vacanţă, Timio era de treisprezece ani şi se afla aproape de o frumoasă faleză. în faţă se întindea până departe marea frumoasă, iar în spate se înălţa un munte drept. O tabără de copii se afla la 200 de metri depărtare de căsuţa unde stătea el cu distinsa familie. Jucându-se, a ajuns până la tabără şi se bucura de jocurile copiilor. Erau două echipe mari: una de băieţi, de la opt la paisprezece ani şi una de fete, cam de aceeaşi vârstă. Două echipe cu aceleaşi purtări, cu o singură inimă, respectuoşi şi plini de bucurie. „Ce copii sunt

25

aceştia? s-a întrebat în el Timio. Cum s-au aflat atâţia copii buni împreună?”.

Voia să meargă mai aproape de ei, să devină prietenul lor, dar şovăia. Pe copil îl avea în grijă în această după-amiază şi se juca cu el, îi aduna floricele, îi cânta cântecele minunate şi s-au apropiat încet de îngrăditură.

copile-copile, s-au auzit două voci copilăreşti dintre frunze.

Timio s-a întors şi a văzut două arăboaice, cam de cinci şi de şapte ani. Două căpşoare cu păr scurt, des, creţ, doi ochi negri zâmbitori pe faţa negricioasă cu dinţii albi, care arătau zâmbetul bucuros al copiilor.

copile, stai aici, dau la tine smochine, stafide. Bun copile!

Şi au ieşit bucuroase cele două fetiţe din frunzăriş şi s-au apropiat de Timio şi de copil, una aproape de alta, cu palmele întinse, pline, la una de smochine, iar la cealaltă de struguri.

poftim! au zis, întinzând mânuţele, şi bucuria strălucea pe feţele lor negre. Erau la fel de respectoase, la fel de bune ca şi copiii din tabără, care erau puţin mai încolo.

marta, Estir, s-a auzit strigând o copilă. Unde sunteţi?

aici, cu copilaşul. Vino, domnişoară. Bun copilaş aici!

poftim, au zis din nou amândouă într-o singură voce, întinzând mai aproape mânuţele. Sunt spălate, curate. Vom mânca împreună, frăţiori buni,

26

noi şi voi, au zis ele şi s-au aşezat jos pe iarbă, cu picioarele încrucişate.

S-a aşezat şi copilaşul lângă ele. S-a aşezat şi Timio şi, luând un ciorchine de struguri galbeni, l-a dat copilaşului era încă nebotezat. Chiar dacă trecuseră doi ani, aşteptau venirea din America a naşului, care tot amâna „că va veni mâine, că va veni poimâine”, şi aşa copilul a crescut. Cel mic începu să rupă câte un bob şi să-l bage în guriţa lui. Mai mult se uita la arăboaice decât mânca. Dar şi Timio se bucura mult de copii şi mânca încet struguri.

pe mine mă cheamă Estir, sora mea Marta. Tatăl meu a murit, mama s-a îmbolnăvit în Uganda, însă avem părinte bun, Trifon, mame multe iubesc mult pe noi, fraţi mulţi acolo, priviţi... a zis ea şi a arătat spre tabără.

înţelese bine Timio.

ia, te rog, smochine! a zis din nou arăboaica, plină de bunătate, întinzând palma ei spre Timio.

Cât de frumos, cât de uşor îşi arăta fetiţa bunătatea! Timio o simţi în inima lui. Fără tată şi fără mamă era şi aceasta şi sora ei, Marta, care mânca şi se juca împreună cu copilaşul. în inima lui le simţi Timio pe arăboaice.

„De-aş fi avut o surioară!...”, izbucni înăuntru lui. Vedeţi, crima acelora care îşi abandonează copiii nu seamănă cu uciderea. Omori pe celălalt, tai firul vieţii lui şi s-a terminat. Crima aceasta este ca şi cum ai trimite un suflet în iad, unde un chin îl înlocuieşte pe celălalt, şi până să coboare jos otrava,

27

alt pahar negru, mizerabil, vine pe buze cu altă otravă, mai amară, făcută din lacrimi şi blesteme.

Frumoase clipe petrecu Timio cu cele două arăboaice mici şi cu ceilalţi copii din tabără. Copilul mergea din mână în mână, râzând şi bucurându-se. O bucată din rai i se păru lui Timio acel loc şi prinţişori a unui mare şi bun împărat i se păreau băieţii şi fetiţele.

Până aproape de casă i-au condus cele două arăboaice când au plecat şi i-au deschis iarăşi sufletul zâmbetele lor minunate, purtările lor bune şi dragostea lor curată.

„Să fi avut două surioare... una...”, murmura el când a intrat în casă. Căzu iarăşi în melancolie. Doamna Evghenia îl văzu şi înţelese imediat. Dragostea are o ascuţime şi o privire pătrunzătoare, care vede până în adâncul sufletului celuilalt.

timio, copilul meu, micuţul este frăţiorul tău! Să vezi ce frumoasă tovărăşie veţi face când va mai creşte puţin. Vino, masa este gata. Cred că vă e foame la amândoi!

Fericit lucru că se afla lângă el această femeie!

28

3

A DISPĂRUT SOARELE

Vara aceea trecu cu bucurii şi cântări. Soare de aur, marea ca atlasul, mângâierea şi buna mireasmă a zefirului, cer cu miliarde de stele cuie de aur pe o imensă întindere tulbure -, lună de aur care-şi scălda lumina ei în apele răcoroase. Răsărituri pline de lumină, seri liniştite şi ceasuri dulci de rugăciune aproape de bunii copii din tabără.

întotdeauna făceau un semicerc în jurul crucii mari cu Mântuitorul răstignit şi stăteau aşa de frumos, şi spuneau atât de bine rugăciunile lor, şi cântau toţi împreună atât de armonic cântări de laudă în tăcerea serii, că ai fi dorit să ai nişte braţe mari ca să-i poţi îmbrăţişa pe toţi aceşti îngeraşi, cu împăratul slavei în mijloc, şi să laşi la picioarele Aceluia şi pe căpşoarele copiilor cele mai gingaşe şi mai sfinte săruturi.

Estir şi cu Marta însoţeau pe Timio şi pe copilaş până la marginea taberei, pline de dragoste şi de zâmbete:

29

noapte buna, Timio, noapte bună, copilaş! Hristos şi Maica Domnului să fie cu voi şi vă aşteptăm mâine, ziceau în fiecare seară arăboaicele.

Şi Timio, ţinând pe copilaş de mână, pleca încet-încet, şi din când în când se întorcea şi privea spre

arăboaice şi, ridicând cealaltă mână, o mişca salutându-le, răspundea şi primea saluturile lor cu bucurie, la puţina lumină ce se pierdea uşor... Un frăţior gingaş intra în inima lui odată cu mânuţa grăsuţă pe care-o ţinea în palma lui şi două surioare î se strecurau înlăuntru, ca şi mişcarea pe care o făceau mânuţele lor.

Câtă bucurie simţea! Cum şi cât i se umpluse sufletul! Dar şi o mare tristeţe îl cuprinse când pierdu copiii din ochii lui şi, mai mult, atunci când i se termină timpul liber şi plecă plângând, lăsând în urmă buna familie cu copilaşul şi pe copii...

„Să fi avut o mămică!... Să fi avut tătic!... Să fi avut un frăţiori să fi avut două surioare!...”, dorea sufletul lui însetat

La muncă Timio găsi schimbări. Cei trei copii ai domnului Iordan se întorseseră din străinătate şi preluară magazinul pentru a-l mări. Tatăl lor ajunsese la 65 de ani şi metodele lui de lucru le considerau depăşite. Au adus sisteme noi, programe noi, metode noj şi rânduieli noi. Acceptau ca tatăl lor să vină la magazin, căci ştiau că îi vor face rău dacă îl vor îndepărta de munca pe care a făcut-o de ani de zile. Să vină, dar numai ca să urmărească activitatea. Să se bucure de câştig”.



Trei flăcăi erau; ca să spunem cu exactitate, trecuseră toţi trei de patruzeci de ani, iar cel mai mare avea patruzeci şi cinci căci se căsătorise de tânăr domnul Iordan. Şi acesta mai mare avea părul tuns scurt şi-l avea amestecat alb cu negru. Nici unul din ei nu avea încă familie. Studiile, limbile străine, străinătatea, treburile nu au lăsat timp pentru asemenea gânduri.

Aşadar, când s-au întors, s-au apucat de treabă. Au mărit magazinul, l-au îmbogăţit, l-au făcut de vânzări en-gros. Unul, cel mai mare, se îngrijea de aprovizionare şi ceilalţi doi vindeau. Au luat şi un contabil.

Când se întoarse din concediu, Timio găsi schimbări mari. Toate noi. Toate i se păreau străine. Salută cu respect pe noii şefi. Se apucă pe urmă să facă ceva şi arunca priviri ascunse din cap până în picioare fiecăruia, să-i vadă, să-i cunoască, să-i înţeleagă.

Domnul Iordan venea mai târziu, îşi lua cafeluţa şi, când se întâmpla să nu aibă clienţi în magazin, scotea din buzunar Noul Testament pe care îl avea întotdeauna cu el şi citea; şi-i zicea şi lui Timio cuvinte bune: „Aşa a zis Domnul nostru Iisus Hristos, Eftimie!”, şi cita câte-o bucată întreagă pe dinafară.

Iar noii şefi se vedea că ştiau din lucrurile acestea şi ziceau câteodată: „Nu este, tată, a Apostolului Petru capitolul acesta. Pavel scrie, în prima Epistolă către Corinteni, la capitolul cutare, versetul cutare”. Şi a căutat domnul Iordan şi a



găsit. Aveau dreptate copiii. Şi de fiecare dată când greşea tatăl, ziceau corect copiii. Aşa, cu o uşurinţă uimitoare!... Aşa cum ai zice alfabetul, cum ai zice apă, aşa spuneau pe dinafară din Sfânta Scriptură.

„Ei, cam aşa o ştia şi părintele Trifon, care era preotul lui Dumnezeu şi tată a multor copii orfani, şi al Estirei şi al Martei”.

Lucrurile păreau bune. „Aşa de buni trebuie să fie şi oamenii aceştia”. Aşadar, va petrece bine şi cu noii lui şefi.

S-a înşelat, însă, copilul!... Şi cărturarii şi fariseii ştiau pe dinafară Sfânta Scriptură şi cuvintele ei le aveau totdeauna pe limbile lor, dar erau „morminte văruite”, morminte frumoase pe dinafară, dar înlăuntrul lor cu sufletul mort, putred, plin de viermi! Şi nu a întârziat să înţeleagă acest lucru.

Era pe la începutul lui septembrie, într-o după-amiază, pe la ora patru. Timio a intrat în magazinul de la parter, venind de pe un drum dinspre Pireu. A ridicat puţin cortina grea din tablă de la uşa principală şi a intrat. Un client cumpăra stofă, în semiîntuneric. Timio luă atunci fierul, ieşi afară şi ridică încet ruloul de tablă, care era foarte greu, căci la timpul acela încă nu apăruseră cele de plastic, apoi intră din nou înăuntru. Magazinul strălucea de lumină şi Timio se simţi mulţumit. Aşa simţea că a slujit pe şefi şi pe client.

Dar clientul lăsă jos valul de stofă pe care îl avea în mână şi plecă. Şi câtă lumină a intrat în magazin, tot pe atâta întuneric s-a aşezat pe faţa



fiilor domnului Iordan. Şi au început o discuţie într-o limbă străină, care s-a transformat în ceartă. Timio stătea nedumerit într-un colţ. Domnul Iordan ţinea în mâini Sfânta Scriptură şi zicea din când

în când: „Nu, copii! Nu, copii!”. Furtuna ţinu un timp, până când se sparse în capul lui... Timio!

Unde este acel puşti? a strigat aprins de mânie fiul cel mai mare.

aici sunt, domnule, zise Timio înspăimântat, fără să ştie pentru care motiv.

La trăsnete şi fulgere toţi simţim o frică nevăzută. Aşa şi fiul cel mai mare se afla lângă copil ca un trăsnet aprins.

ia, spune-mi, a zis cu o limbă şi cu un ifos urât! Tu ai deschis cortina? şi ochii lui scoteau scântei, ziua în amiaza mare, şi era tot ca un oţel aprins.

eu, domnule, zise copilul cu oarecare curaj, îşi făcuse datoria şi nu-şi închipuia să fie rău un asemenea lucru. Vă închipuiţi voi? Deci, aceasta era crima! Care adică? Copilul deschise cortina! Nu reuşiţi să înţelegeţi? Şi aveţi dreptate. E nevoie de multă viclenie ca să prindeţi sensul.

Aşadar, ascultaţi-mă, domnilor, copilul a făcut următoarea greşeală înspăimântătoare şi cutremurătoare: Nu a avut înţelepciunea să înţeleagă că în semiîntuneric încercau să vândă lucrul care nu suporta lumina lucrurile viclene se fac în întuneric şi se duse simplu şi firesc şi deschise cortina. Dar atunci lumina a alungat întunericul şi s-a văzut bine calitatea mărfii; clientul a văzut chiar dacă



era un vânzător mic de la ţară şi înţelese ce voiau să-i facă. Atunci lăsă jos valul de stofă şi plecă fără să adreseze măcar un salut rece dar, oare, zice cineva salut hoţului care vrea să-l fure şi reuşeşte ca să-i scape?

va-să-zică, tu ai deschis cortina? Şi o spui fără să-ţi fie frică?

Şi deschise gura aceea care avea limba cu citate din Sfânta Scriptură, şi zise, şi zise mi-e ruşine să le scriu cele mai josnice cuvinte şi vărsă cuvinte amare şi otrăvitoare în sufletul copilului, îi înţepă sufletul cu mii de cuţite, în cel mai sensibil loc, şi îl sfârtecă şi îl umplu de răni.

În vârtejul acestor înjurături, copilul arunca din când în când câte o privire către domnul Iordan, ca să ceară ajutor. Acela însă stătea cu îndrăgita Sfântă Scriptură în mână, nemişcat, într-o poziţie ciudată şi zicea din când în când, încet, fără suflet, aşa, ca şi cum nu ar fi vrut să-şi deranjeze starea lui sufletească de exaltare: „Nu, copilul meu! Nu, copilul meu!”.

încă o înjurătură urâtă, scârboasă, de trotuar îi nărui şi ultimul sprijin al sufletului copilului şi o izbitură îl aruncă afară din magazinul cu noi planuri, cu noi perspective, cu noi metode, cu noi rânduieli!... „Afară! a urlat fiul cel mai mare. Vei sta tu obstacol în calea progresului nostru?!”.

Copilul se trezi afară, alungat, înjurat, rănit. Trei bărbaţi urmăriră drama lui şi rămaseră neemoţionaţi, nepricepuţi. Numai tatăl făcu la final o mişcare, un pas spre uşă. Se uită la copil. Apoi îşi



ridică ochii spre cer şi zise din inimă, aşa încât abia se auzi: „Pe orfan şi pe văduvă vei sprijini!”, şi i se odihni sufletul.

Oare, nu spune aceasta Sfânta Scriptură? Să nu crezi? Să nu te odihnească?! Şi domnul Iordan se întoarse înăuntru şi deschise Sfânta Scriptură, ca să se delecteze de cuvântul lui Dumnezeu. Şi, citind, i se schimba faţa, umplându-se de pace şi ajungând la adâncimi mari. Nimic nu-l deranja. Trăia într-o fericire!... Ajunsese la... nirvana budistă, pentru că, în esenţă, domnul Iordan era închinător la idoli. Era dintre aceia de care zice Sfânta Scriptură, pe care o ţinea întotdeauna cu stânga lui la piept, aproape de inimă: „... aceştia Mă cinstesc cu buzele, dar cu inima lor sunt departe de Mine!”. Şi i se părea că trăieşte în rai! Cum să-şi închipuie că nu va întârzia să audă: „Plecaţi de la Mine, lucrători ai nedreptăţii!

Cuvântul lui Dumnezeu este foc. Este sabie cu două ascuţişuri. Nu este joacă! Sau îl crezi cu tărie şi îl trăieşti cu toate urmările lui grele, căci încă din viaţă îi dă frumuseţe şi vrednicie omului care ia asupra lui cel mai greu nume din lume hristos; sau te joci cu focul exterior şi jocul tău te trimite încă din această viaţă acolo unde sunt viermi neadormiţi şi foc nestins!

Şi aşa orfanul se trezi alungat afară, sfărâmat, fără ocrotire. Am mai spus. Că pe atunci nu era legea de protecţie a muncitorilor, care este astăzi. Porni pe drumuri. Unde se ducea? Nu ştia! Păşea încet, încurcat, cu capul în jos, mâinile atârnate în



jos, târându-şi picioarele pe pământ. Un gust amar îi ieşea din suflet şi îi urca pe limbă şi în gândurile lui. Se târâia ca un cerb rănit în inimă şi rana lui lăsa în urmă picături mari şi roşii de sânge aprins.

Merse mult. începuse să se însereze, când ajunse într-o piaţă mică. „Unde sunt?” se întrebă el, şi îşi ridică ochii plânşi şi privi împrejur. „A! Sunt în faţa casei domnului director”. Se mângâie,

oarecum. Simţi o oarecare putere. îşi ridică capul, îşi şterse ochii. O mică lumină străluci pe faţa lui. Privi din nou cu ochi curaţi spre casa domnului director. Acolo, înăuntru, trebuie să fie şi doamna Evghenia mămica. Va alerga şi va cădea în braţele ei şi ea va aduce palma ei cu degete ca şi crinul şi cu semnul de aur al vieţii pe fruntea lui. îi va mângâia părul şi pe urmă se va apleca cea mai frumoasă faţă de pe pământ, şi cu un sărut va împrăştia tot răul, va alunga, ca şi soarele, întunericul şi va face să strălucească picăturile ca şi mărgăritarele, să se trezească florile colorate, să zboare fluturii, munţii să se facă trandafirii, mările să strălucească la fel ca oglinzile, să pornească oamenii la treburile lor, să se întoarcă bucuroasă roata vieţii!

„Mămică!", zise el din inimă şi se simţi puternic. îşi îndreptă trupul şi înteţi paşii; şi, înfrumuseţându-i-se faţa, porni spre casă. Dar văzu că ferestrele aveau obloanele închise. Ciudat!...

„Nu sunt acasă", se gândi el, şi îi căzură deodată aripile. „Totuşi, să bat!".

înaintă. Lovi în sonerie şi îşi încordă auzul, ca să audă paşii mamei. însă nu se auzea nimic... Sună



din nou, mai insistent, şi se ruga ca să audă vocea celui mic. Totuşi, nimic! Sună a treia oară şi un fel de răceală începu să-i cuprindă inima. Aşteptă puţin.

cine este? se auzi o voce de deasupra lui. îşi ridică privirea. Era o fetiţă care îl întreba.

doamna Evghenia nu este?

nu. A primit o telegramă că este bolnavă mama ei, la Edesa, şi a mai primit o hârtie soţul ei, prin care era înştiinţat de mutarea lui la o şcoală de acolo. Au trebuit să plece imediat, ca să preia postul de director şi au plecat în grabă.

au plecat?... „Şi eu?" şi-a zis în sine copilul.

O apucă din nou pe drumuri. Ceva ca o groapă proaspăt săpată pentru mormânt simţi înăuntru lui. Un mormânt, care va primi peste puţin timp un mort. Şi o pasăre plângătoare începu bocetul ei... I se înnoură sufletul. Se înceţoşă. Se întunecă. începu din nou să plouă, o ploaie rece, care l-a udat cu totul, şi începu să-i fie frig, să-i fie teamă.

„Au plecat... am rămas singur... nu mă iubeşte nimeni!". Mergea şi plângea. Noaptea târziu ajunse în camera lui. Aprinse lampa şi se aşeză pe pat, pe jumătate paralizat. îşi ridică apoi privirea, o trecu peste ţiglele de la camerele vecine şi şi-o fixă pe clădirea din faţă, la apartamentul cunoscut. Un bărbat şi o femeie stăteau la masă şi jucau cărţi, râzând cu gura căscată. „Pe mine nu mă iubeşte nimeni, nici cel care m-a născut!...".

îşi trase picioarele în pat şi adormi aşa cum era, cu hainele pe el, dezvelit, flămând. Un somn neliniştit, plin de coşmaruri. Din când în când,



vedea printre ele o mână cu degete albe ca şi crinul şi semnul de aur al lui Dumnezeu, vedea că ajungea deasupra capului lui, dar se ridicau din noroi femei urâte, ştirbe, rele şi alergau să apuce mâna, să o sfâşie cu unghiile lor mari şi murdare, şi atunci mâna dispărea... Şi pe urmă veneau asupra lui femeile acelea sălbăticite şi îşi arătau unghiile lor mari şi murdare şi le apropiau de faţa copilului, dar el se întoarse pe partea cealaltă...



## 4
## LA FIARE

Soarele se pierdu în seara aceea în spatele munţilor şi nu mai ieşi în dimineaţa următoare. Timio se trezi amorţit. Se ridică şi deschise uşa camerei. Afară ploua. Ploua însă şi în sufletul lui. O ploaie rece şi plină de noroi. Gustă ceva şi o apucă pe drumuri. Cu mâinile în buzunarele de la pantaloni şi cu gâtul adunat în gulerul hainei, Timio mergea prin ploaie. Trecu de piaţă şi ajunse din nou la topitoria de fier. Se opri sub un acoperiş din tablă. în clădirea joasă lucrau meseriaşii şi ucenicii, negri ca şi arapii. Timio rămase privindu-i, ameţit, cu mâinile în buzunar şi cu gâtul strâns în gulerul hainei. Dormit rău, amărât, îndoit, ziceai că e o sperietoare din vie, pentru speriat păsările.



ei, mişcă-te de acolo! îi strigă unul dinăuntru.

bre, este Timio! zise altul.

S-au întors toţi spre copil, căci tocmai umpluseră calupurile cu fier topit.

ia intră mai înăuntru, domnule! Cum eşti aşa, bre? Semeni cu o cucuvea plouată.

Timio se mişcă. Coborî scările şi intră. Se opri în mijlocul lor.

bre, Timio, dar tu eşti pe moarte! Aşează-te! şi i-au dat un lemn cu patru picioare, care fusese cândva un scaun.

— Ameţesc... apă... zise copilul şi căzu.

L-au prins lucrătorii şi l-au întins jos, l-a pălmuit unul cu mâinile negre, lăsându-i o pată neagră pe obraz. Peste puţin deschise ochii.

unde sunt?

— Ai vrut să devii scriitor, dar iată-te măscărici din nou. Ha, ha, ce mutră este asta, bre, Timio? O pată de primă mărime pe faţa ta!

ridică-te, nu ai nimic. Ţi-a trecut ameţeala. Trebuie să fii flămând! Nu lucrezi?

nu, zise copilul.

— Vrei muncă?

vreau!

stai şi mestecă puţin, ca să te întăreşti. Pune-ţi pe urmă şorţul, că aici nu-i birou, şi vino să te apuci de treabă.

în mijlocul negrelii copilul lucra din noapte până în noapte. Palmele străluceau din când în când pe faţa lui. Cuvinte rele îi umpleau urechile şi



făceau sufletul lui pământ negru, călcat cu papucii groşi şi vechi ai meşteşugarilor. Faţa i se sălbătici din nou. Privirea îi deveni dură, întunecată, neagră, lacomă. Cu unghii mari, pline de murdărie, cu părul netuns, cu sufletul neliniştit, se speria de cel mai mic zgomot şi i se sălbăticea privirea, fiind gata să se sălbăticească mai mult sau să atace. La şcoală se ducea numai ca să mănânce mâncarea de seară şi să se joace. Târziu, pe la miezul nopţii, se întorcea în camera lui. Prieteniile îl trăgeau încoace şi încolo, şi orele treceau. Aprindea lampa, privea pe fereastră la clădirea din faţă, arunca o înjurătură căci avea din belşug pe limba lui şi apoi se trântea în pat şi adormea.

Pe zi ce trecea, mergea din rău în mai rău. Între timp i s-au învechit hainele, s-au murdărit şi s-au găurit. însă nu-l interesa. Aşa stătea mai comod cu prietenii lui la cârciuma unde îşi aveau cuibul.

bre, Timio, ia şi fumează, i-a zis Mistos chiar din primele zile la turnătorie.

ce, bre! Femeie eşti de nu fumezi?

trage puţin şi de aici, bre! Munca noastră este grea. Trupul are nevoie de spirt ca să reziste.

Trecuseră doi ani de atunci, de când dispăruse soarele... Uneori îi revenea în minte chipul doamnei Evghenia şi al directorului, însă slab de tot. Amintirea aceasta era înfiptă adânc în pământ, în gropi şi în peşteri şi acolo lumina era puţină, şi puţină era şi în mintea lui şi nu putea să vadă până sus, la suprafaţa pământului, acolo unde răsare iarba verde şi îşi ţes florile hainele lor de multe



culori şi ies roadele, şi zboară fluturii, şi se joacă copii pe ţărmul mării strălucitoare ca oglinda... Şi toate acestea sub soarele cald, strălucitor şi dătător de viaţă!

Însă soarele dragostei dispăru din viaţa lui Timio şi numai viermi reci trăiau în sufletul lui. Şopârle şi alte târâtoare umblau prin el, iar atingerea lor rece îi aducea frisoane în suflet şi în trup.

Timio ajunsese aproape de cincisprezece ani. Apartamentul din faţă îşi schimbase proprietarii de luni de zile. Camera lui era plină de păianjeni, de praf şi dezordine. Ca şi sufletul lui! Şi era Săptămâna Mare, în Joia Mare, în seara aceea când mergea cu prietenul lui şi priveau spre vitrine şi invidiau pe copiii cu taţi şi mame, şi vedeau ouăle roşii şi miroseau cozonacii proaspeţi!

noi nimic, bre Mişto, zise el la un moment dat! Noi cu mâncare de fasole o s-o scoatem din nou la capăt. Poate şi vreun ou ne va permite buzunarul nostru, ca să prăznuim Paştile!

taci, Timio, căci am eu un plan. Vom face Paştile anul acesta cum rar se întâmplă! Numai aşteaptă un pic, să vină şi Pipis şi ai să auzi. A, uite-l, vine! Salut, bre Pipis! Ai venit la timp. Hai să stăm mai deoparte ca să vorbim!

S-au aşezat la o masă veche şi putredă, cu trei scaune care erau gata să se prăbuşească.

o sutişoară şi trei curate! zise Pipis, care era flăcău de optsprezece ani.



Doi ochi negri jucau neliniştiţi pe faţa lui negricioasă şi un plan ziceai că pluteşte pe înfăţişarea lui. „Haide, în sănătatea noastră”, zise el şi bău vinul ca pe apă. L-au băut şi ceilalţi.

bre, voi! vorbi apoi Pipis. Bre, ce suntem noi? Nu suntem oameni? Nu avem, bre, dreptul la viaţă? Deoarece s-a aflat cineva care să ne aducă în această lume fără să ne întrebe şi pe urmă ne-a abandonat

şi s-a dus pe drum fără întoarcere, asta înseamnă că nu trebuie să trăim? Şi căţei de am fi fost, am fi avut laptele de la căţeaua-mamă până ni s-ar fi deschis ochii şi am fi păşit în patru picioare. Ne-ar fi spălat, bre, cu limba ei, şi ne-ar fi curăţat de purici cu dinţii ei. Şi s-ar fi trântit pe jos căţeaua-mamă, ca să se joace cu noi. Şi noi, căţeluşii, am fi sărit în sus de bucurie şi am fi muşcat-o, în glumă, şi am fi scheunat cu acea scheunătură de prunc şi am fi avut gura căscată de bucurie, şi lumina ar fi jucat în ochii noştri. Şi am fi apucat apoi pe căţeluşul-frate de picior, şi acela ne-ar fi apucat de ureche şi ar fi venit toată familia noastră şi ne-am fi tolănit prin iarbă, mama şi căţeluşii, şi am fi petrecut viaţă fericită. Şi când ne-ar fi apucat foamea, din mult joc, iată că masa ar fi fost gata. întinsă jos, căţeaua-mamă ne-ar fi primit la pieptul ei şi i-am fi supt laptele, iar ea ne-ar fi lins capetele cu căldură. Şi aşa, cu burtica plină, am fi stat în braţele ei, un frăţior alături de celălalt, lipiţi unul de altul. Iar căţeaua-mamă, deasupra noastră, ar fi dormit iepureşte şi ar fi fost gata să devină lupoaică, dacă ar fi îndrăznit cineva să ne deranjeze. Şi căţei de am fi fost, bre, am fi avut parte de dragoste, de mâncare, dejoacă şi de ocrotire. Dar noi nu suntem



căţei, suntem oameni. Ce înseamnă om? Mare lucru! Stăpânul făpturii. Şi e bine ca stăpânul să fie flămând în asemenea zile? Ei bine, bre, să treacă mieii printre noi şi să ne aţâţe mirosul fripturilor, iar noi să înghiţim în sec? Sunt şi pentru noi bunătăţile lumii. Stăpâni suntem! Trebuie să avem. Nu avem? Le vom dobândi! Cum? Uite cum:

Şi Pipis aruncă o privire ca să se asigure că nu e nimeni pe aproape. Apoi îşi trase scaunul mai aproape de masă şi îşi întinse gâtul în faţă. Se apropie şi ceilalţi doi şi îşi ciuliră urechile.

uite cum, începu Pipis. Casele sunt pline în aceste zile, din mila lui Dumnezeu. Aşadar, sâmbătă seara, când vor merge toţi la biserică, mici şi mari, bogaţi şi săraci, şi cei care se cred credincioşi şi cei care sunt cu adevărat, şi cei care ne-au abandonat fără frică de Dumnezeu, atunci vom intra într-o casă şi vom lua şi noi, din mila lui Dumnezeu. Nu vom fura, bre. Nu vă fie frică. Oameni suntem şi noi. Şi pentru noi sunt bunătăţile. Vom lua, aşadar, porţia noastră. Am însemnat eu casa. Acesta este unul dintre cei care are mai mult decât îi trebuie. Nici nu va cunoaşte, oricât am lua noi. Cât vom lua? Să facem Paştile, să avem mâncare pe zilele următoare şi ceva bani, ca să ne luăm vreo haină. Nu vedeţi mâinile noastre? Şi coatele ţi-au ieşit afară, bre Timio, şi la papucii tăi nici ţiganul nu s-ar întoarce să-i privească. Nu-i furăm noi toată averea lui, chiar de am putea. Pentru că, după cum am mirosit eu, are obicei de a schimba femeile şi de a abandona copiii pe drumuri. Deci, uite planul: Vom



trece diseară să vedem locul. Vom face vreo două plimbări înainte şi înapoi. Vom însemna pe unde vom intra şi pe unde vom ieşi, şi planul va fi gata de executat. în regulă, şmecherii mei?

în regulă, zise Mistos.

Timio tăcea. Cum se făcu că în clipa aceea se afla cu mintea jos, acolo în tabără. I se părea că îi vorbeşte Estir: „Timio, copil bun, ce faci? Părintele Trifon a zis suntem toţi copii buni, iubeşte Măicuţa Preasfântă. Timio, vino de Paşti! Ouă roşii, cozonaci, haine noi, pantofi, prieteni. Timio, ia copilaşul, vino!”. Şi Marta îşi flutura mânuţele ei negre şi zicea şi ea: „Vino, Timio, vino!”, apoi a mai zis: „Timio, noi iubim pe tine! Vino! Paşti bun!”.

bre, Timio! Unde eşti, bre? Unde călătoreşti? se auzi vocea lui Pipis. Te-ai umbrit, bre? Ai devenit bărbat, bre! Ia pune mâna să vezi mustăcioara ta. Prindeţi, bre, obrajii tăi. Nu mai sunt obrajii trandafirii pe care îi au copiii de ciocolată. Au început să iasă peri, care vor să spună că devii bărbat.

„Timio, copil bun”, auzi Timio pe cele două arăboaice. „Părintele Trifon a zis vii la Paşti. Vino, copil bun!”.

bre, tu, ce-i cu el? Este prost, sau o face pe prostul? Iar Pipis îşi întinse mâna şi îl apucă pe Timio de gulerul hainei şi îl scutură.

trezeşte-te, căţelule! Te întreb, bre, e în regulă?

să vedem... zise Timio.

nu există „să vedem” şi „să auzim”! Ori eşti de acord, ori spun la poliţie că tu eşti cel care



ai furat în urmă cu câteva zile!... Ce dacă nu ai făcut-o? Te vor băga la răcoare şi... mai întoarce-te dacă poţi! Spune, bre, e în regulă? Noi nu vom fura. Ne vom lua porţia noastră din mila lui Dumnezeu. Rău lucru este acesta? Nu ne-o dau, ne-o vom lua singuri. Unde este răul? Haide, vorbeşte!

da, a îngânat Timio, lăsându-şi capul în jos, încât îi ajunse barba în piept.
mergem acum pentru cercetare!
S-au ridicat toţi trei. Au luat-o la drum. Cel mai mare a început să le vorbească de vânturi şi ploi. Şi printre vorbele despre apă şi vânturi, le şopti:
uite, aceea este! Are gard mic, după cum vedeţi. Foarte uşor vom intra înăuntru. Uite şi poarta de la intrare. Douăzeci, treizeci de paşi prin grădină şi ajungem la casă. După cum are verandele joase, o avem în mâna noastră. Mergem şi pe partea cealaltă acum, ca să vedem şi ieşirea.
Şi iarăşi începu Pipis să spună despre vânturi şi ploi, dând şi din mâini, ca să pară mai serioase cele spuse. S-au dus şi în partea cealaltă. S-au uitat. Au însemnat în mintea lor şi au plecat mai departe.
aşadar, sâmbătă seara la unsprezece şi jumătate ne întâlnim aici, la colţ. De acord?
da, ziseră amândoi copiii.
salutare! întâlnire bună şi înviere bună! zise Pipis şi o luă la drum. Mistos o apucă şi el spre casa lui. Timio rămase nemişcat.
„înviere bună, Timio!", auzi din nou înlăuntru lui pe arăboaice, şi văzu feţele lor negre pline de
46
lumină din bucuria lui Dumnezeu duhul luminează peste toate culorile. S-a mişcat apoi încet şi a pornit spre camera lui. Singur şi pustiu petrecu seara din Joia Mare. Singur, pustiu şi flămând petrecu şi Vinerea Mare. Ce va urma acum, în Sâmbăta Mare? „înviere bună" a lui Pipis, sau „înviere bună", cum i-au spus arăboaicele?
La unsprezece şi jumătate, în seara din Marea Sâmbătă, s-au întâlnit toţi trei în locul programat, exact în timpul când se trăgeau clopotele. Cu lumânări în mâini, bine îmbrăcaţi, zâmbitori şi bucuroşi, oamenii ieşeau din casele lor şi mergeau vorbind.
Pipis îi luă pe copii şi începu iarăşi a vântura apele, mergând spre casa pe care o însemnaseră din Joia Mare. Un om înalt ieşea în momentul acela din casă, împreună cu femeia sa. Bărbatul încuie poarta şi apoi plecară.
toate merg după plan, copii, a zis încet Pipis. încă puţin şi vor intra cu toţii în biserică şi vor asculta cântări, iar noi ne vom face treaba noastră.
Au mai aşteptat cam un sfert de oră.
timio, eu am să mă aplec; să calci pe mine şi să sari în curte. Ţine diamantul acesta, ca să tai geamul. Ia în două genţi porţia noastră din mila lui Dumnezeu, bagă şi ceva bănişori în buzunare şi ieşi pe poarta din spate. Te va aştepta acolo Mistos. Eu voi sta de pază pe drumul acesta. La doisprezece ne întâlnim acolo, la colţ. Nu-ţi va lua mult timp treaba asta. Haide, bun succes!
47
S-au apropiat de gardul zidit. Pipis s-a aplecat, iar Timio a călcat pe el, şi apoi s-a ridicat Pipis şi astfel ajunse Timio deasupra zidului, cu sufletul şi privirea neliniştită. Un zgomot metalic dinspre casă l-a făcut să îngheţe. A rămas nemişcat, lipit de perete. Ce să facă acum: să meargă înainte, sau să dea înapoi? Doi ochi strălucitori îl priveau. Era motanul, care aruncase jos capacul de la coşul cu gunoi. Copilul îşi reveni oarecum, sări şi înaintă. Ajunse la uşa bucătăriei. Scoase diamantul şi tăie geamul, apoi îl scoase şi intră înăuntru. S-a dus întâi în salon. A deschis un sertar, a băgat mâna şi a căutat. A dat de un obiect din piele. Era un portofel. Apoi a găsit o cutie din catifea. A deschis-o. Era plină de verighete şi inele. Le-a scos şi le-a băgat în buzunarul din spate de la pantaloni. Pe urmă s-a dus în bucătărie. A umplut două genţi mari cu mâncare şi a ieşit. A mers pe lângă perete până la poarta mică din spate.
mişto, Mişto, vino!
Dar Mistos nu se auzea. A mai făcut câţiva paşi.
mişto, Mişto, zise iarăşi.
mistos are treabă... Te vom ajuta noi... auzi o voce bărbătească în spatele lui, iar o umbră se ridică de jos şi veni din faţă spre el.
te vom ajuta noi. Dă-ne genţile şi mânuţa ta!
Timio îngheţă. Rămase ca o statuie. Inima îi bătea puternic. Capul i se învârtea.
Hai, tinere! Avem şi maşină în drum. Nu te vei obosi deloc.
48
Ieşiră afară cu uşurinţă, căci poarta asculta de unealta pe care a folosit-o unul dintre ei. O maşină a poliţiei se afla pe drumuşorul din partea cealaltă.

intră, tinere! Bună înviere vei face la răcoare. Ia ridică-ţi sus capul. Foarte devreme te-ai apucat de meserie. Se pare că e pentru prima dată!

Maşina porni. Ajunse la secţie. L-au dus la ofiţerul de serviciu. L-au controlat şi i-au găsit portofelul şi inelele.

cum te cheamă? a întrebat ofiţerul.

timio Dreta.

dreta? întrebă uimit ofiţerul.

-Da!

ciudat...! îl cunoşti pe proprietarul casei?

-Nu!

şi, totuşi, are acelaşi nume. Băgaţi-l în celulă! ordonă el.

O uşă cu gratii de fier se deschise şi Timio intră într-o cameră mică ce avea un gemuşor. Uşa se închise din nou şi se auzit încuietoarea în momentul în care clopotele băteau de Înviere...

începu să plângă în hohote, dar nimeni nu-l auzea, acolo unde era. Merse spre gemuşor, apoi se întoarse spre uşă şi apucă gratiile de fier cu mâinile. Era ca păsărica în colivie. Pe la ora două după miezul nopţii l-au scos şi l-au dus la biroul ofiţerului de serviciu. Un bărbat înalt stătea lângă ofiţer. Copilul se îngălbeni când îl văzu! „Cum de se află acesta aici? Ce vrea?”.



acesta este tânărul care a furat portofelul cu douăzeci de mii de drahme, inelele şi verighetele dumneavoastră; şi mâncarea este aici. Şi să vedeţi, domnule, coincidenţă: are numele dumneavoastră!

coincidenţă, coincidenţă... se grăbi acela să spună.

„Acesta este!”, îşi zise în sine Timio când îi auzi vocea.

vă rog să se facă după cum porunceşte legea, spuse domnul. Hoţul este rană a societăţii, rană care trebuie cauterizată. Este microb şi trebuie îndepărtat şi distrus. Noapte bună şi „Hristos a înviat!”, şi porni să plece.

Timio alergă în urma lui.

— Tată! zise el sfâşietor. Scapă-mă!

Acela îl împinse şi îl îndepărtă de la el.

sunt şi actori vagabonzii aceştia vicleni, zise el şi coborî scările.

L-au închis din nou pe copil în celulă. I-au dat puţină ciorbă să mănânce şi o pătură cu care să se acopere.

A fost condamnat la şase luni de închisoare. Şi, într-o dimineaţă, cu cătuşe la amândouă mâinile, între doi poliţişti, plecă spre port. Şi aşa s-au rânduit lucrurile, că au trecut prin faţa magazinului unde a lucrat. Domnul Iordan împreună cu fiul cel mai mare erau în uşă. Copilul s-a întors şi i-a privit. Domnul Iordan şi-a făcut cruce, încet şi corect.

doamne Iisuse Hristoase, ai milă de orfan... zise el încet.



Şi Timio a intrat în corabie cu însoţitorii, iar peste puţin timp corabia a pornit. Cam peste două ore, o uşă grea închise pe Timio pentru şase luni într-o celulă. Ce se va întâmpla în timpul acesta? Va studia bine „tehnica” oamenilor răi şi va merge din rău în mai rău, sau va găsi dragostea, închisă între fiarele închisorii?!



## 5

## UCIGAŞA

Era spre sfârşitul primăverii. Satul mic, aplecat pe două dealuri mici, se bucura de frumuseţile lui Dumnezeu. Caprifoiurile[2] urcau până pe acoperişurile caselor mici şi îşi întindeau vlăstarii lor mirositori până la ferestrele deschise, de ai fi crezut că ştiau că au bună mireasmă. Diferite vaze roşiatice, proaspăt vopsite, se aflau prin curţi, iar găleţile la fântâni erau ridicate sus, pregătite să se scufunde iarăşi şi să scoată apă proaspătă ca să adape pe oameni şi pe animale; şi apa aceasta proaspătă îmbia găinile să se aplece cu căpşorul lor şi să-l ridice spre cer la fiecare înghiţitură, ca şi cum ar spune „mulţumesc”, iar florile să-şi adape trupuşoarele lor firave.

În jurul satului se întindea îmbrăcămintea cu flori colorate a mamei natură şi franjurile ei ajungeau până la ţărm, şi acela le împodobea cu spuma

[2] Floare agăţătoare.

lui albă. Copii bucuroşi se jucau în iarbă şi vântul purta vocile lor cu el, făcându-le cântare în ureche, tresăltare în inimă, bucurie în suflet.

Era pe la ceasul Vecerniei, şi tonurile moi ale cântărilor şi sunetele dulci ale clopotelor aduceau o pace rară în suflet. Şi în acelaşi ceas de frumuseţe se auzeau strigătele jalnice ale unei fetiţe care cerea ajutor. Dar s-au înecat repede, s-au stins... Au ieşit toţi la ferestre, în curţi şi pe drumuri, lăsând mulsul şi adăpatul vieţuitoarelor, neliniştiţi, speriaţi:

ce este? Ce s-a întâmplat?

a ucis-o, nenorocita!... zicea o bătrână, mergând şi ascunzându-şi faţa în palme. Vai de mine!

pe cine, bunică?

pe Frosaki a Catincăi. O!... ce-au putut să vadă ochii mei! Mai bine s-ar fi scurs!...

Sătenii bărbaţi, femei, copii au alergat spre casă. Câţiva au intrat înăuntru şi au ieşit cu ochii holbaţi de groază:

nefericita, zise un bărbat, plângând ca un copil mic.

au prins-o, însă, pe zgripţuroaică! Trebuie omorâtă, ucigaşa! Auzi, să omoare copilul cu securea! Şi cine ar fi crezut vreodată că această liniştită escroacă ar avea suflet de fiară!... De râul liniştit să-ţi fie frică! Unde va merge însă?... O ţine de păr poliţistul satului... Sărmana Frosaki, îngeraşul satului nostru!

Ucigaşa stătea neclintită, netulburată în mijlocul curţii casei. Nu avea mai mult de douăzeci de
53
ani. La picioarele ei dormea, ca un miel junghiat, Frosaki, iar la un pas depărtare tăioasa secure strălucea cu lama plină de sânge. Părinţii fetiţei încă nu se întorseseră unde să fie, oare, să nu se întoarcă în seara asta!? Poliţistul puse cătuşele pe mâinile însângerate şi o scoase pe ucigaşă în drum.

căţea! Ai omorât fetiţa! Iuhaa!

femeie răutăcioasă! Tigroaică din junglă!

şarpe otrăvitor! Viperă omorâtoare! şi altele asemenea îi aruncau şi cei mici şi cei mari, o scuipau, aruncau cu pietre în ea, iar ea mergea netulburată alături de poliţist...

Ai piatră în locul inimii, de mergi aşa. Fiare în loc de oase şi focul iadului în loc de sânge, ucigaşo!

Şi aceea mergea pe drumul ei, dar avea mintea în altă parte... Şi ucigaşa plecă din sat în loc fără întoarcere să se ducă! şi se făcură bocete şi plânsete mari, când veniră părinţii Frosei.

Ca liliecii, sătenii nu au închis ochii toată noaptea, iar vântul lua plânsul de la o casă şi-l ducea la alta, până în ziua următoare, când au însoţit-o la biserică muţi şi trişti. Şi fetiţa stătea liniştită şi dulce în sicriul ei. Ziceai că doarme, iar un zâmbet îngeresc era zugrăvit pe buzele ei mici, un crin alb între crini şi flori! La fel de liniştită şi netulburată a fost când au coborât-o în mormânt şi au predat-o mamei pământ sămânţă a unei minunate flori, care va înflori şi va prinde viaţă atunci când va trâmbiţa îngerul învierea!
54
Adevărat, oare, cum va fi acel ceas? Va trâmbiţa, pământul se va înfiora, se va umfla, pământul se va feri de pe morminte şi va luneca spre margini, şi frumoasă, cu o frumuseţe nemaiîntâlnită, zâmbitoare, pictură a cerului, se va ridica Frosaki şi alte suflete, şi Damarisa, care a trăit ca crinul alături de ape, şi a zburat spre Acela ce a iubit-o foarte.

Ce este mintea? Cum a adus acum înaintea mea o altă minunată copiliţă în sicriul ei, care doarme liniştită şi odihnită, purtând voalul de mireasă a lui Hristos!

Damarisa fusese monahie. Un crin simplu, smerit şi frumos al ţarinii, pe care Părintele cerului l-a îmbrăcat cu frumuseţile cereşti, mai mult decât pe Solomon; în ochii ei strălucea lumina îngerilor, şi faţa ei se înroşea cu roşu împărătesc, iar pe buzele ei strălucea un zâmbet din rai. Şi aduna flori pentru orfani cu degetele ei albe ca crinul, îmbrăca pe cei săraci şi încălţa pe cei desculţi, iar prin cuvintele ei de aur sprijinea pe nedreptăţita copilă. Şi era îngenunchiată la rugăciune pentru tine şi pentru mine şi pentru alţii. Ce inimă! Ce suflet! Şi tunderea ei în călugărie a fost „ca o vedenie”.

Şi fără să piardă prima strălucire de bucurie, ajunse la spital. Şi de acolo, din mâinile doctorilor, plecă fără să înţeleagă cum! Ceru să fie împărtăşită şi se făcu frumoasă ca un înger fericit şi zicea: „Sunt bine, Hristoase al meu, sunt bine!”. Şi iarăşi
55
zicea, şi o priveau şi se minunau doctorii, fiind încremeniţi, văzând pe aceea că strălucea cu lumina

raiului. Şi a zburat odată cu zorile. Şi era ca şi cum ar fi dormit în sicriul ei, cu voalul de mireasă a lui Hristos. Şi când au coborât trupul ca să-l dea mamei pământ, tatăl ei s-a aplecat şi a sărutat-o şi i-a pus în mână o lumânare mare, albă, ca să întâmpine pe Mire, fecioara cea înţeleaptă. Apoi au cântat „Hristos a înviat” şi au lăsat-o să doarmă dulce, până va trâmbiţa îngerul învierea.

Şi când va trâmbiţa, se va înfiora pământul, se va umfla, va aluneca în părţi şi, frumoasă, cu o frumuseţe nemaiîntâlnită, zâmbitoare ca o pictură cerească, se va ridica Damarisa şi voalul ei va fi alb atunci, iar faţa îi va fi trandafirie. Iar coroana pe care o va purta va fi din aur luminos. Şi va fi neîmbătrânită, de mii de ori mai minunată, prinţesă fără de moarte a împăratului. Şi va trece peste frumoasele răzoare ale raiului, ţinându-se de mână cu Frosaki, care a plecat ucisă pe nedrept. Şi va fi viaţa lor şi a noastră, cu harul lui Dumnezeu, cântare neîncetată, slavoslovie fără sfârşit. Amin.

Şi Frosaki plecă spre cer, iar ucigaşa spre oraş. A fost judecată nu s-a împotrivit acuzaţiei că a ucis cu securea pe fetiţa de şase ani şi a fost condamnată la închisoare pe viaţă. Cu blesteme a fost însoţită ieşirea ei din tribunal, iar ea, ca şi cum nu ar fi auzit, îşi vedea de drum liniştită... A îndurat mii de priviri acre până la corabie, unde au dus-o încătuşată. Au ajuns pe insulă, au predat-o paznicilor închisorii, iar aceia au închis-o în spatele
56
gratiilor de fier, care se vor deschide numai ca să iasă un sicriu!...

Trecuseră cam zece ani de la această istorie până în ziua când au închis în temniţă pe Timio.

Cele scrise în cartea aceasta sunt în esenţa lor istorie, întâmplări de viaţă din timpurile noastre, dar în cele secundare şi în intrigă scriitorul devine oarecum liber, ca povestirea să devină toată mai armonioasă.

Aşadar, după zece ani de când a zburat la cer Frosaki, au băgat pe Timio în aceeaşi închisoare cu ucigaşa. Şi această „lucrare nepermisă” a directorului va da ocazia lui Timio ca între fiarele închisorii să găsească dragostea.
57

Un paznic îl îmbrânci pe Timio într-o celulă:

stai aici, pungaşule, ca să te înţelepţeşti! După cum vezi, aici ai patru pereţi şi paturi vechi, şi astfel nu te vei putea gândi la nimic. îţi vei uita frumoasa ta „meserie”! îi aruncă el şi întoarse o cheie mare în uşa de fier.

Era ziua, pe la amiază, şi soarele dispăru din ochii copilului. Acum era ca şoarecele în capcană. Şi cu atât era mai rău, că nici măcar nu vedea nimic în jurul lui. Alături de el mirosea a perete umed. I se părea că se află într-un mormânt mare şi gol. începu să plângă cu sughiţuri.

„Pe mine nu mă iubeşte nimeni”, zicea şi simţea otravă înlăuntrul lui. A plâns aşezat pe un pat de lemn, apoi s-a strâns grămadă şi a adormit. Un somn neliniştit şi plin de coşmaruri. Dormi multe ceasuri. Să fi fost pe la miezul nopţii când auzi bătăi în uşa lui. Se trezi. Ascultă cu atenţie. Iarăşi auzi bătând: toc, toc, toc!
58

cine este?

deschide gemuleţul, auzi el o voce de femeie.

care gemuleţ?

acesta pe care îl are uşa.

are uşa gemuleţ?

are.

unde îl are?

vino lângă uşă. Vino!

Timio porni prin întuneric spre voce, cu mâinile întinse. Peste puţin atinse uşa de fier.

uite, aici unde lovesc, zise femeia de afară. Aici este gemuleţul. Are un mic zăvoraş la mijloc, în stânga. Uite, aici unde lovesc!

Timio căută cu palmele deschise şi îl găsi. Îl trase, şi pe urmă deschise gemuleţul spre înăuntru. Se ridică pe vârful picioarelor. Câteva raze de lumină apăruseră în ochii lui şi o faţă de femeie se oglindi în ei.

timio, copilul meu, îi vorbi dulce femeia. Am adus mâncărică. Ai venit astăzi şi bucătarul a uitat să te treacă la porţia de seară.

cine eşti?

sunt... ia-ţi mâncărica ta! O să afli... Hai!

Timio întinse amândouă mâinile şi luă crăticioara pe fereastră. Era caldă.

las-o jos, copilul meu, şi ia şi aceasta!

Copilul îşi întinse din nou mâinile şi luă o cană cu apă.

şi aceasta!

îşi întinse din nou mâinile şi luă un pacheţel de hârtie.

59

mănâncă acum, copilul meu, şi dormi liniştit. Eu voi avea grijă de tine.

cine eşti?

sunt... ai să afli!... Mănâncă acum, Timio, copilul meu. Poftă bună şi noapte bună!

mulţumesc! Noapte bună!... De la bucătărie sunteţi?

-Nu!

infirmieră?

-Nu!

de la birou?

-Nici!

cine sunteţi?

ai să afli, copilul meu... Mănâncă acum şi culcă-te, zise femeia şi plecă.

Cine să fie şi de unde ştia numele lui? De unde îl ştia? Şi de ce a venit la miezul nopţii ca să-i aducă mâncare? Şi ce frumos i-a vorbit!...

Timio simţea o mângâiere în sufletul lui. Răsuflă adânc şi uşurat. Se aşeză pe pat şi dădu capacul deoparte de pe crăticioară. Avea chiftele calde. Vreo zece. Deschise şi pachetul de hârtie: pâine proaspătă, o furculiţă, un pahar, două mere, puţin caşcaval şi ceva dulce văzu la puţina lumină care intra pe gemuleţ.

„Cine să fie această femeie?”, se întrebă el din nou, şi o oarecare linişte se aşeză în sufletul lui, gândindu-se la ea. îşi făcu cruce şi începu să mănânce. A mâncat şi s-a săturat. A băut şi apă, iar apoi s-a întins să doarmă. în clipa aceea îşi dorea o mângâiere de mamă.

60

„Mamă!”, zise el, şi fără voie auzi din nou vocea femeii care îi aduse mâncarea: „Mănâncă, copilul meu şi dormi liniştit. Eu voi avea grijă de tine!”. „Cine să fie?”, se întrebă din nou. „Oricine ar fi, îi pasă de mine! Se gândeşte la mine. Mă iubeşte!...”, şi adormi cu gândul la ea.

Dimineaţă îi descuiară uşa şi ieşi într-o curte care avea ziduri înalte de jur-împrejur. Şi alţi deţinuţi ieşiseră din celulele lor, ca să se dezmorţească. Era o zi ca de vară. Marea îşi trimitea până acolo răsuflarea şi mirosul ei. Ah, de ar fi putut să iasă, să alerge, să se bage în apă, să se scufunde, să se răcorească în apele ei albăstrii, să înoate voiniceşte, pe spate, să facă scufundări, să se lase cuprins de braţele ei, să tragă aerul mirositor, să-şi sature ochii... Dar nici gând de asemenea lucruri! în faţa porţii de fier a curţii stătea serios şi dur paznicul.

Oamenii se plimbau, îşi întindeau braţele spre spate, ca să respire adânc, vorbeau în grabă, de credeai că voiau să spună şi să audă totul, să ia legătura cu ceilalţi înainte de a trece ceasul şi de a se auzi vocea paznicului: „E-e-e timpul să intraţi. Marş!”.

bre, copilule, eşti nou venit? îi zise scurt lui Timio un băiat cam de şaisprezece ani, înalt, îndoit de spate şi cu mâinile în buzunarele pantalonilor lui strâmţi. Ce s-a întâmplat? Hoţie? Adică, restabilire a dreptăţii? Să nu-ţi pese! Bine ai făcut. Vom face o gaşcă minunată aici. Unde ai „apartamentul”?

Timio îl privi cu ochi care nu spuneau nimic. Semăna, de parcă ar fi fost frate, cu Pipis.

61

e în regulă, băiatule? Ia o ţigară! Ia, bre, ca să te simţi bărbat! Fiarele închisorii sunt pentru voinici!

Timio nici n-a vorbit, nici nu s-a mişcat.

a, eşti pentru prima dată şi te-a cam speriat! Te vei obişnui. Ia, bre, ca să fugă tristeţea.

Timio îşi întinse nehotărât mâna.

e-e-e, ajunge. S-a terminat pauza. înăuntru! Marş! se auzi poruncitor vocea paznicului.

Pentru prima dată auzea Timio aceste cuvinte. S-a speriat. Şi-a retras mâna întinsă şi porni spre celulă.

ia-o, bre, prietenaşule, îi zise cel de şaisprezece ani. Ai să te sufoci, bre!

Se părea că nu mai aude Timio. Cu capul plecat intră în celula lui şi se aşeză pe pat. Încuietoarea se auzi din nou în uşă. Era din nou în capcană.

Târziu, la amiază, i-au deschis din nou şi s-a dus la sala de mese. Două mese mari din lemn, cu două bănci pentru fiecare, aceasta era toată mobila. S-au adunat cam vreo douăzeci de oameni şi mâncau năut în castroane adânci de ceramică. Lingurile loveau şi se auzeau sorbiturile. Unii aveau o veselie ciudată, iar alţii mâncau, însă ziceai că lipsesc de acolo; mintea le era în altă parte. Băiatul de şaisprezece ani stătea lături de Timio.

te văd fără poftă... Ce-i, bre, încă nu ţi-a fugit supărarea? înseamnă că ai nevoie de medicament. Nu-i altă cale. Uite, bre, îl am în ţigara asta, apuc-o pe dedesubt, ca să nu ne vadă şi s-o încurcăm. Haide, bre, ia-o! îi zise el şi i-o dădu cu



stânga, pe sub masă, în timp ce cu dreapta lovi cu lingura în castron.

Timio întinse mâna şi o luă.

pune-o în buzunar, îi zise încet cel de şaisprezece ani, şi s-o fumezi în celula ta. Să vezi plăcere!... în nori vei pluti, bre. Una e să-ţi spun şi alta e să simţi. Ţi-a plăcut revitul? a schimbat el vorba, dintr-o frică inconştientă. Ei, pentru închisoare e bună. Să o fumezi diseară, continuă el încet. O, bre, mama mea! a zis el, şi şi-a dat capul pe spate, a închis ochii şi faţa i s-a schimbat din cauza plăcerii pe care şi-o închipuia.

Masa se terminase. Timio îşi făcu cruce aproape mecanic, dintr-o obişnuinţă pe care o căpătase în casa domnului director.

ce este asta, bre? Unde suntem? Aici e închisoare, nu pension pentru fecioare. Femeie eşti, bre, ca să-ţi faci cruce? Strânge din dinţi, mănâncă-ţi mâncarea şi învaţă bine tehnica până ţi se vor termina lunile. Iar pe urmă îţi vei lua ce-ţi aparţine, cu mâinile tale. Cu crucea în mână ai să mori, bre. Ai înţeles?

Timio nu vorbi deloc. Două imagini se luptau în mintea lui. Oare, care va birui până la sfârşit? într-una era masa domnului director. Aşezaţi toţi în jurul ei, îşi făceau frumos cruce, ziceau „Tatăl nostru” şi mâncau mâncare gustoasă pe care o pregătea mâinile cu degete ca şi crinul şi cu semnul de aur al dragostei. Mâncau şi vorbeau încet şi se priveau în ochi, iar privirile lor erau ca nişte fluturaşi bucuroşi, coloraţi, care zburau de la unul



la celălalt. Iar bucuria şi frumuseţea erau ca aroma fină a florii de lămâi în toată casa.

Dar, deodată, a doua imagine îi apărea în mintea lui, iar prima dispărea încet-încet în spatele ei. Şi era în a doua imagine domnul Iordan cu Evanghelia în mâini, în ceasul în care fiul cel mai mare îl aruncase cu îmbrânciturі pe Timio afară din magazin. Iar domnul Iordan stătea nepriceput, cu Evanghelia în mâini şi zicea cu o voce plină de zahăr şi miere: „Nu, copii! Nu, copii!”, şi-i părea rău de orfan şi privea cu ochi serbezi la cer. „De ce ţinea Evanghelia în mâini? Şi ce dacă îşi făcea cruce?”. Iar sufletul copilului se înceţoşa şi se întuneca.

Şi, încet, îi venea în minte prima imagine, care îl lumina şi îl încălzea dulce, ca un soare de primăvară, şi în acelaşi timp, a doua imagine îi intra în faţă ca un nor negru, şi îi tăia lumina şi căldura dulce şi-i aducea răceală, frisoane şi frică...

Timio porni tăcut spre celula lui. Se închise în el însuşi şi începu să gândească. „Bun era domnul director, bună şi doamna lui, însă fără putere în faţa fiilor domnului Iordan, care l-au împins spre rău şi l-au închis în spatele gratiilor. Aceştia, care ştiau Evanghelia pe dinafară şi-şi făceau cruce... «Ce nevoie ai de cruce?», continuă copilul (căci foarte uşor alunecă omul şi cu mintea şi cu fapta, şi cu cât mai mult un copil!). Parcă ar avea dreptate prietenul. îmi va face bine şi ţigara cu medicament pe care mi-a dat-o. Cum să o aprind, însă? Vom vedea la masa de seară, când ne vom întâlni”.



Pe la opt seara se auzi iarăşi cheia în uşă. Timio ieşi cu capul în jos şi porni spre sala de mese. Când îl văzu cel de şaisprezece ani, îl întrebă bucuros:

aşadar, cum ţi s-a părut? Rai, aşa-i?

nu am avut cu ce s-o aprind...

bre, bine zici! Nu mi-a trecut prin cap. Mănâncă şi eu îţi voi strecura bricheta mea în buzunar. Mă descurc eu! şi la momentul potrivit îi strecură bricheta în buzunar.

bună mâncare în seara asta, şi uşoară, zise el. Vezi, ai grijă, să nu ne îngreuiem stomacul... şi-l împinse cu cotul pe Timio. Ca în rai, prietenaşule, îi şopti el. Vei vedea. Eu nu te mint.

Să fi fost pe la zece seara când Timio îşi puse prima ţigară în gură şi o aprinse cu bricheta. Trase o dată, de două ori şi începu să fumeze. Dar, aşa cum era, începător, i se duse fumul pe gât şi începu să tuşească. Pe când tuşea, s-au auzit bătăi în uşă: toc, toc, toc!

cine este? zise el înecat.

eu, Timio. Eu, copilul meu, se auzi aceeaşi voce femeiască.

Şi Timio simţi ruşine şi tulburare. Femeia care îi adusese mâncare noaptea trecută, când îi era foame, era afară lângă uşa lui. Ce va zice acum, când îl va vedea cu ţigara în gură?

da, vin, zise el tuşind.

îşi aruncă repede ţigara jos, o călcă, îşi întinse mâinile şi porni spre uşă. Trase zăvorul şi deschise gemuleţul.

65

am venit să-ţi aduc două ciocolate, copilul meu, şi să-ţi spun noapte bună şi te-am auzit tuşind. Ai răcit, copilul meu. Ai transpirat aici, înăuntru, apoi ai ieşit la masă şi te-a tras vreun curent, iar acum tuşeşti. Ia ciocolatele, iar eu mă duc să-ţi aduc ceva cald.

n... nu... da... nu am răcit, sau poate am răcit!...

mă duc şi vin repede, copilul meu. Nu voi întârzia. Dar ce miroase? Fum proaspăt? Cum se face acest lucru? A, da, te-am văzut dimineaţă în curte cu flăcăuaşul cel înalt, şi la amiază, la masă, când îţi spunea ceva. Timio, copilul meu, să ai grijă aici, înăuntru! Nu sunt toţi ca şi tine, care ai făcut o mică greşeală şi ai ajuns aici. Tu eşti copil bun! Am văzut aceasta în ochii tăi dimineaţă, la amiază şi în seara aceasta. Am văzut că ţi-a dat ceva copilul acela, dar nu am putut să văd ce. Ai grijă, copilul meu! Să nu mai pui ţigară în gură! Nu, copilul meu, îţi va face rău.

Timio nu spunea nimic. îşi plecă în jos capul.

mă duc şi vin, copilul meu, zise ea şi plecă.

„Aşadar, le-a văzut pe toate? Şi cum le-a văzut? Cum de n-am văzut-o eu? Şi ce bine seamănă la voce şi la suflet cu buna doamnă Evghenia!... Parcă ar fi sora ei... Oare, să fie sora ei? Dar ce face aici? Şi cât de frumos vorbeşte!... Cine să fie această femeie? Să-i spun că am fumat? Dar a spus-o chiar ea. Să nu mai fumez? Dar are şi medicament, cu care îţi trece ameţeala şi frica, după cum a spus acela. Ce să fac?...”.

66

uite, Timio, ţi-am adus struguri şi apă rece, îi zise femeia. De căldură nu ai nevoie, nu-i aşa?

mulţumesc mult! Mă iubiţi... Ştiţi, a început să zică, ştiţi (s-a ridicat pe vârful picioarelor şi s-a apropiat de faţa femeii), mă mâhnesc mult aici înăuntru. Pe mine m-au părăsit tata şi mama. Doar un director bun de la şcoala de noapte m-a iubit, şi femeia lui, şi eram copil bun atunci. însă, aceia au plecat, iar pe mine m-au alungat de la muncă. Nu am fost eu de vină. Adevărat vă spun. Eram copil bun. Apoi am rămas pe drumuri. îmi era foame, mi-au spus să mergem să luăm mâncare dintr-o casă, ca să mâncăm de Paşti. îmi era foame... Am intrat în casă, am luat, iar pe urmă m-a prins poliţia. Era casa tatălui meu! Doamnă, acela m-a văzut la poliţie şi am strigat: „Tată, scapă-mă!”, dar s-a făcut că nu mă aude...

Copilul se opri. Lacrimile nu-l lăsau să continue. Femeia îşi întinse mâna şi îl mângâie pe cap.

nu plânge, copilul meu! Eu te voi iubi mult. Aşa cum îşi iubeşte o mamă bună copilul. Voi veni în fiecare noapte să te văd. Da, copilul meu?

da, dădu Timio din cap. Mă veţi iubi? întrebă el, privind pe femeie în ochi, cu lacrimile curgându-i pe obraji.

da, copilul meu. Mult. în fiecare zi. Totdeauna, şi îl mângâie cu o privire care semăna cu a Maicii Domnului.

aveţi cunoştinţe de medicină?

da, Timio al meu.

sunteţi asistentă?

67

-Nu!

sunteţi doctoriţă?

nu sunt!

şi cum de ştiţi despre medicină?
ce vrei, copilul meu? Te doare capul?
nu, dar mă întristez, pentru că mi-a zis că ţigara are medicament şi am tras de două ori...
hristoase şi Preasfântă! Unde este ţigara, copilul meu? Cine ţi-a dat-o? Dă-mi-o, Timio, mie, care te iubesc mult. Acesta nu este medicament, copilul meu. Este otravă! Otravă înfricoşată pentru tine! Dă-mi-o, copilul meu!
Timio s-a aplecat, a luat ţigara călcată şi i-a dat-o.
bravo, copilul meu! Să nu mai pui mâna pe asemenea lucru. Eu te voi iubi mult, precum o mamă bună pe copilul ei, pe singurul ei copil. în fiecare zi te voi iubi, totdeauna, copilul meu. Să nu mai asculţi de flăcăuaşul cel înalt. Da, copilul meu?
da, maică, zise Timio.
bravo, copilul meu! Hai acum să mănânci struguri şi să te culci liniştit. Eu sunt lângă tine. Noapte bună, Timio, a zis şi şi-a întins mâna, mângâind capul copilului.
noapte bună, a zis Timio, şi a luat mâna ei, a dus-o la buze şi a sărutat-o.
Şi-au urat din nou „noapte bună" şi s-au despărţit. Timio a mâncat strugurii, şi-a făcut cruce căci aşa dorea sufletul lui şi s-a întins pe pat. Dormea liniştit ca un miel, visa frumos şi zâmbete dulci se jucau pe buzele lui. Doamna Evghenia,



sora ei necunoscută şi domnul director se aflau în celula lui. A tresărit la început, dar s-a bucurat pe urmă.
„ N-am să mai fac, le-a spus el. Eram singur şi părăsit, era întuneric în mintea şi în sufletul meu, nu era nimeni lângă mine care să mă iubească, îmi era foame... însă acum, când aţi venit, voi deveni iarăşi bun. Uitaţi-vă ce bună este salteaua mea, şi perna mea este de puf. Puneţi-l pe copilaş să doarmă. A crescut... Şi uşa mea, uitaţi-vă cât e de frumoasă! Este din lemn de nuc, iar în spatele ei, la geam, stă un înger. Cât de mult vă seamănă, doamnă Evghenia! Şi cu sora dumneavoastră. Doamnă, dumneavoastră sunteţi care veniţi la gemuleţ?".
Toc, toc, toc! se auzi din nou în uşă. Şi-a deschis ochii.
cine este?
ai fumat-o? Ai văzut, bre, ce înseamnă rai? Nu ţi-am spus eu bine?
Timio s-a speriat. Acum nu mai era un înger dincolo de uşa lui.
pleacă! Pleacă! zise cu o voce tremurată.
voi pleca. însă, unde crezi că ai să-mi scapi, prietenaşule? Nu se va face ziuă?!



7

FURTUNA

După loviturile în uşă ale lui Lambru căci aşa îl chema pe flăcăul de şaisprezece ani, Timio adormi şi se trezi speriat din nou după câteva ore, când auzi bătăi puternice în uşă. Cine să fie? Sigur a venit Lambru din nou, sălbăticit, îi trecu prin minte fulgerător şi îl apucă frica. „Din fericire", după bătăi, auzi cheia în uşă şi îl văzu pe paznic.
bună ziua, înălţimea voastră, l-a luat în râs acesta! Cum aţi dormit astă-noapte? Cred că bine! Ce doreşte înălţimea voastră? Lapte? Cafea? Ciocolată? Unt? Miere? Pandişpan sau... scândură umedă? Afară, pungaşule!... Ai dormit cam mult... Afară repede! La dezmorţire. Ai intrat? Ai de făcut înconjurul lumii, spălarea celulelor ca să nu vă împuţiţi, ai de cărat materiale la zidarii care lucrează în bucătărie şi alte treburi. Să vă dezmorţiţi puţin, domnilor, şi să vă scoateţi şi pâinea voastră, leneşilor. Afară!...
Ca un animal speriat ieşi Timio în grabă afară şi alergă spre sala de mese. Primul pe care îl văzu a fost Lambru.



bun venit! Te voi aranja astăzi, i-a zis acela privindu-l sălbatic. Auzi, eu să-i vreau binele şi el să mă alunge... Ai să plăteşti urât acest lucru! Să nu mă cheme Lambru, dacă nu-ţi voi face rău. Şi mai întâi pregăteşte-te să mărturiseşti la director că ai fumat haşiş. I-am spus-o: „«Acest puşti a luat-o ca pe ciocolată, domnule director, şi a mestecat-o». «De unde ştii?». «L-am văzut!». «Şi cine i-a dat-o?». «Nu ştiu», i-am răspuns eu". Şi, dacă îţi convine, spune-i că eu ţi-am dat-o. Mai bine să recunoşti şi să primeşti viu ultima sărutare decât să te hotărăşti să o spui. Şi aşa sunt înăuntru. Voi merge şi mai

înăuntru, dar te voi trimite în cealaltă lume fără suflare. Nu mă ştii ce băiat sunt eu... încearcă şi o să afli!

Timio nu spuse nimic. Se strânse ca o păsărică în capcană.

Căra cărămizi tăcut. Să fi fost ora zece când un paznic a strigat:

lambru şi Timio, lăsaţi munca şi vă prezentaţi la domnul director.

acum ai să vezi, tâmpitule, îi aruncă Lambru împreună cu o privire de oţel încins.

Timio şi-a scuturat puţin pământul de pe piept şi l-a urmat cu paşi rari pe Lambru, care mergea în faţă grăbit şi mândru. Au ajuns la biroul domnului director. Acela stătea serios şi tăcut. S-au oprit amândoi în faţa lui. Timio tremura uşor şi privea când la director, când la papucii lui, iarăşi la director şi iarăşi la papucii lui...

aşadar? zise directorul.

71

după cum v-am spus, domnule director, acest puşti a fumat haşiş în ţigara lui.

adevărat, Timio?

nu, domnule director! Eu nu am fumat de acesta de care aţi spus. Mie mi-a dat unul o ţigară care avea în ea medicament pentru întristare...

cine este acela?

Timio a început să tremure ca un peşte. Ii era imposibil să vorbească. Un nod i se pusese în gât şi îl îneca. Privea papucii şi plângea tremurând.

spune-mi, Lambru, l-ai văzut tu fumând?

da, domnule director.

unde l-ai văzut?

- ... în celula lui...

şi cecăutai acolo? La ce oră ai fost? Şi de unde ai ştiut că ţigara avea în ea haşiş? a întrebat cu subînţeles directorul şi l-a fixat cu privirea.

-...!

spune repede! Nu întârzia!

a...a...e...e...

nu ţi-e ruşine câtuşi de puţin? Paznice!

ordonaţi, domnule director, zise un bărbat înalt şi bine legat.

priveşte, te rog, cu atenţie ţigările lui Lambru. Una câte una. Vei găsi oricum... medicamentul pentru întristare... pe care l-a dat copilului.

Paznicul luă pachetul cu ţigări şi le desfăcu una câte una, dar nu găsi nimic.

unde îl ai? l-a întrebat pe Lambru, şi ochii lui aveau curelele biciului gata să cadă asupra lui.

nu... nu am... M-a ofensat...

72

priveşte-mă bine şi dă-mi acum, imediat, ceea ce-ţi cer, pentru că voi găsi singur, şi atunci ai s-o plăteşti rău de tot.

nu am... am una... numai una... şi, băgând mâna la bata pantalonilor, scoase o ţigară.

Luând-o paznicul, a rupt hârtia, a desfăcut tutunul şi... iată medicamentul pentru întristare!

i-ai dat copilului medicamentul tău şi tot tu îl acuzi. Sau nu-i aşa? zise directorul, şi privirea lui era ca sabia de foc a Heruvimilor care stăteau de pază la uşa raiului după căderea primilor oameni.

Lambru tăcea.

şi pe urmă faci pe grozavul, că eşti puternic şi învăţat. Eşti un necuviincios clevetitor al unui mic copil. Ca şi tine trebuie să fi fost şi celălalt deştept, care l-a pus să fure. Paznice, douăzeci de zile la carceră! Ca să se înţelepţească. Şi dacă îţi place, să mai faci din acestea! Să meargă amândoi acum la treabă, iar de la amiază îl duci pe Lambru la carceră.

Ca o mâţă plouată ieşi acum cel care intrase cu mândrie. însă ochii lui aveau o strălucire sălbatică atunci când îl văzu pe Timio la treabă.

îţi voi scoate ochii! îi aruncă el printre dinţi; şi nu a întârziat.

în timp ce copilul ducea un braţ de cărămizi la meseriaşii care zideau pe schelă, Lambru făcu în aşa fel că reuşi să fie şi el pe schelă, deasupra copilului, cu un braţ de cărămizi şi, prefăcându-se că s-a împiedicat chiar în momentul în care copilul se afla sub-bl, a dat drumul la câteva cărămizi în capul lui, doborându-l.

73

ţi-am spus să recunoşti, a murmurat printre dinţi, privindu-l sălbatic.

ei! Copilul! Copilul! au strigat vreo doi muncitori şi au alergat lângă Timio.

Era plin de sânge, sărmanul. Curgea din cap şi-i vopsea faţa, în timp ce era strâns spre piept, înfăţişarea îi era galbenă ca lămâia, ochii îi avea închişi de parcă ar fi fost mort.

asistentul, bre! Copilul a fost lovit rău!

A venit asistentul, i-a dat primul ajutor, dar copilul nu şi-a revenit. L-au pus cu atenţie pe o targă şi l-au dus la infirmeria închisorii. Directorul a trimis după doctor şi, venind acela, i-a luat pulsul şi a clătinat din cap. Grea situaţie!... I-a făcut câteva injecţii, i-a pus compresă cu gheaţă la cap şi a plecat, spunând că va mai veni către seară. A venit şi l-a văzut din nou. A observat o mică îmbunătăţire. Copilul îşi mişca din când în când buzele, dar ochii îi avea închişi. I-a făcut din nou injecţii, a poruncit să se continue cu compresele şi a plecat îngândurat.

Să fi fost pe la miezul nopţii când Timio a deschis ochii şi a văzut deasupra lui faţa dulce a femeii care venea la gemuleţul de la uşa celulei lui, şi-i aducea atâtea lucruri, şi-i vorbea cu atâta dragoste!... Era lângă el femeia aceea căreia el i-a spus mamă şi îl privea acum în ochi şi îi vorbea dulce. Şi era vocea ei ca o mângâiere uşoară pe trupul lui îndurerat, şi era cuvântul ei ca o apă răcoroasă pe buzele lui însetate, untdelemn şi alifie pe rănile din capul lui.

74

aici sunt, copilul meu! Sunt împreună cu tine de când a plecat doctorul şi voi fi cu tine toată noaptea. Linişteşte-te, copilul meu, căci va trece. Te vei face bine!

Şi-a pus mâna ei pe fruntea copilului, mângâindu-l uşor până deasupra compresei. L-a privit din nou în ochi cu o privire plină de dragoste de mamă, care izvora din inimă, fiind ca un cer plin cu stele, ca un rai cu lumină dumnezeiască.

mămica mea! a zis Timio încet, dar din toată inima, şi, luându-i mâna, i-a strâns-o la piept.

Apoi se părea că a căzut iarăşi în inconştienţă şi nu mai avea mintea curată, căci îi vorbeau dorinţele, emoţiile singure. Şi ieşeau din gura lui fără să mai treacă prin minte, căci mintea îşi închisese uşile şi întârzia să mai spună ceva de această dată... Ochii îi erau tulburi, apuşi...

unde este tata, mămico? Nu vine să mă vadă?

va veni, copilul meu...

când, mămico?

când îşi va termina treburile...

când, mămico?

dimineaţă, Timio al meu.

dimineaţă?... De ce?...

- ...Vrei puţină apă? Vrei, copilaşul meu?

apă?

da, apă rece.

vreau.

uite apa... vino, copilul meu. Hai să o bei! şi duse paharul cu apă la buzele copilului, după ce

75

mai întâi băgase mâna ei dreaptă sub capul lui, ridicându-l puţin.

apă, a zis, şi, lipindu-şi buzele de pahar, bău puţin. Aa, apă, mămică... Unde este Estir? Nu a venit încă... Marta va aduce struguri. Copilaşule, vino, struguri şi smochine a adus Estir...

Apoi s-a oprit. Obrajii îi erau înfocaţi. Deschidea din când în când ochii, dar i se închideau din nou îngreuiaţi.

Toată ziua următoare şi toată noaptea copilul a fost în letargie. Femeia nu a lipsit nici o clipă de lângă el. îi dădea medicamentul, îi schimba compresele, îi dădea puţin lapte, privea mult timp la faţa lui, îi mângâia părul, se apleca şi-l săruta cu dragoste de mamă.

„Copilul meu, copilaşul meu!”, zicea din tot sufletul ei, şi ziceai că un magnet o atrăgea cât mai aproape de el.

A treia zi văzu o îmbunătăţire la copil. „Merge spre bine, zise doctorul. însă mai trebuie zile...”.

Zilele şi nopţile treceau una după alta şi lăsau în urma lor pe femeie lângă copil. într-o dimineaţă, Timio deschise ochii. Şi, pentru prima dată, după atâtea zile şi nopţi, ochii lui erau curaţi şi aveau în ei lumina zorilor şi mişcare de viaţă.

bună ziua, copilaşul meu. Te-ai trezit? auzi şi văzu pe femeia care era aplecată asupra lui. Ai dormit bine astă noapte. Liniştit, de aceea îţi strălucesc ochişorii...

bună ziua! Mult am dormit. Am obosit tare la cărămizi. Pe urmă ne-am dus la domnul director.
76
Nu am vrut să spun că Lambru mi-a dat ţigara cu medicament. Dar acela a înţeles singur. Apoi ceva a căzut în capul meu... am ameţit şi am adormit. Mult am dormit... şi am avut un vis.

da, copilul meu! Ceva a căzut în capul tău şi te-a rănit puţin şi ai ameţit... Dar va trece încetul cu încetul... Se va închide mica rană şi te vei face şi mai bine. Da, copilul meu?

da. Vă mulţumesc mult că sunteţi lângă mine. Sunteţi ca şi doamna Evghenia, poate chiar şi mai bună! Pentru ce sunteţi în închisoare? Ce faceţi aici? Dacă sunteţi la birou sau la vreo altă muncă, pot să vin cu dumneavoastră? Mă întristez mult singur, acolo, în celulă, şi mi-e frică de Lambru. A zis că-mi va face rău...

voi avea grijă, Timio al meu!

unde lucraţi?

- ... Voi avea grijă, copilul meu... Acum linişteşte-te. Mă duc să-ţi aduc gustarea de dimineaţă...

Dimineaţa, la amiază, seara şi în alte ceasuri venea femeia, şi o vedea copilul aducându-i mâncare. încetul cu încetul i se deschise pofta de mâncare. Şi îi aducea şi fructe şi dulciuri şi flori. Şi i se linişti sufletul, i se mângâie, i se îmblânzi şi i se înfrumuseţă.

Dar nici pe Lambru nu l-a lăsat în iadul lui. Când a văzut că Timio s-a făcut mai bine şi îl putea lăsa singur, chiar şi pentru o oră-două, noaptea, mintea îi zbura la flăcăuaş: „Cine ştie cum a ajuns şi acest nefericit până aici!... Dacă a avut mamă, dacă a gustat vreodată sufletul lui din dumnezeiasca
77
hrană a dragostei, care intră în tot trupul şi în tot sufletul şi devine siguranţă în viaţă, lumină în întuneric, gând bun în minte, simţire în inimă, dulceaţă în ochi, mişcare spre bine la mâini şi la picioare, care se face medicament pentru toate bolile răului... Dacă ar fi avut vreun frate să se bucure, să se joace cu el, să-l ocrotească fiind mai mare de ceilalţi copii şi să simtă înlăuntru lui gingăşie şi îndatorire... Cine ştie de ce a ajuns acest nefericit până aici!...”.

Şi, într-o noapte, când Timio dormea liniştit şi se întrezărea un vis dulce pe faţa lui şi o făcea frumoasă, nobilă, minunată, l-a lăsat şi, călcând pe vârfuri până la uşă, s-a întors şi l-a privit din nou. Şi, luând din zâmbetul lui pe faţa ei, a slobozit din adâncul inimii cuvântul cald de mamă: „copilaşul meu!”. A ieşit apoi pe holul slab luminat şi, călcând pe vârfuri, s-a dus până la celula ei şi, luând ceva de acolo, s-a îndreptat încet spre carcera unde era închis Lambru şi bătu încet, de două ori.

ei, cine este?

deschide gemuleţul, ca să-ţi spun.

cine eşti la ora aceasta? Lasă-mă în pace! Mă doare tot trupul. Nu am mâncat de ieri, nu am poftă de vorbă. Pleacă!

deschide gemuleţul, copilul meu! Nu te voi obosi!

cine eşti?

deschide, copilul meu!

De ani nu mai auzise cuvinte dulci. Ceva se petrecu înăuntru lui. Se simţea ca un copil mic...
78
Simţea nevoia de dragoste... Se mişcă în întuneric. Ajunse la uşă şi găsi gemuleţul. îl deschise şi, văzând-o, strigă cu o voce ţipătoare:

pleacă, ucigaşo! Te-am văzut eu lângă uşa celulei lui Timio. Faci pe sfânta, până pui mâna pe el. Sigur, tu l-ai sfătuit să mă alunge... Dar a plătit-o! Şi aceasta a fost prima porţie. Pe urmă, continuarea... îl voi învăţa eu minte! Şi îmi vii aici cu cuvinte dulci... Dacă nu te-aş fi ştiut... Dispari! şi a închis gemuleţul cu zgomot. Ucigaşo! se auzi din nou din carceră un strigăt printre dinţi. Ai ucis-o pe fetiţă!... Şi vrei acum să-l înveleşti şi pe acest prost... Dispari, am zis!

ia acest pacheţel pe care ţi l-am adus, copilul meu, şi voi pleca.

nu vreau nimic din mâinile tale însângerate!

le-am spălat, copilul meu, zise femeia, şi un nod îi tăie vocea.

nu vreau!

ia-l! Ai nevoie de el! şi, împingând gemuleţul din afară, dădu drumul la pachet înăuntru. Noapte bună, copilul meu, zise cu căldură de mamă, apoi plecă.

în bucăţi! se auzi în urma ei vocea sălbatică a lui Lambru.
79
8
O VOCE ÎNTÂLNITĂ PENTRU PRIMA DATĂ
„Ucigaşă!”, zise din nou Lambru cu urgie şi se aşeză pe pat. Dar de unde somn!... Gândurile îi tăiau mintea ca nişte cuţite neascuţite, iar foamea îi chinuia stomacul. Avea douăzeci şi patru de ore de când nu pusese nimic în gură. Ordinul directorului era aspru şi trebuia îndeplinit cu desăvârşire.

Se învârtea în pat, se apuca de stomac, îşi muşca buzele, îşi strângea pumnii, îşi aprindea şi stingea bricheta... De ar fi avut măcar acea ţigară cu „medicament”, ca să o fumeze şi să devină ca un duh în curtea cerului, fără stomac, fără griji... însă nu o avea. Nu avea nici măcar o ţigară simplă, fără medicament. Mintea i se ducea şi la pachetul pe care îl auzise căzând în celula lui prin gemuleţ, dar mânia învingea curiozitatea şi foamea.

„De aş avea ceva mâncare”, îi veni în minte fără să vrea, şi continuă să se răsucească în pat.
80
Au trecut vreo două ore şi s-a ridicat. Patul lui parcă avea cuie!... A început să se plimbe prin celulă, ca o fiară în ceasul foamei şi a mâniei. De vreo două ori a lovit prin întuneric cu piciorul în pachet, dar nu s-a înduplecat.

„-Nu, ucigaşo! zise. Nu vreau!

ia-l, copilul meu, ai nevoie de el, auzi slab vocea ei din nou.

ce este? îl întrebă gândul.

poate mâncare...

ei, dacă nu mi-ar fi aruncat ea!... Aş fi mâncat-o într-un minut.

să nu fie altceva?

ce altceva, oare?

ştiu eu?!

să o deschid?

nu o deschizi?

dar sunt însângerate mâinile ei...

le-am spălat, copilul meu! se auzi înlăuntru lui, vocea ei.

Şi era nu poţi să spui nu caldă vocea ei. îndurerată, dulce, din inimă...

şi cine ţi-a spus că ea ştie de medicamentul pe care îl avea ţigara lui Timio?

atunci, oare, de ce mi-a spus prostul să plec?

Dacă ar fi dorit răul tău, de ce ar fi venit la asemenea oră la celula ta? Uită-te, bre, frate, ce are pachetul! Ce vei pierde?”.

A cedat!... S-a aplecat, l-a luat în mâini şi s-a aşezat pe pat. L-a pus pe genunchi, a aprins bricheta, l-a desfăcut şi a văzut la puţina lumină: un
81
pachet de ţigări, o cutie de tablă închisă, pâine tăiată felii, struguri şi o scrisoare. A deschis cutia de tablă: avea chiftele şi caşcaval. A luat una în gură, a mestecat-o o dată, de două ori, apoi a înghiţit-o. Şi imediat alta, şi alta, şi pe urmă o altă chiftea. Mânca la lumina brichetei şi se uita în cutia de tablă dacă mai sunt mai erau; o privire la pachetul de ţigări, una la scrisoare...

începu să mănânce mai încet, să mestece mai bine. A luat plicul, l-a întors pe partea cealaltă şi a citit: „Pentru tine, Lambru, copilul meu!”.

„Pentru mine? Copilul meu? Dar eu nu am mamă! Nici nu mi-a spus nimeni până acum că ar fi mama mea. Pentru prima dată aud, şi atât de cald, de la femeia aceasta. Nici nu mi-a spus nimeni vreodată: «Eu sunt tatăl tău, băiatul meu. Să nu-ţi faci griji. Sprijineşte-te pe mine. Eu fac aceasta pentru tine!...». Eu am fost născut pe marginea străzii. Pe drumuri am crescut. Prin pieţe era salonul meu. Pe bănci, dormitorul meu. Pentru prima dată primesc o scrisoare de unde să fie? De la ce adresă? Să o deschid, bre, copilule, să văd ce scrie! Voi reuşi să o citesc, încetul cu încetul. Am vânat păsări şi... genţi, dar am fost cândva şi pe la şcoală, pentru creioane. Şi am prins ceva şi despre citit. Să văd ce e cu scrisoarea... ce zice, ce scrie...”.

A mai luat o chiftea în gură, a deschis plicul, a luat hârtia în mâna stângă, iar cu dreapta ţinea bricheta aprinsă cât mai aproape şi, la lumina slabă ce juca în faţa lui, începu să citească:
82

„Lambru, copilul meu! Le ştiu pe toate, copilul meu. Toate! Şi despre medicamentul pentru întristare şi despre acuzaţia pe care ai adus-o lui Timio în faţa directorului şi despre ce s-a întâmplat acolo şi cum, mai apoi, ai aruncat cărămizile în capul lui Timio. Te-am văzut, şi am văzut şi crispările de pe faţa ta. Le ştiu pe toate, după cum vezi («Bre, cum m-a văzut?», s-a întrebat în mintea lui), însă înţeleg că nu tu eşti de vină... («Cine este de vină?», s-a întrebat flăcăuaşul). Alţii sunt de vină... Şi, să-ţi explic: Dacă Timio ar fi fost frăţiorul tău, l-ai fi lovit atât de rău? Dacă ai fi avut un frăţior ca Timio şi aţi fi trăit în aceeaşi casă, lângă o mamă bună şi un tată bun, nu l-ai fi iubit? Oare, nu te-ai fi jucat cu el? Nu te-ai fi bucurat, când ar fi venit primul de la şcoală? Nu l-ai fi îmbrăţişat cu dragoste când ar fi intrat pe primul loc la generală? Nu ţi-ai fi băgat pieptul în faţă ca să-l protejezi, dacă l-ar fi supărat cineva? Şi dacă s-ar fi aflat cineva ca să-l lovească în cap cu o cărămidă şi să-l arunce jos plin de sânge, nu l-ai fi luat în braţele tale ca să alergi la doctor, şi nu ai fi stat lângă el până să deschidă ochii şi să-ţi vorbească? Da sau nu? («Da», şi-a zis el. «Dacă ar fi fost aşa...»). Da, ai să zici, sigur.

Vezi că nu eşti tu de vină? Alţii sunt de vină... Cei care nu ţi-au oferit un loc în casă, ci te-au lăsat afară, pe drumuri... Au venit ploile şi te-au udat, au venit zăpezile şi te-au îngheţat, au venit căldurile arzătoare şi te-au înnegrit şi ai devenit dur şi împietrit şi în exterior şi în interior. Şi te-ai făcut



rău! Şi nu poţi să-ţi stăpâneşti sălbăticia care s-a încuibat în tine şi faci lucruri pe care nu le vrei.

Dacă ţi s-ar fi deschis uşile celulei tale şi a închisorii şi ai fi ieşit liber afară şi dacă eu, ucigaşa, nu aş fi fost ucigaşă, ci o mamă cu inimă caldă şi te-aş fi luat când ai fi ieşit din închisoare să mergem la căsuţa noastră, să te speli, să te bărbiereşti, să-ţi dau haine spălate, cămaşă curată, costum bine călcat, să stai la masa noastră şi să mâncăm mâncare caldă, de casă, din mâinile mamei, şi ar fi alegat frăţiorul tău, Timio să zicem, ca să-ţi spună bun venit şi să te îmbrăţişeze şi să te sărute, spune-mi, nu te-ai fi bucurat atunci? Nu s-ar fi înfrumuseţat faţa ta? Nu s-ar fi umplut de lumină dulce ochii tăi? Nu ţi-ar fi venit izvor de viaţă şi dragoste, sărutur dulci pe buzele tale pentru frăţiorul tău? Nu s-ar fi încălzit inima ta şi ar fi trimis cuvinte frumoase în gura ta? Nu ai fi simţit din vârful capului şi până la vârful degetelor şi din adâncul sufletului tău simţiri de bunătate şi dragoste?

Da, îmi vei spune. («Bre, ce bine le mai zice!...», şi-a zis în sine Lambru). Ai fi putut în ceasul acela să dai frăţiorului tău haşiş? («Nu! Nu!», a zis plin de viaţă flăcăul). Ai fi putut să-l loveşti cu o cărămidă în cap? («Pe frăţiorul meu? Hristoase şi Preasfântă! Ei, taci! Nu mai spune! Nu! Niciodată!», a strigat şi s-a ridicat în picioare. «Bre, copilule, ce scrisoare este aceasta? Ce minte are femeia aceasta? Ce inimă are în ea? Şi cum a păţit-o acest suflet, ca să omoare fetiţa? Ceva i s-a întâmplat creştinei în ceasul acela... Vreo sălbăticie



a năvălit pe biata nefericită... Ceva asemănător s-o fi întâmplat. Nu ar fi putut să facă astfel un asemenea suflet, o asemenea inimă, o asemenea minte! Ah, dar eu, ce era cât pe ce să fac? Ce am vrut să fac? Să-l trimit fără suflare pe copil în cealaltă lume... Ce dacă a scăpat? Putea să nu mai scape... Şi, pe urmă, e ca şi cum eu am făcut răul, după ce mai întâi l-am cugetat... Bre, Lambru, tu eşti ucigaş, şi lasă pe femeia de care nu ştii cum i s-au întâmplat lucrurile!»).

Vezi, aşadar, copilul meu, că nu eşti rău în adâncul tău? Că nu tu eşti de vină? Spune, aşadar, că Timio este frăţiorul tău şi înmoaie-ţi inima ta. El mi-a zis că nu a spus numele tău la director. Şi că acum, cu toate că l-ai lovit şi a fost timp de o săptămână într-o stare foarte gravă, totuşi, el te iubeşte, ca şi cum ai fi fratele lui mai mare. Aşa, feciorașul meu? Aşa, spune! ai şi spus-o deja. O cred. Bravo! Vom mai vorbi. Noapte bună! Maica Domnului să fie cu tine!
Mama ta, încearcă să spui!”.

„Aşa este, oare, mama, bre? Atunci, eu trăiesc în iad! Atunci, aceasta care a scris aşa, trebuie să devină mama mea. Trebuie să o ascult. Bre, acestea nu sunt cuvinte din aer. Acestea au suflet, au inimă plină de dragoste. Bre, acesta este raiul adevărat, este mâncarea pe care o mâncau zeii în Olimp cum o numeau? A, ambrozie, mi-am amintit, şi băutura pe care o beau, nectar, lucru mai presus de orice. Te saturi... Desfătare! Bre, mamă, mamă!”, strigă



feciorașul şi începu să plângă, ştergându-şi din când în când lacrimile cu dosul palmei. Şi se ghemui apoi pe pat, cu capul în piept, zguduindu-se de plâns şi de suspine. Mai târziu se linişti şi adormi.

O lovitură în uşă îl trezi. „Ehe, de ar fi lovitura mamei!”. Ar fi deschis fericit gemuleţul de la celulă şi i-ar fi apucat mâna şi i-ar fi sărutat-o, zicându-i: „Scrisoarea ta a fost putere, a fost viaţă, a

fost rai! De astăzi vei fi mama mea! Spune tu, şi eu voi deveni statuie. Voi deveni copil. Voi deveni fecioară. Numai tu să o spui, şi chiar de ar sufla mii de vânturi, chiar de ar bubui mii de tunete şi chiar de s-ar repezi toate fiarele să mă împiedice, mă voi face furtună, voi deveni nălucă, mă voi face Odiseea, Ieracle şi le voi învinge, ca să îndeplinesc poruncile tale, mamă dulce!”.

Dar lovitura puternică ce s-a auzit din nou în uşă nu era a mamei, şi cuvintele care au urmat erau din oţel, şi nu din petale gingaşe şi binemirositoare.

ei, haide afară la muncă! Astăzi este ziua când mănânci şi trebuie să munceşti.

Şi-a dat părul pe spate cu palmele, a aruncat o privire la cutia de tablă i se părea de aur acum şi-a pus pachetul cu ţigări în buzunar şi a ieşit. A luat gustarea de dimineaţă fără gust i se părea astăzi şi s-a dus lângă meşteri. Căra apă, făcea mortar, ducea cărămizi şi privea din când în când spre clădirea de alături, spre uşa ei, spre ferestrele ei poate undeva pe acolo să fie ascunsă mama lui şi să-l vadă cum l-a văzut în ziua în care l-a lovit pe Timio.



Muncea şi privea din nou, încordându-şi urechile. Poate de undeva îi va şopti: „Lambru, bună ziua! Să ai putere, feciorașul meu. Sunt lângă tine”. Şi atunci, astăzi vor fi doi sori. închisoarea va fi plină de flori: trandafiri albi şi roşii şi galbeni, garoafe, crini, zambile, iasomie, anemone, crizanteme, flori din toate anotimpurile. Şi toate soiurile de păsări vor zbura împrejur ciripind cu cel mai dulce ciripit. Şi va simţi puterea Atlantei pe umerii lui, iar tinicheaua cu mortar va fi ca o jucărie pentru copii!

S-a făcut amiază. în zadar a aşteptat... Nimic... A sunat de masă. Şi-a spălat mâinile la robinet şi s-a dus să mănânce. Aveau câte o farfurie plină cu supă. O supă groasă şi colorată. „O voi înghiţi repede-repede, ca să scap de ea”, gândi el, ducând lingura în farfurie. Dar a dat de ceva tare. Ceva era în farfurie, în supă. Şi-a mişcat uşor lingura şi a urmărit pe ceilalţi. Şi-au golit repede farfuriile. Aveau supă simplă şi câte o bucată de brânză completare.

mănâncă, bre, i-a aruncat unul.

voi mânca, să-mi revin mai întâi.

Au mâncat şi au plecat toţi. Lambru a rămas singur. S-a uitat pe furiş împrejur, apoi a luat repede cu lingura şi a băgat în gură chifteaua care se afla în supa lui. Era chiftea la fel cu cele din cutie cutia de aur. Şi mai era una în supă. A luat-o şi pe aceasta în grabă şi a băgat-o în gură. Mama era aproape de el! Mâinile ei atinseră farfuria lui şi îi puseră chiftelele în ea. Dragostea ei era în farfuria



lui, în faţa lui, în gura lui... Mai bune păreau cele de azi decât cele de ieri! Aveau gust de dragoste, de căldură, de gingăşie, de inimă curată, de suflet, aveau gust de mamă! Nici cu ambrozie nu ar fi schimbat chiftelele de astăzi! Zeus nu a mâncat aşa mâncare gustoasă. Avea Zeus mamă, ca să-i facă chiftele? Nu avea! Şi nu e numai că le-a făcut, dar să-i şi vorbească despre căldura şi dragostea ei!... Să vorbească chiftelele? Desigur! Sau nu au vorbit în sufletul lui chiftelele de pe fundul farfuriei? Dacă au vorbit!... „O, bre, mamă! zise Lambru înghiţind uşor chifteaua. Mare este numele tău!”.

A muncit şi după amiază din greu, însă o nostalgie juca pe faţa lui. Două cuvinte dulci citeai pe buzele lui. Obosit, după masa de seară s-a dus să se culce. Şi-a făcut cruce înainte de a se culca. „Tatăl nostru, Care eşti în ceruri... au murmurat buzele lui. Preasfânta mea, Stăpână, Maica lui Dumnezeu, păzeşte-mă, acoperă-mă...”. Aceasta a fost toată rugăciunea lui. Puţină, dar mare, adâncă, fierbinte, din inimă.

S-a întins apoi pe pat şi s-a aranjat ca un copil mic la pieptul mamei sale. „Noapte bună, mamă!”, zise, aducându-şi-o în minte pe ucigaşă, şi adormi...



## 9

## PRIMĂVARĂ

Ucigaşa era cam de treizeci şi cinci de ani. Cu caracteristici simetrice, capul de măsură mijlocie, faţa albă cu roz, cu părul blond şi ondulat, pieptănat clasic. Expresia feţei îi era fină şi nobilă. Ziceai că era soră geamănă a lui Ermi[3], poate chiar şi mai frumoasă! Pentru că Ermi, după cum îl vedem acum, este frumos, dar din marmură rece. Cu o frumuseţe, sau mai bine spus cu trei înfăţişări: una din dreapta, una din stânga şi una din faţă. însă îngheţate toate trei. înmărmurite.

Sora lui însă avea toate darurile vieţii, a sufletului, a căldurii, a frumuseţii. Nu avea trei înfăţişări nemişcate, ci multe schimbări de frumuseţe şi daruri din slavă în slavă.

Ermi are privirea nemişcată; ochii surorii lui erau ca două lumi luminate, şi lumina lor era vie, te înţelegeau, îţi vorbeau, îţi ziceau că sunt sora ta,

[3] Hermes zeul frumuseţii.

89

mama ta, îţi ziceau că „te simt, te iubesc, îmi pasă de tine, voi face tot ce pot". Ochii surorii lui Ermi radiau viaţă dulce, pace, linişte, bunătate. Gura lui Ermi este frumoasă, buzele lui subţiri, limba lui... nu are limbă Ermi statuile nu au limbă. Nu au lume interioară. O statuie simplă, neînsufleţită, o marmură rece.

însă femeia avea acea lume interioară frumoasă, plăsmuită îngereşte, care-i inunda trupul frumos. Şi frumuseţile ei se răspândeau pe faţa şi pe buzele ei. Aduceau pe limba ei dragostea prisositoare din inimă. Aduceau în mintea ei idei luminoase, înţelepte, minunate. Şi acest trup frumos era frate geamăn şi iubit al sufletului, întru acelaşi gând fiind şi transformând în fapte orice gând bun. Făcând din dragoste izvor de viaţă, putere, ridicare, mângâiere, căinţă a celor răi. Făcând-o nectar şi ambrozie pentru sufletul flămând şi însetat. A făcut-o „coborâre în iad", care vesteşte mântuirea celor morţi. A făcut-o cloşcă ce are aripile calde, care acoperă puii părăsiţi şi îi reînvie. Mult, puţin am văzut-o până aici. Şi o vom vedea şi în continuare.

„Dar, oare, cum a făcut acest mare şi de necrezut rău ca să ucidă, să omoare cu securea fetiţa aceea nevinovată, pe Frosaki? Cum? Cum? Cum?", îi era sufletul lui Lambru înţepat de întrebări!...

Avea şi acum securea, numai partea din fier, sub perna ei şi se odihnea pe ea. Taină mare! Se trezea noaptea şi era ca un înger luminos pe holurile întunecoase ale închisorii, bătea la uşi şi transmitea

90

prin gemuleţe viaţă, dragoste, suflare cerească. Taină!

L-a lăsat târziu pe Lambru şi s-a întors la celula ei. A căzut în genunchi în faţa iconostasului, la lumina lină a candelei: „Dumnezeul meu, Părintele meu iubit, îţi mulţumesc că ai povăţuit sufletul şi paşii mei la copiii lipsiţi de dragoste, pentru căldura pe care o pui din inima Ta în a mamei, aşa cum este căldura de care au nevoie puii de găină ca să crească şi să le crească aripi. Şi din privirea ei, care este rază din ochii Tăi şi este pentru ei totul, şi intră până în adâncul minţii şi a sufletului ca să vadă, să înveţe, să se bucure, să scoată muguri şi flori de lămâi pe faţa ei, să se nelinişteascӑ şi să depună toate eforturile, fericită, ca să readucă lumina în negură, soarele cald în beciurile reci şi umede, curăţenia şi sănătatea în părţile putrede ale sufletului. Care este lumină limpede a zorilor din lumina Ta neînserată în ochii vlăstarelor ei, şi văd şi păşesc fără să se împiedice. Din grija şi mângâierea ei, care este ca o scară în ceasul acela, între cer şi pământ, o punte care uneşte inima mamei plină de simţirile Tale cu a copilului ei, şi tainic se aud trăsuri de aur cu roţi din flori, trecând şi descărcând lucruri cereşti: bucurie, putere, dragoste, apărare, suflare de viaţă, nădejde, amintiri dulci, mirosuri şi arome din florile raiului...

M-ai povăţuit pe mine, săraca şi nevrednica, să intru în locul celei mai iubite feţe de pe pământ... O, Dumnezeul meu! Dă-mi, Te rog, cele pe care eu trebuie să le dau din inima Ta. Şi încă Te mai rog

91

pentru Frosaki. Să-i dai aripi albe, îngereşti, ca să zboare şi să vină până la geamul meu... Amin".

O lumină dulce se juca pe faţa ei nu semăna cu a candelei, ci era luată din înfăţişarea Maicii Domnului. S-a ridicat uşor şi s-a dus în patul ei ţi se părea că nu păşeşte pe pământ! S-a culcat şi a adormit ca o mamă lângă copilaşii ei. Un zâmbet se juca pe faţa ei liniştită. Taină!

Dimineaţă s-a trezit în zori. Şi-a făcut din nou rugăciunile şi frumuseţea strălucea pe faţa ei. Apoi s-a dus la Timio.

cum ai dormit, copilul meu? Mi se pare că foarte bine. Eşti o bucurie! După cum a zis doctorul, mâine-poimâine te vei ridica.

ca să mă închidă iarăşi în celulă?

nu, copilul meu. Nu te vor închide în celulă. Am vorbit cu domnul director. Te-a pus acolo provizoriu. Nu erai pentru acolo, copil mic, nici pentru aceste închisori. Erau pline celelalte şi a fost şi o boală în perioada aceasta. Pentru aceea te-au adus aici.

mă vor trimite în altă parte? Nu vreau!... Nu vreau în altă parte. Vreau să rămân aici!

acolo nu închid pe copii în celule.

chiar dacă nu-i închid acolo...

şi închisorile nu sunt aşa de sălbatice acolo.
lasă să fie sălbatice aici. Nu vreau să plec. Vreau să rămân aici!
aici, aici vei rămâne, Timio al meu! Am vorbit cu domnul director. Vei rămâne aici şi mă vei ajuta la muncile de peste zi.
92
adevărat?!
adevărat, copilul meu.
ce bine!
şi noaptea nu vei mai dormi în acea celulă. Vei veni mai aproape de mine.
ce bună sunteţi! Cât timp veţi fi în închisoare?
mult, copilul meu.
veţi fi şase luni?
cât şi tine? Şi mai mult...
un an?
mai mult...
-Doi?
mai mult...
trei?
mai mult...
cinci?
mai mult...
nu aveţi copii?
-Nu.
unde vă veţi duce când veţi pleca?
nu voi pleca...
aici veţi fi totdeauna?
aici...
până veţi îmbătrâni, în închisoare o să fiţi? -Da...
- ... Numai în închisoare... Când voi ieşi eu, unde mă voi duce?
vom vorbi atunci, copilul meu. Mă duc acum la treabă. A trecut timpul.
ce treabă faceţi?
93
o să vezi mâine-poimâine. Bună ziua, Timio. Voi reveni la amiază.
Cu ani în urmă, ucigaşa ceruse să fie la spălătorie. O acceptase şi vechiul director. Cel nou, de astăzi, aşa o găsise şi aşa a lăsat-o. Şi nu i-a părut rău. Treaba se făcea minunat. Şi apoi, femeia voia aceasta din toată inima ei şi directorul nu a vrut să-i strice inima. O vedea atât de bună şi o cinstea, dar se nedumerea şi el cum a ajuns un asemenea om în închisoare şi, desigur, cu cea mai mare pedeapsă... Era o problemă pentru el. Grea, fără răspuns, de neînţeles...
„O femeie atât de calculată, atât de normală, atât de reţinută, atât de liniştită, cu gândire corectă, respectuoasă, neobosită în a face binele, inventivă, să facă o crimă atât de îngrozitoare!? Cum s-a întâmplat aceasta? Nu ştiu... Oricum, astăzi, acum, merită cinste, uşurare, libertate, măcar în cadrul închisorii”. Şi îi dădea directorul toate acestea. Şi încă o întreba în diferite situaţii grele ale deţinuţilor din cele două clădiri, a bărbaţilor şi a femeilor, îi cerea sfatul. Şi părerea ei era întotdeauna corectă, reuşită, cea mai bună rezolvare a problemelor. Şi era rezolvarea care aducea binele şi pacea în sufletul celui în cauză.
Aşa şi acum, în cazul lui Timio, a ascultat-o cu atenţie şi a fost de acord întru totul.
„Foarte bine, după cum spuneţi aşa se va face”, îi vorbea întotdeauna la persoana a doua. Şi aşa, Timio, când i-a permis doctorul, a ajuns lângă ea.
94
„Timio al meu, eu îţi voi da rufele călcate şi tu le vei pune în cutii. Au număr şi hainele, şi cutiile. Aşa frumos, frumos şi îngrijit. După cum face mama acasă, Timio. Ca să le ia curate şi să fie mulţumiţi. Să miroase a curat şi îngrijit. Să spună cum că cineva se îngrijeşte de ei. Şi lucrurile vorbesc, Timio al meu, chiar dacă nu au limbă”.
Ehe, să fi fost în momentul acesta Lambru aici... ar fi strigat: „Bre, Timio, şi chiftelele vorbesc.

Chiftelele prăjite în ulei încins. Şi vorbesc mai bine decât Demostene şi decât Gură de Aur!”.

Copilul se simţea foarte bine lângă ucigaşă şi făcea cu multă bucurie şi îndemânare munca lui. Magazia de haine a închisorii semăna cu un magazin de haine, curat şi bine îngrijit. Şi Timio lua parte cu multă bucurie la planurile ei.

acestea, copilul meu, sunt ale domnului Evghenie. Este un om bătrân. Şi-a lăsat în satul lui pe cei doi nepoţi, pe care-i iubeşte mult. Vezi, nu şi-a înfrânt mânia. S-a aprins când a văzut că vaci străine îi mâncau puţinele semănături pe care le avea. A luat puşca şi le-a omorât. Şi, pe urmă, de unde să le plătească, fiind om sărac? Rău lucru este mânia, copilul meu! Apoi l-au închis în închisoare, iar acum se mâhneşte şi se duce cu mintea lui în sat, la ogoare, la platani, la aerul curat, la soare şi la lumină, la bisericuţa lor săracă, şi pe urmă lângă sobă i se linişteşte duhul şi vorbeşte pe ascuns cu nepoţii lui. Vino să-i scrii câteva cuvinte, ca şi cum i-ai scrie bunicului tău!



ce să-i scriu bunicului? Eu nu am bunic...

Am?!...

hai, vino, Timio al meu. Uite un bunic lângă noi! Ia hârtia aceasta şi scrie:

„Bunicul meu, ce faceţi? Am auzit că ieri aţi fost puţin bolnav. Să vă faceţi sănătos! Eu sunt bine. Am terminat şcoala şi voi căuta de lucru, ca să lucrez, să mă procopsesc, să am banii mei şi să devin un om bun. Vă trimit un pachet de ţigări, pe care mi l-au dat pentru dumneavoastră... îl pun în cămaşa dumneavoastră. Să nu fumaţi mult! Câte puţin, ca să nu tuşiţi. Vă sărut mâna.

Cu respect şi dragoste, Timio. Spuneţi că aş fi nepotul dumneavoastră!”.

bravo, copilul meu. Frumos!

ce bine!

pune pachetul acesta frumos în cămaşă. Aşa, frumos. Pune şi scrisoarea ta în acest plic, şi plicul sub pachet.

Cu multă bucurie făcu Timio ce-i spuse femeia.

se va bucura bunicul, mamă! zise el în timp ce încheia nasturii la cămaşă. Sărmanul bunic!

acestea sunt ale lui Lambru! Ce zici, Timio?

îi voi scrie două cuvinte. Daţi-mi, vă rog, hârtie!

„Lambru, sunt Timio. Acum sunt bine şi te salut. Nu fi mâhnit! Nu ai vrut să mă loveşti, o ştiu. Au căzut singure cărămizile. Erai tare obosit. Să



măierţi că ţi-am spus în seara aceea să pleci... Trebuia să-ţi vorbesc altfel! Mai bine!

şi aceasta, Timio...

da, îţi trimit o ciocolată. Mi-a dat-o...

-Nu!

- ... Mi-a... Ţi-o trimit ca să te îndulceşti... Acum eu lucrez la spălătorie. Petrec foarte bine.

Te salut cu dragoste, Timio!.

bravo, Timio, eşti copil bun! Mă bucur de tine!

Copilul petrecea bine lângă ucigaşă. Sufleţelul lui a început să scoată muguri, flori gingaşe şi înmiresmate. Primăvara intrase bine în el. Se îngrăşase. Faţa i s-a făcut trandafirie. Trupul îi stătea drept. Ochii îi străluceau. Erau acum două lumi albastre, pline de lumină şi bucurie. I se înfrumuseţase faţa. Era întotdeauna curat, călcat. Cu vorbirea dulce. Minunat! Noua lui celulă era îngrijită, curată. O pătură simplă şi frumoasă îi acoperea patul. Până şi flori avea pe masa lui. Mâna mamei se îngrijea din când în când să pună flori proaspete în vaza lui. Flori pe care nu le vedeai în grădina închisorii: crinii Maicii Domnului, care au adus raiul pe pământ, trandafiri, garoafe. Oare, unde le găsea?

Timio creştea. îi veneau în minte gânduri bune, cuvinte dulci. Reînvie în el doamna Evghenia ziceai că se află lângă el. Auzi iar înlăuntrul lui vocile Estirei şi a Martei: „Timio, copil bun! Iubeşte pe tine părintele Trifon!”.



Creştea copilul. Primăvară înăuntru şi în jurul lui. Şi toate acestea, pentru că se afla lângă el, aproape de el, un soare dulce, dătător de viaţă, un soare al lui Dumnezeu: ucigaşa!...

Va fi, oare, tot timpul primăvară? Nu va fi... Va veni iarăşi vara cu căldurile ei, toamna cu căderea frunzelor şi cu primele ploi, iarna cu zăpada şi îngheţurile ei. Aşa este viaţa! Nu va lipsi însă soarele lui Dumnezeu: ucigaşa!

10

# RAIUL PE PĂMÂNT

Se îngrijea de Timio, alerga şi la Lambru se liniştise flăcăuaşul şi punea în hainele deţinuţilor lucruri neînsufleţite care vorbeau. Timio era mâna ei dreaptă, şi apoi dispărea ucigaşa. Unde se ducea? Cine ştie?

Timio se uita în ochii ei când se întorcea, ca să ghicească unde a fost. Nu o întreba, căci îşi scosese la iveală copilul toată gingăşia şi delicateţea, dar nu înţelegea aproape nimic.

Uneori faţa îi era ca o mare agitată, şi valuri sălbatice o acopereau şi o descopereau şi ziceai că este ca un conducător pe o corabie. Şi ţinea puternic cârma în mâinile ei, privind în faţă cu o privire dură, de parcă ar fi vrut să înfricoşeze valurile, şi gândul ei i se vedea curat: „Voi reuşi să o prind la timp sau va fi târziu?". „Pe cine?", se întreba copilul.

Altădată se întorcea de ziceai că vine de la înviere, strălucind de lumină şi având pe buzele ei



cel mai mare şi mai triumfător cântec de război. Şi îl cânta cu toată inima ei, şi împreună cu ea toată lumea păsărilor: rândunelele, canarii, cintezoii, scatii şi sticleţii. „Hristos a înviat... cu moartea pe moarte călcând...".

Altădată ziceai că se luptă să câştige orice secundă ca să salveze pe cel de pe marginea prăpastiei şi ar fi fost în stare să devină ca şi Iraclie, să-l apuce şi să-l tragă în sus, ca să-l salveze!... Dar nu a reuşit şi l-a văzut căzând în adâncul prăpastiei, pierzându-se în abis. Şi, întorcându-se la spălătorie, ochii ei priveau sălbatic în depărtare, de frică. „Ce păcat că nu a reuşit...", citea Timio pe faţa ei, iar înfăţişarea lui lua ceva din înfăţişarea ei, mergea lângă ea şi-i vorbea:

ce vom pune lui Lambru astăzi?

ceva vom găsi, Timio, bunule copil... Ştiu pentru ce întrebi. Vrei să-mi schimbi gândul. Bine, Timio, dă-mi ciorapii tăi ca să-i spăl, căci unul pare murdar.

Altădată se întorcea ca o fetiţă gingaşă. Avea flori în mâinile ei, culoare trandafirie în obraji, crini binemirositori erau buzele ei. Strălucea de bucurie şi era toată ca o floare înmiresmată şi răcoroasă. Şi arăta atunci ca o fetiţă de doisprezece ani.

ce frumos a fost, Timio al meu! Aaah... A fost minunat!

unde, maica mea?

îţi voi spune... Acum este timpul mesei.

Aşa îşi petrecea Timio timpul. Era ajutor pentru ucigaşă în timpul zilei, simţea bucurie la



pregătirea hainelor, avea o răsuflare de mamă lângă el şi somn liniştit în timpul nopţii, iar celula lui era tot timpul îngrijită, curată, cu cearşafuri proaspăt spălate şi cu flori proaspete nu de acelea care se aflau în grădina închisorii. Oare, unde le găsea femeia?

Trecuseră cam trei luni, când ucigaşa se întoarse într-o seară la spălătorie. Plecase de la amiază şi Timio începuse să se neliniştească. Pentru prima dată întârzia aşa de mult. A intrat, spunând bună seara. Avea o veste mare. Era pentru Timio. S-a văzut chiar din prima clipă. Era o veste bună, dar o emoţionase adânc şi se ducea din moment în moment la copil, îl privea în ochi şi-l mângâia pe cap.

timio, copilul meu, zicea înghiţind în sec şi parcă ceva îi tăia glasul.

Şi iarăşi privea pe copil şi îi ferea uşor părul acolo unde rămăseseră semnele de la rănile provocate de cărămizi.

timio, copilaşul meu... diseară... dar iarăşi a înghiţit în gol şi două lacrimi s-au prelins pe obrajii ei.

ce, mamă?

diseară, Timio, voi merge să-l rog pe domnul director şi mă voi întoarce.

L-a lăsat şi a ieşit. Copilul începu să-şi facă gânduri. „Ce are mama? De ce este atât de emoţionată? De ce nu poate să o spună? Ce se va întâmpla diseară?". Nu a trecut mult timp şi femeia se întoarse bucuroasă:



la noapte, Timio, vom avea serată! Când se va linişti închisoarea, să vii la celula mea. Vom avea un invitat. Mergi să te speli, să-ţi schimbi hainele. Dă-ţi pantofii cu cremă. Să te piepteni bine. La nouă să fii la celula mea. Să nu te duci la masă în seara asta!

da, a zis copilul.

Hotărât sau nehotărât? S-a dus şi a făcut treburile pe care i le-a spus femeia.

Aceasta a intrat în celula ei, a curăţat-o şi a aranjat-o de parcă ar fi fost Paştile. A aprins candela, a pus o masă în mijloc, a acoperit-o cu o faţă de masă albă, a adus trei scaune, a mers şi s-a spălat, s-a pieptănat şi s-a îmbrăcat cu o îmbrăcăminte frumoasă, devenind minunată. A ieşit apoi pe holul închisorii şi a stat după un dulap care se afla acolo şi privea la deţinuţii care mergeau la masă.

lambru! şopti ea când flăcăuaşul trecu prin dreptul ei. Apleacă-te să-ţi legi şiretul!

Flăcăuaşul se aplecă.

încet... Lasă să treacă toţi...

Aşa făcu Lambru, ascultând cu tot sufletul de vocea pe care a recunoscut-o imediat. Mii de clopote pascale au bătut înlăuntrul lui la auzul vocii ei!

ce ai, bre, Lambru, ai pierdut vreun ac? l-a întrebat ultimul deţinut care a trecut.

şiretul meu...

lambru, mergi direct la spălătorie, voi veni şi eu. Pe aici...

Lambru s-a uitat înjur. Nu părea să fie nimeni. S-a dus şi a intrat la spălătorie. Venea pentru prima



dată aici. Avea un sentiment frumos înăuntru lui.

A intrat peste puţin timp şi ucigaşa. Prima dată se afla aşa aproape de el. Şi-a fixat ochii asupra ei. Aceasta să fie? Să nu fie aceasta?”. îl înşeală ochii la lumina slabă... A vrut să-şi facă cruce... Şi-a amintit de icoana Maicii Domnului pe care o văzuse într-o biserică şi i se părea că Preasfânta a coborât din rama ei şi era acolo, în faţa lui.

lambru, feciorașul meu, s-a auzit vocea ei liniştită, dulce şi puţin tremurată.

mamă! a strigat tânărul, şi a îngenuncheat în faţa ei, i-a luat mâna şi i-a sărutat-o.

ridică-te, Lambru! Ridică-te, copilul meu! în seara asta avem bucurii. Intră să te speli şi să te schimbi. Uite cămaşă curată, cravată. Cred că l-am nimerit pe măsura ta acest costum.

mamă dulce! zise Lambru şi nu se putu abţine.

Două mărgăritare s-au prelins din ochii lui, au străbătut obrajii şi au căzut jos. A privit-o din nou cu ochii înlăcrimaţi şi a intrat în baie.

după ce termini, să vii la celula mea, se auzi vocea ei de afară. O ştii? Este lângă infirmerie.

S-a spălat, s-a pieptănat, s-a schimbat, şi-a luat cămaşa, care era nouă, şi-a pus cravata şi a îmbrăcat costumul nou. Se simţea om respectuos, domn, liber... Pe hol se auzeau ultimii deţinuţi care se duceau la celule.

lambru nu a venit la masă...

îşi lega şiretul... şi vapor să fi fost... Cine ştie?



Lambru se uită din nou în oglindă. El să fie?! Şi se îndreptă spre celula ucigaşei. Ajunse. S-a oprit puţin în spatele uşii închise. Un sentiment de ruşine, de frică îl ţinea pe loc. A apucat cu stânga cravata de la nod şi cu dreapta a lovit uşor în uşă. Nu a auzit „intră”, dar a văzut uşa deschizându-se.

bun venit lui Lambru! auzi pe femeie zicându-i. Intră, copilul meu! Cât de mult mă bucur! Eşti o bucurie în seara asta! Este şi Timio aici.

Timio ajunse şi el.

bună seara, Lambru! Mă bucur mult că te văd şi, bineînţeles, îmbrăcat aşa, şi i-a dat mâna.

timio aici? şi s-a aplecat şi i-a sărutat părul. Ţi-am spus şi altădată pe ascuns şi acum ţi-o spun din nou: Iartă-mă! Bine mi-a spus mama: „Dacă ai fi avut un frăţior, ca şi Timio, l-ai fi lovit aşa?”. Nu, niciodată! Pe frăţiorul meu să-l lovesc?!

luaţi loc, copii! După cum vedeţi, în seara asta vom mânca împreună.

S-au aşezat toţi trei. Masa era aranjată. Mâncare în farfurii frumoase: salată, dulciuri, pâine tăiată felii, fructe frumoase, şerveţele albe şi flori. Unde găsise toate acestea? Toate erau aşezate cu multă rânduială şi frumuseţe. Pentru prima dată stătea Lambru la o asemenea masă. Timio şi-a amintit de doamna Evghenia.

hai, Timio, copilul meu, spune „Tatăl nostru”.

S-a ridicat întâi femeia, şi copiii împreună cu ea, şi-a aplecat puţin capul, făcând şi copiii la fel,



iar Timio a spus „Tatăl nostru”. Deci şi „Tatăl” era aici! Toată familia...

poftă bună! Mâncaţi copii!

Copiii mâncau şi priveau la femeie. Şi ea îi privea din când în când cu lumina ochilor ei şi ziceai că-i mângâia cu privirea ei. Alt lucru simţea în seara asta Lambru. Pentru prima dată simţea aceasta. O căldură, o frumuseţe, o dulceaţă! Aşa, să spună, nu putea... Era ca şi aceea pe care o vedea câteodată şi o invidia. Om fiind, invidia pisoii, care erau trântiţi alături de mama lor, întinsă jos, şi care sugeau închizând şi deschizând uşor ochii, apoi se jucau cu coada ei, pe care ea o mişca şi se mângâiau cu capul de gâtul ei, iar ea îi spăla cu limba ei. Şi se întindea iarăşi pisica, şi pisoii se aşezau unul lângă altul la pântecele ei, ca frăţiorii.

Om fiind, el invidia pisoii... Dar în seara asta simţea ceva asemănător, ca şi aceia. Cum să o spună?

îşi terminaseră mâncarea, iar ucigaşa se opri. Se părea că are ceva de spus.

lambru, Timio! începu ea încet, privind la copii, şi i se vedea toată inima în ochi. Am o mare noutate să vă spun în seara asta. Nu ştiu... (înghiţi în sec) dacă aş fi fost mama voastră!... şi, luând mâinile copiilor, le-a închis într-ale ei.

dacă aş fi avut o mamă atât de bună, ce altceva aş fi dorit? a zis Timio şi s-a strâns în braţele ei.

dacă ai fi fost mama mea, aş fi fost împărat! Ar fi fost atunci şi Timio frăţiorul meu.

105

Timio, iartă-mă! Şi un frăţior ar fi fost mintea mea, umbra mea, o bucată din sufletul meu în faţa mea. Ar fi fost un vlăstar al mamei mele, o ramură a aceluiaşi copac, plină de aceeaşi sevă a vieţii, acelaşi sânge. Oglindă a mamei mele! L-aş fi privit, şi toate frumuseţile lumii s-ar fi jucat în ochii lui. Ar fi râs Timio şi ar fi devenit înlăuntru meu un izvor de bucurie. Ar fi vorbit Timio şi aş fi auzit în urechile mele toate muzicile din lume... O! Bre, şi de ai fi fost mama mea! Atunci aş fi fost şi eu din neam nobil. Aş fi fost frumos, respectuos, aş fi fost un înger! (Cine ştie cum a făcut uciderea acest suflet!? Vreo sălbăticie trecătoare a aruncat-o asupra fetiţei şi a sfârtecat-o cu unghiile ei... Altfel nu se explică!).

copiii mei! Ieri am auzit ceea ce vreau să vă spun. M-au chemat la poartă. A venit lângă mine o femeie. Mi s-a părut cunoscută. Undeva o mai văzusem.

de unde te ştiu? am întrebat-o.

nu mă ştii! Nici nu ştii pe cea care m-a trimis. Era în ultimele clipe ale ei. Ardea de febră. Vorbea singură... Eu stăteam deasupra capului ei. „Ard... flăcări... apă... omor... omorâţi-mă... nu mă omorâţi?... Nu se moare aici? Focurile... nu se sting niciodată?... Cine le stinge?... Cine?... Nu vreau!... La... Lambru... Timio... nu m-aţi văzut... am fost la botezul vostru... nu m-aţi văzut... eraţi prunci atunci. Acum aţi crescut. Nu! Nu!... Lambru!... Lasă-mă!... Nu! Nu mă prinde... nu-ţi murdări mâinile tale, copilul meu... Nu te obosi... nu se

106

omoară cei osândiţi la iad... Nu, copilul meu... ferici... unde ai găsit-o? Ucigaşa... Nu se omoară osândiţii la iad... Nu! Nu! Apă. Vă rog... apă... apă... Spune... spune... spune la femeia aceea să fie mama lor. Le... le ştiu... mi le-a spus directorul... sfântă femeie... ucigaşa... Taină!... Spune-i... (a deschis ochii mari şi deodată faţa ei a devenit conştientă), spune-i acestei femei să devină mama copiilor mei, dacă eu i-am aruncat... Au câte o aluniţă pe cotul drept amândoi...” (copiii şi-au scos hainele), şi şi-a pierdut din nou cunoştinţa şi a început iarăşi să vorbească singură şi să spună cuvinte pe jumătate... şi i se sălbăticea faţa. „Afară!... afară!... scoateţi-l afară!... Acesta a fost! Fugi! Fugi, blestematule! Nu pleci?... Eşti aici împărat!... Oh! Oh! Oh!”, a zis şi s-a stins... Şi am venit ca să ţi le spun, ca ultimă dorinţă a unui suflet rău-bun, indiferent. Să le fii mama lor. Bucurie sufletului tău! Adio...

Copiii şi-au ridicat mânecile în sus. Şi-au privit coatele. Semnul era acolo!

timio, frăţiorul meu! strigă din toată inima Lambru. Şi era să te omor!

S-a ridicat şi s-a dus la Timio, l-a strâns în braţe şi l-a sărutat.

timio! Bucuria mea, sufletul meu, chipul meu, fratele meu! Şi era să te omor, criminalul de mine!

eu te-am iubit, Lambru...

mamă dulce! Mamă trimisă de Cer!... a zis pe urmă Lambru şi şi-a întins dreapta şi a cuprins-o

107

pe ucigaşă în braţele lui. Acum sunt împărat, boier, pe jumătate dumnezeu! Spune tu, vorbeşte şi voi deveni fecioară, înger, la poruncile tale!

Şi a început Lambru să plângă ca un copil. A început şi Timio, apoi şi femeia; şi plângeau toţi

îmbrăţişaţi, având doar un suflet şi o inimă.

O pâlpâire a candelei a luminat icoana lui Hristos de pe iconostas şi se văzu clar Sfânta Lui mână binecuvântând...

108

11

PĂMÂNTUL CER

Au plâns mult în seara aceea copiii şi ucigaşa. Un plâns încet, răcoritor, ploaie a Bunului Dumnezeu pe pământ, pe care acela o primeşte în măruntaiele lui şi o transformă apoi în flori cu mii de culori şi milioane de miresme, roade dulci, untdelemn şi vin bunătăţi ale lui Dumnezeu!

Aşa şi aici, repede au intrat sufletele în primăvară din iarna grea şi au răsărit muguri zâmbetele, mâini întinse crengile, diamante răcoritoare lacrimile, care străluceau la lumina unui nou soare. Bucuria lui Dumnezeu în lumea sufletelor lor!

Până în zori au stat ţinându-se de mâini, privindu-se, mângâindu-se, sărutându-se. Au vorbit, au râs, au îngenuncheat şi s-au ridicat.

109

este timpul să vă duceţi de acum, copiii mei! Este aproape ziuă. Trebuie să dormiţi o oră-două, până va suna deşteptarea. Somn uşor, copiii mei!

noapte bună, mamă, a zis Timio.

noapte bună, mamă, a zis şi Lambru din tot sufletul.

Apoi s-au aplecat şi i-au sărutat mâna, iar dânsa i-a sărutat pe cap.

Părea că singure s-au dus mâinile copiilor una în alta şi au ieşit afară. întunericul şi liniştea împărăţeau peste închisoare.

timio, frăţiorul meu, noapte bună, a zis Lambru şi l-a îmbrăţişat.

noapte bună, Lambru! Eu te-am iubit şi înainte, dar acum te iubesc şi mai mult.

Apoi s-au despărţit şi s-au dus la celulele lor. S-au întins pe saltele. Saltelele tari li se păreau acum că sunt făcute din puf! Au adormit imediat cu un somn dulce.

în urma lor, femeia a căzut în genunchi în faţa icoanelor: „Hristoase al meu, ce a fost aceasta? Cum să-Ţi mulţumesc, Doamne? Pe mine, păcătoasa, smerita şi nevrednica, M-ai ales ca să îndeplinesc această lucrare? Să redau copiilor ceea ce pierduseră: simţământul mamei! Cum să-Ţi mulţumesc, Doamne? Dă-mi, Te rog, dragoste din dragostea Ta, ca să o transmit copiilor, pentru ca să li se întărească sufletul, să facă trup nou, nervi noi, să înflorească, să dea rod, şi învredniceşte-mă să-i văd scăldaţi în duh, pocăiţi, şi cu uşurinţă să Te primească

110

pe Tine în inimă şi în suflet, Tată, Prieten, Frate, Creator, Dumnezeu, Apărător!”.

Apoi femeia s-a ridicat, a mers la pat, şi-a strecurat uşor mâna sub pernă şi a tras încet în palmele ei acel lucru securea! A ridicat-o puţin, s-a aplecat peste ea şi a sărutat-o liniştit şi dulce... Şi-a coborât din nou mâinile şi a strecurat acel obiect la locul lui, sub pernă, mângâindu-l cum îşi mângâie mama pruncul. Apoi şi-a dus palma stângă la piept, iar cu dreapta şi-a unit cele trei degete şi le-a dus la frunte, în partea de jos a pieptului, la umărul drept şi apoi la cel stâng. După care şi-a pus palma deschisă la piept peste cealaltă şi s-a liniştit.

„Frosaki, îngeraşul meu!”, a zis ucigaşa şi, întinzându-se, a adormit ca un copil nevinovat, ca un crin alb al Maicii Domnului pe răzoarele raiului... Taină!...

Părintele Ierotei slujea Utrenia la ora aceea, în mica lui biserică. „... Şi în loc de mir cântări să aducem Stăpânului... Hristos, Soarele dreptăţii şi Dătătorul de viaţă...” cânta cu vocea lui frumoasă şi caldă şi mişca armonios cădelniţa, care scotea fum înmiresmat în faţa icoanei lui Hristos, a Maicii Domnului, a Botezătorului, a Sfinţilor şi a îngerilor, şi se înclina în faţa fiecărei icoane. Apoi, preotul îşi ridica privirea şi îl privea în ochi, pe sfânta faţă a icoanei şi i se schimbau ochii Lui albaştri în cuvinte, de ziceai că exista o limbă tainică ce vorbea cu ochii. Şi câte nu a spus în dimineaţa aceea în bisericuţa lui, părintele Ierotei!

111

Avea mulţi copii preotul mici, mari, băieţi şi fete, necăsătoriţi şi căsătoriţi; nepoţi avea fără de număr, şi taţi, şi mame, şi bunici. Şi mai mari decât el însuşi, chiar dacă el avea şaptezeci de ani! Şi aveau dureri, chinuri, boli şi greutăţi. Era duhovnic părintele Ierotei şi avea mulţi fii duhovniceşti, oameni simpli din sat, trecuţi prin război, profesori de Universitate. Nu era prea învăţat părintele! Nu

era „teolog”! însă avea din acea înţelepciune pe care a dat-o Duhul Sfânt neînvăţaţilor pescari la Cincizecime şi cine poate să nege că acea înţelepciune nu este mai presus decât oricare alta?

Avea părintele Ierotei din harismele Duhului Sfânt. înalt, slab, cu o barbă lungă şi albă, totdeauna curat, liniştit, dulce, meditativ, cu doi ochi plini de „lumina lină a sfintei slave”. îţi amintea de un Prooroc, Apostol, Sfânt făcător de minuni şi era, mai mult sau mai puţin!

Locul de mărturisire era o micuţă cameră, simplă, văruită în alb, cu o icoană a învierii lui Hristos, albă şi aceasta, înconjurată cu un cerc. Ziceai că te afli la Mormântul lui Hristos, în ceasul în care a înviat, pentru că aceea strălucea în lumină! Şi era încă acolo îngerul Lui ca fulgerul căci cu un înger semăna părintele Ierotei. Iar când intrai înăuntru şi deschidea gura lui şi îţi zicea „Stai, copilul meu”, ai fi putut să zici ca Mironosiţele, că ai auzit vocea îngerului care le-a întrebat: „Pe cine căutaţi? Pe Iisus?”. Şi înainte de a deschide gura ta, părintele vorbea sufletului tău.

112

Să nu spuneţi că nu există asemenea lucruri în zilele noastre, ci numai că au existat în vremurile acelea, pentru că mă siliţi să vă spun că şi astăzi există suflete care vorbesc cu sfinţii lui Dumnezeu „faţă către faţă”, chiar dacă sunt simple şi smerite, cu puţină învăţătură sau fără învăţătură, dar cu pogorârea Duhului Sfânt o zic din nou înţelepciunea, credinţa şi puterea primite prin Duhul Sfânt se războiesc şi înving, precum Iacov. V-o spun şi v-o dovedesc!

Era deci un suflet sfânt, părintele Ierotei, care trăia în zilele acelea când era ucigaşa, Timio şi Lambru în închisoare. Acum este cu Domnul Cel înviat şi înălţat în bucuriile raiului! După Utrenie, gusta ceva şi intra în camera de mărturisire şi era reprezentantul lui Dumnezeu în ceasul acela! Părinte plin de dragoste pentru toţi şi judecător! Şi era scaunul lui sărac tronul Judecătorului! Şi erau hotărârile lui decisive şi de neclintit. Irevocabile! Veşnice! „Câte veţi lega pe pământ vor fi legate şi în ceruri, şi câte veţi dezlega pe pământ vor fi dezlegate şi în ceruri!”. Şi avea raze pentru suflet în ochii lui şi vedeau înlăuntru, adânc în suflet, dar şi în afara camerei. Departe! De pe insulă şi până la Atena! Şi de azi până mâine, până la anul şi mai departe!

Era într-o dimineaţă de noiembrie când cei doi copii, având în mijloc pe mama lor, pe ucigaşă, au lăsat în spatele lor închisoarea şi au pornit spre micul orăşel.

113

Cerul era senin, aerul uşor şi marea liniştită. Crizanteme frumoase împodobeau casele simple şi curate.

ce frumos, mamă! a zis Timio.

minunata libertate! a zis şi Lambru, scoţând un oftat de uşurare.

şi vor fi toate mai frumoase la întoarcere, copii mei, zise femeia.

cum? Cum va fi aceasta? Nu înţeleg. Când ne vom întoarce spre închisoare vor fi mai frumoase?

da, Lambru. O să vedeţi amândoi, o să vedeţi, copiii mei.

Primul a intrat la mărturisire Timio. Ce a spus? Ce a auzit? Cine ştie? însă copilul a ieşit de acolo schimbat. Nou. Frumos. Gingaş. împlinit. Miel alb, nevinovat, cu părul cârlionţat.

cred că la asta v-aţi referit, mamă, când aţi spus „rai mângâietor”. Acum înţeleg, a zis el, şi s-a dus lângă ea, privind-o în ochi.

Şi aveau atâta frumuseţe, atâta dulceaţă, ochii copilului, încât femeia a continuat să-i privească, privirea ei devenind plină de frumuseţe.

timio, copilaşul meu! a zis mama pe urmă, mângâind cu căldură fruntea şi capul lui.

A intrat şi Lambru. A întârziat puţin şi a ieşit şi el. Era tare liniştit, zâmbitor, dar mintea lui era cu totul în altă parte. La vreo persoană? La vreun loc? La vreun cuvânt? Cine ştie?

pentru prima dată am văzut un astfel de preot! Credeam că a coborât din iconostas un sfânt

114

şi mi-a stat viu în faţă şi mi-a vorbit. Dar ce erau acelea? Vorbe omeneşti sau cuvinte ale îngerilor? Mi-a spus multe. Dacă părintele este un asemenea lucru, ce am pierdut, bre! „Marele, Bunul, Puternicul, înţeleptul Părinte al nostru, al tuturor, şi al tău, este lângă tine, copilul meu, mi-a zis el la urmă. Alături de tine, şi mi-a spus în aşa fel, că m-am întors să-L văd. Nu se vede cu ochii aceştia trupeşti. Nu se văd alte mii de lucruri şi, oare, pe El să-L vedem? Vezi razele soarelui care dau viaţă naturii? Vezi curentul electric? Nu le vezi. Şi, totuşi, sunt lângă tine şi te folosesc. Mult mai mult, copilul meu, Părintele cel Mare este şi va fi lângă tine, mai aproape de tine, de astăzi înainte. Va umple inima ta de bucurie, mintea ta de lumină înţelegătoare, sufletul tău de putere. Cu bine, copilul

meu. Dumnezeu să fie cu tine şi după cum am vorbit”. Ce să vă spun? O mie de ţigări cu medicament de aş fi aprins, tot nu aş fi simţit un asemenea rai! Acesta este cu totul alt lucru! O simt pentru prima dată! Slavă Ţie, Doamne!

bravo, flăcăuaşul meu!

şi în raiul acesta, tu m-ai adus, mamă!

dumnezeu povăţuieşte paşii noştri, copilul meu. Mergem acum la o plimbare până la mare. Este o zi frumoasă.

dacă este frumoasă! Un asemenea soare nu au mai văzut ochii mei. Zici că acum a ieşit din mâinile Creatorului şi a venit ca să ne lumineze şi să ne îndulcească, a spus Lambru.

115

Au coborât încet-încet şi au ajuns la ţărm. Briza dulce şi frumos mirositoare le-a umplut nările. Doi-trei pescăruşi zburau liniştiţi, se scufundau ca să pescuiască şi iarăşi zburau pe deasupra lor. Marea trimitea valuri mici pe nisip, jocuri interminabile şi zâmbete pentru copii.

o zi aşa de frumoasă nu am mai văzut, mamă! a zis Lambru, şi a inspirat de câteva ori adânc.

Timio s-a apucat să arunce pietre pe deasupra apei. L-a imitat şi Lambru.

te-am întrecut, Timio!

nu contează. Tu eşti mai mare. Ia să vedem acum.

a, acum m-ai întrecut. Nu contează. Mă bucur, frăţioare, acum suntem chit.

să mergem la o plimbare până la port, copii, şi pe urmă vom urca încet. Trebuie să fim acolo la timpul pe care i l-am spus domnului director.

Diferite vaporaşe, caiace şi bărci erau în jurul portului. Uite şi unul care vine.

să-l vedem şi pe acesta care vine, mamă, apoi plecăm, a zis Timio.

Vaporaşul, cu cât se apropia, cu atât se mărea, şi, ajungând, a tras în port şi şi-a oprit motoarele. Oameni de pe insulă, cu pachete şi coşuri, au început să coboare de pe vapor. Şi câţiva poliţişti. Şi mai în spate doi bărbaţi legaţi cu cătuşe de mâini, doi poliţai de o parte şi de alta şi un bătrân, doi paşi mai în urmă. Amândoi priveau în faţă cu o privire goală. Şi, din când în când, bătrânul îşi

116

ridica în sus capul şi îl cobora şi zicea câte ceva cine ştie ce.

recoltă nouă! Ha-ha-ha! a zis unul din apropiere de Timio.

Cei legaţi şi-au întors privirea spre cel care vorbise. Timio s-a lipit deodată de femeie.

ce este, copilul meu?

mamă, fiii... fiii domnului Iordan, care m-au alungat din magazinul lor, şi acesta este tatăl lor!

117

## 12

## „NU TOŢI CARE ÎMI SPUN DOAMNE, DOAMNE...”

Norul care a ascuns soarele bucuriei din sufletul lui Timio a fost escorta aceasta. Şi-a fixat ochii la ei şi a rămas nemişcat. Acum le vedea spatele. Legaţii păşeau moleşiţi, iar domnul Iordan continua să coboare şi să ridice capul, întorcându-şi puţin spre în faţă mâinile, care atârnau în jos. A rămas ca să-i privească până au dispărut de la ochii lui.

sărmanii... zise el.

mergem, copii. E timpul.

Timio îşi regăsi din nou puţin bucuria şi păşea alături de ucigaşă. Au ajuns la închisoare. Au intrat pe poartă şi au ajuns în curte. Lângă biroul directorului l-au găsit pe domnul Iordan. S-au apropiat.

eftimie, copilul meu, ce cauţi aici? Vezi, ce păcat, ce nedreptate... domnii tăi în închisoare. Nimeni nu s-a găsit să-i apere. Nici răscumpărarea pedepsei nu au acceptat-o. Tribunalul! Ruşine!

118

Marii negustori să fie închişi în închisoare cu hoţii şi vagabonzii. O, Doamne! a zis domnul Iordan, şi şi-a ridicat ochii în sus şi i-a umplut de implorare şi nedumerire şi de lacrimi. „Nu le socoti lor păcatul acesta”. în Sfânta Evanghelie, copilul meu, scrie că „fericiţi veţi fi când vă vor prigoni pe voi... şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră... ”. Cum de ai ajuns aici, Eftimie? Lucrezi pe aici, prin apropiere?

da... aici, la spălătorie, a zis copilul uluit.

te văd foarte îngrijit, curat, bine hrănit, vesel... în timp ce domnii tăi, sărmanii... Tu ai intrare liberă. Şi Domnul, copilul meu, la a doua venire te va răsplăti din belşug, pentru că El a zis: „ Veniţi,

binecuvântaţii Tatălui Meu... că în închisoare am fost şi aţi venit la Mine". Domnii tăi suferă acum în locul Domnului şi este datoria ta să-i slujeşti... Cine este doamna?

mama mea.

şi tânărul?

fratele meu.

desigur, cred că locuiţi în apropiere. Vă rog, nu uitaţi de îndatorirea voastră către cei închişi. Fiii mei sunt negustori, domni învăţaţi, cunosc bine Scripturile. Pătimesc acum în locul Domnului.

ce înseamnă „pătimesc”, domnule? a întrebat Lambru.

domnul ar socoti slujirea adusă acestora ca şi cum ar fi pentru El.

119

vă rog, nu folosiţi cuvinte înalte, că nu vă înţeleg. Ce vor să spună acestea?

adică, orice bine facem celor închişi fiilor mei este ca şi cum am face însuşi Domnului. Adică ne-a dat ocazia să-L slujim pe El prin persoana lor.

adică, să spunem, Dumnezeu curăţeşte pentru petrecerea mea, după cum spunem noi. Bre, ce lucru grozav! Şi nu-mi spuneţi, domnule, ce vrea să spună „a prelua”?

vă va lua sub ocrotirea Lui.

cine?

dumnezeu, Domnul.

nu-mi spuneţi în care carte sunt scrise aceste lucruri?

în Sfânta Scriptură, tinere. în aceasta de aici, a zis el, şi a scos din buzunar un „Noul Testament”.

grozavă carte, domnule! Foarte delicată! Auzi acolo: să cureţe Dumnezeu pentru petrecerea mea! Mi-ai făcut Mie bine! Să zică Acela: „Lambru este copilul Meu, fratele Meu. Mie Mi-a făcut!”. Bre, ce mare lucru! Domnule, cartea aceasta a apărut acum? Săptămâna aceasta?

ce spui, tinere? Acestea le-ai învăţat la şcoală?

eu nu am fost la şcoală... Când a apărut? Luna trecută?

o, ce nepricepere!

ce înseamnă aceasta? Pardon, domnule! Când Timio lucra la magazinul tău, apăruse cartea?

cu multe veacuri mai înainte!

120

bine, domnule. Tu ce ai făcut pentru frăţiorul meu care „pătimea”, după cum ai spus, atunci, în locul lui Dumnezeu?

m-am rugat pentru ocrotirea lui.

— Şi noi ne vom „ruga” pentru ocrotirea fiilor tăi!

- ... da, adică... nu, m-am rugat din inimă pentru ocrotirea orfanului. Cunoşti măreţia şi vrednicia rugăciunii? Este dar dumnezeiesc!

adică, dacă înţeleg bine, L-ai rugat pe Dumnezeu ca să ajute?

exact! Să ajute Preaputernicul Dumnezeu! Ce ai vrea mai mult?

eu ştiu, şefule, că dacă duc o roabă plină şi ajung la deal şi nu mai pot să o împing singur pentru a o duce unde trebuie, ca să-mi câştig pâinea, pe care-l văd primul îi zic, rugându-l: „Domnule, dă-mi o mână de ajutor, ca să depăşim pragul”, şi pun şi eu toate puterile mele. Nu zic „Doamne, ajută-mă!” şi eu stau de o parte şi privesc cerul... şi fac cruce...

desigur.

adică, ce desigur? Ce ai făcut tu, bogatul, învăţatul, cel cu frică de Dumnezeu, pentru frăţiorul meu orfan? Ce ai făcut ca să nu fie alungat în şuturi afară, pentru a fi silit pe urmă să intre într-o casă ca să ia mâncare şi să fie prins şi arestat şi să fie închis aici?

va-să-zică, eşti închis, Eftimie?

pe mine ascultă-mă, şefule! Şi cu cât mai mare va fi cel care va veni să mă ajute, cu atât mai

121

mult voi împinge eu. Dacă ar fi să vină să împingă părintele Ierotei, acest om sfânt, sufletul meu, mă voi fărâma eu, voi vărsa şi ultima picătură din sângele meu, şi de acolo înainte voi lăsa să ajute Stăpânul... Ce, voi lăsa pe bătrân, pe acest om sfânt să împingă şi eu îi voi face metanii? Voi împinge eu cât pot, voi primi şi ajutorul lui, şi pe urmă voi îngenunchia înaintea lui, îi voi lua şi îi voi săruta mâna şi îi voi aduce mii de mulţumiri. Aceasta dacă este părintele Ierotei. Dar dacă este însuşi Hristos, Care va veni să împingă roaba mea?! Atunci voi muri eu împingând! Ce, bre! Voi lăsa să împingă

Acela şi eu îi voi face rugăciuni? Poate că am crescut pe drumuri, poate că învăţătură nu ştiu, poate că în biserică nu am fost, poate că această Carte o văd pentru prima dată, poate să am un an de închisoare în spatele meu, însă nelegiuit care îşi bate joc de Dumnezeu nu mă fac, eu, Lambru, care mă vezi.

- ... Va să zică eşti deţinut? Şi doamna?

desigur.

cu ce pedeapsă?

pe viaţă...

o, înfricoşător! Pentru ce sunteţi învinuită?

ucidere de copil...

înfricoşător! Ucidere! Păcate de moarte! Fiii mei sunt porumbei nevinovaţi... Eftimie, tu să-i vezi şi să le slujeşti. Tânărul nu-i cunoaşte... Doamna trebuie să aibă, desigur, alte ocupaţii. Să nu o obosim mai mult. Nu-i nevoie să-i vizitaţi pe fiii mei... Niciodată. Numai tu, Eftimie...

122

ascultă aici, şefule! Lasă aceste prostii. Nu ştii ce diamant este această femeie, pentru asta spui jumătăţi de cuvinte, bănuitoare. Aceasta este o sfântă, pe care o primesc şi mă închin înaintea ei...

lambru, copilul meu...

- ... şi nu alte lucruri, cu Evanghelia în mână, cu rugăciunile pe buze (bune şi sfinte lucruri), şi până aici... Stop! Şefule, dacă nu faci rugăciunea ta dragoste, durere, emoţie, lacrimă, transpiraţie pentru aproapele, atunci eşti un fariseu bătrân şi va fi vai şi amar de tine, şi nimic altceva!

lambru, taci!

bine, mamă...

în clipa aceea s-a deschis uşa de la biroul domnului director şi au ieşit fiii domnului Iordan cu paznicul.

urmaţi-mă. Vom merge la 18 şi la 23.

Cei doi oameni au aruncat o privire lui Timio cum ar putea să descrie cineva această privire: tulbure, slabă? şi au urmat pe paznic. Tatăl lor a încercat să meargă împreună cu ei.

nu, domnule. Nu se poate, a zis paznicul.

eftimie, lui Dumnezeu şi ţie îi las. Fă-ţi datoria, copilul meu. Se vor întrista mult. Vor avea nevoie de ajutor...

ne „vom ruga”, domnule...

lambru, mă întristezi!

bine, mamă. Doar două cuvinte să mai spun. Ai baftă, domnule, că este femeia aceasta aici, că altfel te-aş fi învăţat eu gramatică în seara asta, de ai fi mers în genunchi...

123

liniştiţi-vă, domnule Iordan. Voi face tot ce voi putea. Mama mea cunoaşte mii de moduri ca să vă ajute... a zis Timio.

bine, copilul meu, şi Dumnezeu să-ţi răsplătească.

Domnul Iordan ieşi pe poartă şi îşi cobora capul şi îl ridica, îşi freca palmele, iar apoi le lăsa în jos. Pe urmă iar o lua de la început, şi plecă.

astăzi, aceşti oameni ne-au înnourat cea mai frumoasă zi din viaţa noastră, mamă...

însă putem, Lambru, ca acest norişor să-l facem ploiţă binecuvântată, care va face sufletele noastre şi ale lor să scoată muguri şi crini bucurie dumnezeiască!

Era aproape de miezul nopţii când Timio păşea în vârful picioarelor pe coridorul închisorii. Ajungând la 18, a bătut în uşă.

cine este? se auzi.

Cel mai mare fiu al domnului Iordan nu dormea. Era uşor, oare, să dormi prima noapte în închisoare?

timio, domnule. Deschideţi gemuleţul uşii.

ce vrei, Timio?

deschideţi, domnule.

unde este gemuleţul? Cum să-l găsesc?

veniţi spre vocea mea şi veţi găsi uşa. Pe urmă întindeţi mâna la înălţimea unde aveţi cravata şi o să-l găsiţi. Trageţi zăvoraşul într-o parte şi deschideţi-l.

Nu s-a auzit nici un răspuns. Timio a aşteptat puţin şi a auzit zăvoraşul trăgându-se. S-a deschis
124
gemuleţul şi a apărut faţa fiului domnului Iordan, ca o lună pălită şi plânsă din spatele norilor şi a ploilor. Timio s-a încordat şi s-a întins ca să ajungă cu mâna la gemuleţ.

luaţi, domnule, această garoafă. Miroase foarte frumos. Nu am avut nimic altceva să vă aduc. Şi nu fiţi trist!... La început, desigur, în prima zi, în primele zile este foarte greu... Pe urmă se obişnuieşte omul, puţin. Vreţi să vă aduc puţină apă?

vreau...

Vă voi aduce două pahare. Unul să-l beţi, ca să vă răcoriţi, iar în celălalt să puneţi garoafa. Miroase deosebit. Mă duc şi vin imediat.

Timio a alergat până la spălătorie, la General, la Statul Major al dragostei, am putea spune. Generalul adică ucigaşa priveghea.

mamă, a primit-o! Vrea şi apă.

să pregătim o tăviţă, Timio al meu, şi femeia puse pe tavă o farfurioară.

cred că este o bucăţică de rahat în cutie; ia să văd... este! Frumos. Să nu-i dăm apă goală la om. Să punem şi această cană cu apă rece. Adu, copilul meu, cana de afară, şi Timio alergă şi o aduse.

mamă, să aduc şi acea vază mică pe care mi-ai dat-o, ca să pună garoafa?

bravo, copilul meu.

Copilul a ieşit şi s-a întors repede.

să pun puţină apă înăuntru, mămico, ca să păstreze floarea proaspătă.

copilul meu!...

125

Cele două suflete au aranjat frumos tava, şi Timio păşea uşor şi se ducea pe coridorul întunecos al închisorii, ţinând cu grijă, cu amândouă mâinile, tava dragostei. O ducea Domnului, scris cu D mare. învăţase bine lecţia, mai bine decât învăţătorul lui! Şi a făcut-o „pahar răcoros”, după cum a spus Acela. Atât au putut, atât au făcut, copilul şi ucigaşa. Au făcut-o şi nu au spus decât un „Poftiţi, domnule!”, prin gura copilului.

şi o bucăţică de rahat vă trimite mama mea, şi vaza aceasta. Noapte bună, domnule. Curaj.

mulţumesc mult, Timio. Cum... cum de te afli aici? Tu nu aveai mamă...

acum am!... Noapte bună.

Şi copilul s-a întors bucuros la spălătorie.

e în ordine, mamă! zise el, privind-o cu ochii lui frumoşi şi plini de bucurie.

timio, copilul meu! Bunul meu copil! a zis ucigaşa şi a mângâiat cu mâna ei cea dreaptă capul copilului. Acum du-te să te culci, copilul meu. Noapte bună!

noapte bună, mamă! a zis Timio şi i-a luat mâna şi i-a sărutat-o.

Era pe la miezul nopţii când în celula 18 două lacrimi se prelingeau uşor pe o faţă întristată, iar apoi au căzut pe o garoafă...

126

## 13
## MARIANTI

Marianti era în timpul acela o fetiţă de zece ani. Subţire, albă, frumoasă, cu ochi negri, cu purtări bune, o fetiţă dulce. Am cunoscut-o la un orfelinat. M-am dus cu copiii mei într-o vizită şi stătea singură pe o băncuţă. Am privit-o în ochişorii ei negri. M-a privit şi ea cu o oarecare aşteptare. Şi-a fixat ochii în ai mei şi i-a umplut de dragoste.

fetiţa mea, i-am zis şi eu cu toată inima, cum te cheamă?

marianti, mi-a spus ea cu o voce plăcută, după care s-a ridicat, a venit lângă mine şi şi-a lipit căpşorul de mine.

draga mea fetiţă, am zis cu căldură, şi am strâns-o în braţele mele, aplecându-mă să o sărut pe părul care mirosea frumos. încă nu a venit mama? Va veni, copilul meu.

nu am mămică...

va veni tata, oriunde ar fi, m-am grăbit eu să-i spun.

nu va veni... Nu a venit niciodată... Eu nu am tătic...

127

Mi s-a sfâşiat sufletul... Cu greutate mi-am ţinut lacrimile.

voi fi eu tăticul tău, Marianti a mea!

Fetiţa s-a strâns mai tare în braţele mele, şi-a ridicat capul ei cu părul blond şi m-a privit cu nişte ochişori negri şi frumoşi, care semănau cu un izvor ce izvorăşte lumină dulce, nostalgie, privire fără margini a dragostei. Ochii aceştia mă atrăgeau întru totul. Am uitat de copiii mei. Am rămas să o privesc în tăcere. Simţeam că ceva mă străbate din ochi până în inimă.

marianti, fetiţa mea, am zis din nou şi i-am mângâiat părul, apoi m-am aplecat şi am sărutat-o pe fruntea ei albă.

Am sărutat-o dulce, gingaş, cu tot sufletul meu, precum pe copiii mei. Am privit-o din nou în ochi. Ce să vă spun? Asemenea ochi nu mai văzusem! Erau plini de bucurie, fericire, sătui după o foame şi o sete mare, erau plini de o lumină dulce şi de o oarecare frică... Am bănuit-o.

eu te voi iubi, păpuşa mea, te voi iubi mult! Şi voi veni iarăşi să te văd şi îţi voi aduce şi... Ce vrei să-ţi aduc? O păpuşă?

-Da.

îţi voi aduce cea mai frumoasă păpuşă pe care o are Atena! Cu ochi negri, ca şi ai tăi, am zis eu cu tot sufletul meu, cu toată inima mea. Vino, Marianti a mea, să ne plimbăm împreună prin grădină.

Marianti şi-a pus mânuţa ei într-a mea, o mânuţă mică şi caldă, şi venea cu mine, iar din



când în când sălta căpşorul şi mă privea cu ochi gingaşi. O priveam şi eu cu toată dragostea mea. Ne-am dus în spatele grădinii, acolo unde mieluşei mici se jucau în iarbă. Era luna mai bucurie dumnezeiască! Se jucau, şi din când în când îşi aduceau aminte de mămica lor şi se duceau sub ea şi sugeau lăptic cald şi îşi mişcau repede micuţa lor codiţă. Apoi veneau din nou în iarbă şi săreau în patru picioare, bucuroşi. Se împungeau în joacă între ei şi iar îşi aminteau de mămica lor. Făceau un beee şi alergau din nou lângă ea şi sugeau câteva guri, mişcându-şi codiţa în semn de mulţumire.

Marianti îi privea tăcută. Un zâmbet apărea pe buzele ei, apoi dispărea, se pierdea. Şi privea mieluşeii lângă mămicile lor, cu gâtul întins în faţă şi cu ochii aţintiţi asupra lor.

mergem mai încolo, Marianti, ca să vedem floricelele, i-am zis eu, ca să o despart de privelişte, căci îi intrase în suflet micuţei.

Şi-a ridicat din nou capul şi m-a privit cu ochişorii ei negri. Erau plini de un lucru nesigur, un nor cenuşiu, un simţământ de durere, o plângere, o oarecare invidie.

să vezi ce păpuşă îţi voi aduce duminica viitoare! O păpuşă cu ochi negri, care va deschide şi va închide ochii şi va spune „bună ziua”.

Marianti s-a dus puţin cu mintea la păpuşă şi a uitat de mieluşei. A zâmbit, iar ochişorii i s-au înfrumuseţat din nou.

hai să ne aşezăm puţin pe banca aceasta.



Ne-am aşezat. Fetiţa s-a lipit iarăşi de mine. Mi-am întins stânga şi am strâns-o în braţele mele. Am vorbit şi copiilor mei care stăteau în dreapta mea. Sunt copii. Invidie. Ştiţi ce se întâmplă!

— Frumoasă zi, copiii mei, ee! Rena mea, vrei bombonele?

da, a dat din cap fetiţa mea cea mai mică.

bombonele... am pentru toţi. O bombonică pentru Rena mea... deschide guriţa, frumos.... Şi o bombonică pentru Marianta mea... eu scot hârtiuţa, Marianti a deschis guriţa... oop... Şi o bombonică lui Teodor al meu... hap, şi era gata să-mi muşte degetul, şi una Aretulei... şi una tatei... Acum ne vom juca altfel: o bombonică Mariantei mele...

şi-a întors capul pe spate şi şi-a deschis, râzând, gura, şi erau ca o picătură buzele ei micuţe şi roşii, cu dinţişorii albi, învăluite într-un zâmbet frumos şi nevinovat, şi m-am făcut că bag bomboana şi am luat-o înapoi. Şi zâmbetul se făcu văluşor, râs, care venea şi se întărea a doua oară şi a treia oară... Şi râdeau toţi copiii, dar cel mai mult Marianti. Râdea frumos, deschis, din inimă, când s-au terminat şi bomboanele.

acum vom pleca, Marianti a mea.

Fetiţa m-a privit cu ochii ei gingaşi, pătrunzători, apoi s-a lipit iarăşi de mine şi şi-a deschis mâinile şi m-a îmbrăţişat. Am făcut şi eu la fel.

voi reveni, Marianti a mea, şi îţi voi aduce şi păpuşa cu ochi negri, pe cea mai frumoasă păpuşă ce o are Atena! Şi ciocolată îţi voi aduce, Marianti.

S-a apropiat din nou de mine. Ce privire, Dumnezeul meu! Au trecut ani de atunci, şi când doresc să mă bucur de o privire nevinovată, plină de dragoste, dulce, luminoasă, caldă, îmi aduc în minte privirea micii Marianti şi mi se pare că iarăşi îmi aduce fruntea ei ca să o sărut cu mintea, ca şi atunci.

la revedere, Marianti a mea, am zis; voi reveni în curând.

la revedere şi dumneavoastră, mi-a zis ea şi a început să plângă.

Plânsul acestei copiliţe mi-a sfâşiat sufletul. Am mângâiat-o din nou şi am ieşit emoţionat în curte. Am trecut de grădină şi când am ajuns la poartă, m-am întors să văd. Marianti stătea în uşa clădirii. Şi-a ridicat mânuţa şi îşi mişca palma în dreapta şi în stânga şi îmi trimitea săruturi mici avioane din palma ei, şi apoi îşi ştergea ochii.

„Fetiţa mea! am zis cu emoţie înăuntrul meu. Fără mămică şi tătic... (Oare, să fi murit? Dumnezeu să-i ierte atunci cel puţin te iubesc din cer. Sau trăiesc ca fiarele? Adevărat, de ce să-i vorbesc de rău? Care fiară şi-a părăsit vreodată puiul ei?). Şi dorinţa dragostei, a căldurii? Din nefericire era al doilea...”.

Luni, deja, m-am dus în piaţă să găsesc păpuşa.

o păpuşă cu ochi negri, vă rog.

poftim, domnule, acestea.

Le-am privit în ochi. Erau negri. Dar...

una mai bună...

atunci aceasta, domnule, o să vă placă.



Am privit-o şi pe aceea în ochi. îi avea negri,
dar...

alta?

cu ochi negri?

-Da.

mai bune decât acestea pe care vi le-am arătat nu există, domnule. Ultima este din cel mai mare depozit din Paris.

Am privit-o în ochi. Erau negri. Frumoasă era „păpuşica”, dar nu avea ceea ce voiam eu să văd. Adevărat, păpuşile nu au niciodată acel lucru. Sunt frumoase, dar ceruite, neînsufleţite. Uitasem şi voiam să aflu în ochii negri ai păpuşii ceva cum să o spun? ceva ce aveau ochii Mariantei.

nu aveţi alta? Bine, voi lua această pariziană.

Au pus-o în cutie era neînsufleţită, nu? Şi cutia într-o hârtie colorată. Au legat-o cu o cordică albastră, am plătit, am luat-o şi am plecat. Din fericire, şi mintea are televizor, şi astfel am adus în faţa mea ochişorii Mariantei şi mi s-a umplut sufletul de bucurie.

„Păpuşa mea, am zis”. De ce am zis? Ce era păpuşa pe lângă Marianti? Un nimic... „Marianti, fetiţa mea”, am accentuat eu şi am luat-o la drum.

Foarte încet treceau zilele acestei săptămâni. A venit vineri, dar a trecut greu, apoi sâmbătă, şi mâine voi vedea ochişorii aceia vii, gândeam eu, cei care au în ei tot sufletul copilei. Voi vedea o lume întreagă. „O privire, o lume!”, a spus cineva. A trecut şi sâmbătă şi a venit duminică. S-a făcut amiază. Am mâncat.



haideţi, copii, mergem! Vom face o plimbare în jurul orfelinatului, şi când se va deschide, vom intra primii.

Mă apucase nerăbdarea unui copil mic. Am luat şi „ochii negri” şi am plecat. Am coborât cu o staţie înainte de orfelinat. Am intrat pe drumurile neasfaltate care se aflau alături de cel principal. Orfelinatul, uite-l în faţa noastră! Uite, pe acolo pe undeva trebuie să fie Marianti. S-o fi trezit acum. Se spală. îşi piaptănă părul şi îşi pune cordeluţa albă. Aşa... Bravo. Frumos!

Am făcut un circuit mai mare în jurul orfelinatului. M-am uitat la ceas.

mergem, copii. Este timpul. Am ajuns la poarta de fier.

domnul...

vreau să o văd pe Marianti, am spus eu.

a luat-o.

cine a luat-o?!

o cunoştinţă de-a ei.

şi unde a dus-o?
nu ştiu...
cine ştie?
poate la birou. Mergeţi să întrebaţi.
Am intrat în curte. Am ajuns la uşa clădirii. Uite aici stătea duminica trecută fetiţa şi îmi trimitea săruturi. Am intrat înăuntru. M-am dus la birou şi am întrebat.
o doamnă Vasiliki Pezu apare ca tutore al ei. Ea a dus-o, ea a luat-o.
ce adresă are, vă rog?
133
Mi-au dat adresa. Am salutat. Am ieşit în curte, am ieşit în drum şi am luat autobuzul.
mergem acasă la ea să o găsim, am zis copiilor. Ne vom juca frumos cu ea.
Am lăsat autobuzul la capătul lui, am luat altul şi am ajuns într-un cartier din Pireu. Am căutat strada. Am găsit-o. Şi numărul. Am bătut în uşă. A ieşit o doamnă.
vă rog, aici locuieşte Marianti?
— Care Marianti?
cea mică, de la orfelinat.
nu locuieşte nici o Marianti aici.
nu este aici casa doamnei Vasiliki Pezu?
nu. Aţi greşit, domnule.
nu este aici strada Metaxa?
este.
numărul 38?
-Da.
cum am greşit?
aici nu locuieşte nici Pezu, nici Mezu, şi mi-a trântit uşa în nas.
Acum? Telefoane la orfelinat.
să mă iertaţi. Nu mi-aţi spus Vasiliki Pezu, Metaxa 38, Taburia Pireias?
da, această adresă avem.
dar nu o cunosc pe Marianti aici...
ce să vă spun?...
Am pierdut fetiţa! „Marianti, copilul meu, unde eşti?".
copiii mei, Marianti nu este...
unde s-a dus, tată?
134
nu ştiu, mergem acasă.
M-am întors mâhnit. Am pus cutia pe masă. Am desfăcut panglica. Am desfăcut hârtia. Am scos acoperământul. „Uite-o pe ochi negri". Copiii au venit aproape.
cum o cheamă, tată? Nu ne-ai spus.
- ... Marianti...
La spălătoria închisorii, o femeie frumoasă, serioasă, calculată, se bucura. Şi-a întins mâinile şi le-a pus cu gingăşie pe umeri, le-a adus apoi pe braţe, le-a coborât pe mijloc, le-a urcat pe căpşor o palmă într-o parte şi alta în cealaltă parte şi stătea şi privea faţa ei. Şi i se înfrumuseţau şi mai mult ochii ei frumoşi şi se umpleau de o lumină ca zorile şi jucau în ei bucurii gingaşe, nevinovate, şi se oglindeau în ei doi ochi mici, pătrunzători şi gingaşi. Ce culoare aveau? Negri!
Erau ochişorii Mariantei! Marianti era făptura pe care o avea în faţa ei femeia, de la care lua pe faţa ei bucurie şi slavă nouă, străluciri de frumuseţe nevinovată. Cine era femeia? Ucigaşa!
marianti a mea, ţi-am cumpărat un şorţuleţ frumos şi gentuţă nouă căci vei merge la şcoală în clasa a cincea. Vei locui împreună cu bunica cea bună, doamna Fotula, în casa aceea. Uite, Marianti, în casa aceea care are ghivece cu busuioc şi la ferestruică o perdeluţă albă cât de mult îşi dorea bunicuţa o nepoţică! Părintele Ierotei a trimis un pat pentru tine, un pătuţ frumos din lemn cu saltea frumoasă, pături colorate şi o iconiţă a Maicii Domnului. Aşa că este gata căsuţa. Şi când vei ieşi
135
de la şcoală, la amiază, să treci pe aici să te văd. Da, Marianti a mea?
— Da, zise fetiţa cu ochii ei calzi, recunoscători, şi rămase să privească pe femeie în ochi. „Ce

frumoasă era! Ce mamă bună!”.
să vă întreb: Aveţi copii?
am.
băieţi sau fetiţe?
fetiţă am, dragă.
cum o cheamă?
dacă o nimereşti... Maa...
maria?
-Nu.
mariana?
-Nu.
maaa... nu nimeresc...
ma-ri-an-ti! Uite, fetiţa mea, zise ea.
Apoi a luat-o iarăşi de braţe pe Marianti şi a privit-o cu toată dragostea ei, iar ochii negri ai micuţei străluceau şi deveniră ca o oglindă de cristal în care se putea zări un soare dulce, cald, dătător de viaţă.
Marianti ajunsese în mâinile ucigaşei şi a părintelui Ierotei. Cum? Nu ştiu. Atât ştiu şi, desigur, şi voi împreună cu mine, cum că fetiţa se afla în mâinile lui Dumnezeu!


## 14
## PĂSĂRICĂ A CERULUI ŞI CRIN AL ŢARINII

Cu dragostea ucigaşei şi cu binecuvântata căldură a părintelui Ierotei, lunile trecură repede şi, într-o dimineaţă, Timio părăsi liber închisoarea.
îl însoţi până la poarta închisorii, îi aranjă şapca se făcuse frig îi încheie bine paltonul. îl privi cu ochi gingaşi şi simţi că acea privire a intrat până în adâncul sufletului lui.
cu bine, copilul meu, şi după cum am vorbit: frumos, cu atenţie şi sâmbătă seara aici.
da, mămică, zise copilul, şi luă şi sărută mâna femeii, iar pe urmă îi întinse mâinile, o îmbrăţişă şi începu să plângă.
în ceasul acela, la poarta închisorii era un tablou superb. Lacrimile unei ucigaşe şi a unui copil abandonat făceau un râu care adăpa raiul sufletelor lor. După un timp s-au despărţit...
la revedere, Timio, frăţiorul meu, se auzi de sus Lambru era în spatele gratiilor unui geam. Voi face ochii ca de cristal să te văd sâmbătă...

să vezi ce îţi voi aduce, Lambru, din banii mei...
La fereastra de alături, în spatele gratiilor, fiul cel mai mare al domnului Iordan, stătea „stâlp de sare” şi privea la copilul care pleca...
Timio se duse şi până la părintele Ierotei, ca să-l salute. A bătut uşor în uşa părintelui şi a intrat în chilia lui. Ca o icoană de sfânt i s-a părut părintele Ierotei, şi îi veni să-şi facă cruce. Dar în clipa aceea vorbi sfântul din rama lui, iar vocea îi era caldă, puţin tremurată, voce care ieşea de sub musteaţa lui mare şi albă şi dădea ca o suflare de zefir deasupra bărbii albe şi lungi.
eftimie, bunul meu copil... Acum vei zbura ca o păsărică liberă în bucuria lui Dumnezeu. Domnul Dimitrie are un magazin mic, dar pentru că este negustor cinstit, are multe lucrări. I-am vorbit de tine şi mi-a zis că te va iubi ca pe copilul lui. Vei locui acasă la el, şi sâmbătă seara vei veni aici. Te voi găzdui eu în căsuţa mea săracă. Să ai binecuvântarea lui Dumnezeu, copilul meu.
Copilul s-a apropiat să sărute mâna preotului i-a venit din nou să facă cruce. Era acesta părintele Ierotei însuşi, sau vreun sfânt coborâse din icoana lui şi stătea în faţa sa şi-i vorbea?
S-a aplecat şi i-a sărutat mâna părintele Ierotei era... dar când îşi ridică faţa, iarăşi îi veni să facă cruce.
Copilul ieşi fascinat. Picioarele lui aveau aripi, inima îi era plină de o căldură dumnezeiască. Coborî. Ajunse la ţărm, intră în vaporaş şi începu

să plutească. I se părea ca o bărcuţă din cele pe care le aşează copiii pe apă şi pe care o ţin cu mâinile lor, şi i se părea că pe barca aceasta o ţineau de pânze două mâini însângerate şi două mâini sfinte, pe care Timio le săruta şi pe cele însângerate, şi pe cele sfinte cu aceeaşi dragoste, şi se simţea în siguranţă.

Magazinul domnului Dimitrie era, într-adevăr, mic, dar întotdeauna plin de clienţi. Vindea articole de mercerie, hârtie, ciocolată şi ziare. Câte puţin din toate. Domnul Dimitrie avea în jur de cincizeci de ani. Era întotdeauna zâmbitor, iar faţa veselă îl făcea să semene cu un copil. Cine intra o dată în magazinul lui, devenea client pentru totdeauna şi dorea să mai vină, chiar de nu ar fi avut ce să cumpere, ci doar să spună un „bună ziua” şi să audă un răspuns de la acest mare şi minunat copil.

Soţia îi era oglinda lui. Rar întâlneai o aşa asemănare. Semănau ca doi fraţi gemeni. Şi cel mai mult la suflet, la har, la zâmbetul continuu, la dulceaţa ochilor, la respect.

Copii nu aveau, aşa că l-au primit pe Timio cu multă dragoste. L-au iubit din prima zi. Era un copil frumos, curat, respectuos, cu purtări bune şi cu bună înţelegere. Săritor şi drăguţ. L-au simţit ca pe o împlinire a sufletelor lor goale şi o nouă, uşoară, mirositoare adiere de primăvară au făcut mai frumoase casa şi magazinul lor. I-au pregătit un pat frumos cu lenjerie curată, cu pături moi şi calde. L-au pus între ei la masă. A zis „Tatăl
139
nostru”. Timio le-a sărutat mâinile înainte de a se duce la culcare şi a primit sărutul lor. Aşa a început o nouă perioadă pentru copil din prima zi în casa domnului Dimitrie.

Dacă luni dimineaţa copilul a plecat ca o păsărică liberă, sâmbătă seara s-a întors ca un înger zâmbitor. Şi era plin de bucurii şi cumpărături şi daruri din munca lui, pentru mama lui, ucigaşa, Lambru, fratele lui. „Curaj Lambru, i-a zis el, peste câteva luni ai să zbori şi tu ca o păsărică liberă”. Şi pentru părintele Ierotei a adus ceva: o flanelă de lână, neagră, ca să nu răcească bătrânul la iarnă. Nici pentru fii domnului Iordan nu a uitat să aducă ceva din dragostea lui. Ce dacă l-au aruncat afară în ghionturi? „Dacă unul mă loveşte cu piciorul, trebuie să-l lovesc şi eu pe el?”, i-a zis la început părintele Ierotei. Şi a găsit-o foarte corectă. „Ce? Timio este măgăruş, ca să zvârle cu piciorul?”.

Pentru prima dată în viaţa lui a participat la o asemenea Liturghie în bisericuţa unde a slujit duminică părintele Ierotei. Se uita în sus, în jos, în stânga, în dreapta, ca să vadă pe cel cu care vorbea părintele Ierotei în timpul Liturghiei, dar nu a reuşit.

Când preotul a ieşit cu Sfântul Potir şi a zis: „Cu frică de Dumnezeu...”, ziceai că nu păşeşte pe pământ. Semăna cu acele icoane în care sfinţii au sub picioare un nor alb-cenuşiu. Timio îl privea neîntrerupt. „Cum este aşa, părintele?”. Bucurie şi frică adâncă jucau pe faţa lui şi mâinile îi tremurau uşor, în timp ce ţinea Sfântul Potir, iar ochii lui
140
erau mai mult ochi îngereşti, decât omeneşti. Şi iarăşi s-a întrebat copilul: „Oare este acesta părintele Ierotei, sau vreun sfânt al lui Dumnezeu care îi seamănă?”.

La amiază, în casa părintelui Ierotei au mâncat cinci împreună. Cine era al cincilea? Cine? Marianti! Nici la masa împăratului nu era atâta bucurie şi atâta frumuseţe şi atât de gustoasă mâncarea, chiar dacă era simplă şi smerită. Cinci prăjituri cu cremă, albe şi moi pentru dinţii părintelui Ierotei se aflau pe o farfurie, era darul pe care îl adusese Timio. Şi părintele Ierotei a primit să le guste, chiar dacă era postitor căci era o zi mare pentru copil, iar părintele a pus în faţă mai întâi sufletul şi apoi hrana. Ştia din Paterice cum era corect, aşa au făcut şi marii postitori. în virtutea lui, părintele Ierotei nu era dur. Nu era făcut din ciment şi fier. Era din argilă moale, afânată, care primea şi ţinea în el „suflarea de viaţă” a lui Dumnezeu, care este mai adâncă şi mai înaltă decât orice altă dragoste.

Dacă la Naşterea lui Hristos au auzit toţi cinci „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace...” şi au simţit „bucurie mare”, la Paşti au simţit bucurie dublă, pentru că, împreună cu deschiderea mormântului lui Hristos, s-au deschis şi porţile închisorii şi a ieşit şi a zburat în aerul curat, mirositor a primăvară, ca o rândunică, Lambru! Cel mai minunat dar al sărbătorii „Hristos a înviat!”.

Luni după Duminica Tomei s-a şi apucat de treabă, la o fabrică în Nea Ionia; şi avea şi casă
141
unde locuia. „Cazi sau nu cazi în genunchi în piaţa Omonia să te închini şi să săruţi mâna unui preot, când acest preot este ca părintele Ierotei?”, zicea şi iarăşi repeta Lambru.

„Toate, bre copile, le gândeşte, toate le rânduieşte. Câte cuvinte îi lipsesc, el le completează cu fapta. Ce tot o învârţi «că voi face rugăciune pentru el» şi cum a spus... el? A, da... va «suferi»... Acesta, bre, suferă în locul lui Hristos”.

Zilele se scurgeau, săptămânile treceau, lunile se schimbau, anotimpurile dădeau tronurile unul la celălalt, ca să guverneze făptura pentru trei luni. Şi anul se mărea cu câte o cifră, după fiecare

douăsprezece luni şi, împreună cu el, copiii pe care i-am cunoscut.

Marianti era acum o copiliţă minunată de şaisprezece ani ochii ei negri aveau lumina pe care o aveau la zece ani, la fel, neschimbată. Terminase clasa a zecea.

ajunge, a zis părintele Ierotei. Acum trebuie să lucreze ca să-şi pregătească, încet-încet, zestrea ei.

Domnul Dimitrie s-a ridicat mult cu magazinul lui şi acum avea nevoie de o nouă angajată de încredere pentru casierie. Marianti era ceea ce-i trebuia.

Timio era acum de nouăsprezece ani. Era primul după domnul Dimitrie în magazin! Lambru se eliberase din armată şi îşi închegase familia lui. O copilă săracă, dar cuminte, îi devenise tovarăşă -
142
era una dintre rarii copii şi nepoţi ai părintelui Ierotei şi se luptau amândoi tinerii să îngrijească de cei doi gemeni pe care li-i dăruiseră Dumnezeu.

Să vedeţi bucurii şi praznice în duminici pe insulă cu pruncii. Nu ştia cine să-i ia mai întâi în braţe, cine să devină prunc împreună cu ei, cine să vorbească în limba lor, cine să le răspundă la zâmbetele lor, cine să plângă, în glumă, împreună cu ei. Marianti părea că primise de la ochii copiilor o nouă lumină în ochii ei frumoşi. Ore întregi stătea deasupra lor şi îi privea, ochii i se măreau şi le vorbea dulce...

Şi când sugeau laptele mamei, cald şi dătător de viaţă, li se închideau ochişorii şi îi lua îngerul ca să-i ducă în grădina raiului, după cum spunea un cântecel în timpurile acelea. Atunci îi puneau unul alături de altul în patul unchiului Timio, iar părintele Ierotei se ridica încet şi cu atenţie şi venea şi stătea deasupra lor şi îi privea, cu respect şi smerenie, ca şi cum ar fi fost însăşi dragostea lui Dumnezeu în faţa lui. „Un copil s-a născut în lume... Dumnezeu încă ne iubeşte!”, zicea adeseori, şi îşi ridica mâna lui dreaptă în chip de binecuvântare şi îşi mişca mâna de sus în jos peste copii, apoi de la stânga la dreapta. Un zâmbet îngeresc apărea liniştit, lăsând urme roz-catifelate.

Zilele se scurgeau, săptămânile treceau, anotimpurile dădeau unele altora drumul lor, ca să stăpânească natura pentru trei luni, şi anul se mai mărea cu o cifră după fiecare douăsprezece luni şi,
143
împreună cu el, copiii şi pruncii pe care i-am cunoscut.

Timio era acum flăcău de douăzeci de ani, Marianti avea şaptesprezece ani. Mama lor, ucigaşa, şi părintele Ierotei au început să se gândească la viitorul copiilor. „Ar fi o pereche potrivită aceşti buni şi frumoşi copii, şi aşa cum erau îndureraţi amândoi, flămânzi şi însetaţi de dragoste, ar fi întemeiat o familie bună”. „Să se ducă Timio mai întâi în armată, şi când se va întoarce să aibă loc căsătoria lor”. „Bine ar fi fost însă să fie băiatul logodit înainte să plece. Pentru gospodăria lor se va îngriji părintele Ierotei”.

Acestea, în puţine cuvinte, vorbeau părintele cu ucigaşa, căci nu erau alţii care să se ocupe pe ei îi pusese Dumnezeu alături de copii. Bine le ziceau acestea, însă copiii ce vor spune?

Duminica următoare, după discuţia obişnuită, erau acasă copiii, Lambru cu nevasta lui şi, în prim plan, gemenii. Părintele Ierotei a făcut semn că vrea să spună ceva. Imediat s-a făcut tăcere. S-au aşezat toţi în jurul lui la masă. Şi copii şi-au fixat ochii la el. Orice ar spune, va fi ceva bun, dar astăzi pare să spună ceva serios. Şi-au tras scaunele mai aproape şi aşteptau serioşi. Marianti stătea în dreapta ucigaşei şi Timio în stânga ei, din întâmplare.

copiii mei, începu rar părintele. Aici suntem o familie. Eu vă iubesc ca pe copiii mei şi voi mă iubiţi ca pe tatăl vostru. Sau nu este aşa?

aşa! Aşa! au zis toţi cu o gură şi cu o inimă.
144

femeia aceasta a fost alături de voi ca o adevărată mamă.

Marianti i-a strâns mâna într-a ei şi s-au privit în ochi. Strălucire cerească! La fel şi Timio.

şi mai mult! a strigat Lambru.

şi pentru că pe noi ne-a rânduit Dumnezeu în locul părinţilor voştri, ne-am gândit şi am vorbit pentru rânduirea lui Eftimie şi a Mariantei. Este timpul să începem pregătirea acestui mare lucru. Lui Eftimie i s-ar potrivi o tânără bună, precum Marianti, iar Mariantei un tânăr precum Eftimie. Unde, însă, este posibil să se găsească asemenea oameni? Pentru aceasta ne-am gândit noi să facem o propunere şi să lăsăm pe copii să se gândească şi să hotărască.

S-a oprit puţin bătrânul. S-au oprit şi respiraţiile.

Propun, aşadar, dacă şi copiii sunt de acord din toată inima cu propunerea noastră, ca Eftimie şi Marianti...

O lacrimă s-a prelins din ochii preotului era o clipă însemnată şi serioasă, şi propunerea lui avea o însemnătate pe viaţă pentru copii.

- ... Eftimie şi Marianti să devină... când Eftimie se va elibera din armată... să devină soţ şi soţie.

trăiască! Bravo! a strigat Lambru. Copiii mei vor avea o asemenea mătuşă! Ce altceva să mai vreau?

stai, Lambru. Aceasta este în al doilea plan, copilul meu. Mai întâi trebuie să vrea copiii.

145

Timio şi Marianti au strâns cu dragoste în mâinile lor mâinile ucigaşei.

mamă!... au zis amândoi cu o gură.

ce spui, Eftimie?

— Dacă mâinile sfinţiei voastre şi ale mamei, inima mea, îmi oferă un înger ca Marianti, cum aş putea să spun nu? Da, cu toată inima! Da! Şi vom face o căsuţă unde va împărăţi dragostea. Câtă dragoste nu am primit de la părinţii noştri, atâta, şi încă pe atâta, vom dărui copiilor noştri.

Marianti a coborât puţin capul. Se făcu tăcere. Pe urmă a vorbit încet, cu ruşine, privind în ochii părintelui Ierotei cu acei ochi negri, gingaşi, recunoscători, care aveau lumina de la zece ani.

dacă aceasta ce faceţi pentru mine arată că am mamă şi tată, şi, desigur, cei mai buni din lume, acum înţeleg mai adânc ce nu am avut, ce am găsit şi ce trebuie să devin şi eu. Voi fi fericită să am alături de mine un asemenea bărbat ca Timio. Dar...

ce, copilul meu?

încă nu sunt pregătită...

te vei pregăti până atunci. Eftimie va sluji în armată doi ani. Are grijă Dumnezeu până atunci. Şi tu te vei pregăti şi noi te vom ajuta. Aşadar, aşadar, vă daţi reciproc cuvântul vostru?

da, desigur, au zis copiii.

veniţi să sărutaţi icoana Maicii Domnului. Vino, Eftimie, primul, tânărul... Vino, Marianti...

Copiii au sărutat icoana Maicii Domnului şi s-au aplecat şi au sărutat şi mâna preotului. I-a sărutat şi el pe frunte.

146

să fie într-un ceas bun, a zis el. Acum, salutaţi-o şi pe mama voastră.

Marianti a alergat prima şi s-a aruncat în braţele ei deschise.

mamă!

fata mea!

Şi s-au strâns una pe alta în braţe cu dragoste. S-au privit în ochi ce frumuseţe, Dumnezeul meu! Ce este privirea?... însuşi sufletul!... şi s-au îmbrăţişat din nou.

mămica mea iubită! a zis Marianti, şi ochii ei erau plini de lacrimi de bucurie.

Pe urmă a venit Timio. Alte frumuseţi aici. Cum să le descrii? Se scriu, se zugrăvesc frumuseţile sufletului?

să fie într-un ceas bun şi binecuvântat, copilul meu. Vei avea o femeie atât de bună, pe Marianti a noastră. Să vă fie de bine.

frăţiorul meu! Şi era să te omor, ticălosul de mine! a strigat Lambru şi a sărit în braţele lui Timio.

să nu ne mai amintim de cele vechi, Lambru. Acum avem bucurii. Priveşte ce mătuşă vor avea copiii tăi!

marianti, fetiţă de aur! a zis Lambru şi a luat mâna ei într-ale lui, împreună cu ale lui Timio. Felicitări din toată inima mea. O să avem şi noi rudenii.

147

## 15

## ÎN PARACLISUL SFINTEI DRAGOSTE

Adevărat, nu am spus două cuvinte despre familia ucigaşei. Nu avea surori, rude? Nu se interesa nimeni pentru ea? O uitaseră la închisoare? Nu s-au îngrijit să facă ceva? Nu mai exista nici o şansă ca să i se scadă din pedeapsă? Să primească graţiere? Era de nouăsprezece ani închisă în ziua când şi-au dat cuvântul Timio şi Marianti.

Avea două surori bune, dar sărace, şi se osteneau peste măsură să-şi acopere cheltuielile. Nu aveau un bărbat în casă, un om învăţat, care să ştie despre lucrurile acestea, să mişte, să facă ceva, şi lucrurile

au rămas aşa. Şi s-au scurs lunile şi au trecut anii.

Acum Timio era soldat. Mai avea şase luni şi se elibera. Păşise pe douăzeci şi trei de ani, Marianti pe douăzeci, iar ucigaşa pe al douăzecilea an în închisoare trecuse cu câteva luni de nouăsprezece. Cum de i-a venit în minte părintelui Ierotei? Şi cum
148
de nu i-a venit până acum? Cine ştie? Câteodată, „se ţin ochii". Şi a chemat părintele Ierotei pe unul dintre copiii şi nepoţii sufletului său.

demostene, dragul meu, tu, care te ocupi cu probleme legale, te rog să te îngrijeşti şi de problema femeii acesteia. Se vede cu viaţă sfântă, respectuoasă, delicată. Mult mă gândesc cum a putut sufletul acesta să facă acea crimă înfricoşată?... îmi este imposibil sămi-o imaginez înfăptuind acea crimă, şi într-un mod groaznic. Fără nici un sens!... Cum, cum o femeie cu un sentiment matern atât de sensibil, cu atâta prudenţă şi gingăşie în a face binele, cu atâta pace şi frumuseţe sufletească şi cu atâta răbdare şi nădejde să fie silită să facă un asemenea rău? Sunt nedumerit şi nu înţeleg! Demostene, dragul meu, te rog special, viziteaz-o şi ajut-o cât îţi stă în putere.

S-a dus domnul Demostene, avocatul, specializat în criminalistică, şi s-a întâlnit cu ucigaşa.

părintele Ierotei m-a rugat să vă întâlnesc şi să vă ajut, cât pot, în problema dumneavoastră.

la ce vă referiţi?

vă rog, spuneţi-mi exact cum s-au întâmplat lucrurile. Poate pot să găsesc un mod prin care să vă fie scăzută pedeapsa.

care lucruri?

cu uciderea.

o, acum!... să aduc din nou în mintea mea acele clipe tragice!...

e... desigur... este greu... o recunosc... dar poate ne dau o portiţă de ieşire...
149
după atâţia ani?...

de ce nu?

lăsaţi... să lăsăm liniştită pe Frosaki, sărmana... Să nu deranjăm somnul ei... Păsărica mea... S-a sfârşit în mâinile mele... Nu... Nu pot! Nu-mi mai amintiţi... Altădată... Acum pregătim căsătoria copiilor. La fel cu Marianti era... Frosaki a mea... Acum ar fi fost copilă până acolo sus. Cum ar fi fost? Eu o am în mintea mea ca pe un mieluşel mic, gingaş, şi aşa o voi avea... Nu... nu... domnule Demostene... Altădată, vă rog... Mai târziu...

cred că amânarea înseamnă de obicei zădărnicie. Vă rog să punem un început astăzi şi continuăm altădată. Este dorinţa părintelui Ierotei de-altfel...

părintele Ierotei! Dacă ar fi fost ca şi el toţi preoţii, multe crime nu s-ar fi făcut... Ce? Cum să încep?

spuneţi-mi, în casa dumneavoastră s-a înfăptuit răul?

Nu, în cea de alături.

pe la ce oră?

amiază...

nu erau acolo părinţii copilului?

-Nu.

cine era cu copilul?

nimeni.

alte case nu erau pe aproape?

erau.

şi cum aţi ajuns dumneavoastră în casa micuţei?
150
- ... Nu, vă rog, nu! Altădată. Astăzi nu pot mai mult.

S-a emoţionat adânc, femeia. Un simţământ de durere mare s-a zugrăvit pe faţa ei. Ziceai că primise o săgeată în inima ei...

bine, voi reveni. La revedere.

cu bine.

Avocatul plecă. Femeia a rămas pentru puţin timp în picioare, nemişcată, ca un stâlp. Privirea ei nu se uita nicăieri. Undeva, în altă parte, în sus, era mintea ei. Apoi şi-a coborât capul, a păşit uşor şi

a intrat în celula ei. S-a dus la pat, a îngenuncheat liniştită în faţa lui, şi-a strecurat mâinile sub pernă şi, încet, le-a scos din nou, cu evlavie, am putea spune. Le-a adus încet la buzele ei şi a sărutat securea pe care o ţineau, ca şi cum ar fi sărutat o icoană sfântă. A udat-o cu puţine lacrimi fierbinţi, iar ochii i s-au mărit, de ziceai că văzuseră sânge cald pe secure. Apoi, încet, cu privirea fixată pe ea, o privire care vedea ceva nevăzut... a băgat mâinile sub pernă şi a aşezat acolo lucrul ei de preţ! Taină!

După câteva zile a venit din nou domnul Demostene, avocatul.

aşadar, să continuăm, încet-încet. Cum aţi ajuns dumneavoastră în casa micuţei?

nu!... Nu mă întrebaţi aceasta. Altceva.

câţi ani aţi locuit în casa aceea?

cincisprezece.

îi cunoşteaţi bine pe părinţii copilului?

-Da.

v-aţi certat vreodată cu ei?



-Nu.

aveaţi vreo neînţelegere pentru vreo proprietate?

-Nu.

o iubeaţi pe fetiţă?

-Mult!

aveaţi nepoţele?

-Nu.

nu cumva, mă iertaţi, îi invidiaţi?

-Nu.

atunci... cum aţi ajuns în casa copilului?

nu!... Nu pot... ajunge... mă oboseşte mult această discuţie. Nu pot...

îmi pare rău... dar nici eu nu voi putea să continui. Ori îmi spuneţi tot adevărul, ori întrerup. Vă opriţi exact la momentul care mă interesează cel mai mult. Dacă nu spuneţi doctorului şi avocatului dumneavoastră tot adevărul, nu vă pot ajuta. Mă duc. Vă rog, gândiţi-vă, sfătuiţi-vă, şi voi veni după zece zile, pentru ultima dată. Dacă nici atunci nu veţi vorbi, voi renunţa la orice încercare. La revedere.

la revedere... a zis femeia încet.

După discuţie, ucigaşa îşi regăsi pacea. Se vedea, desigur, că o durea, însă era o durere dulce, paşnică. Faţa îi era liniştită, împodobită cu o frumuseţe ciudată!

După zece zile veni din nou avocatul. Dar de data aceasta nu era singur. Avea cu el şi pe părintele Ierotei.



deoarece, părinte, mi-aţi încredinţat această grea lucrare, şi femeia nu-mi dă informaţiile de care am nevoie, ca să o pot ajuta, am venit şi astăzi pentru a treia şi ultima oară. V-am rugat să fiţi şi dumneavoastră, ca să o ajutaţi. Dacă şi astăzi se opreşte acolo unde vreau să vorbească, atunci, îmi pare rău, dar nu voi putea să fac nimic altceva.

spune, copilul meu, răspunde la cele de care te întreabă domnul Demostene. Binele tău îl vrem amândoi, ca să poţi ieşi din închisoare. Avem de pregătit căsătoria copiilor. Eftimie se eliberează lunile acestea. Te rog, vorbeşte, a implorat-o părintele Ierotei.

voi încerca, părintele meu...

aşadar, spuneţi-mi: cum aţi ajuns în căsuţa micuţei?

am auzit strigătele ei şi am alergat imediat...

aţi auzit strigătele ei? Pentru ce ţipa copilul? Ce a spus?

mămica mea! Mămica mea! Nu! Nu!

ciudat... De ce era agresat copilul? Şi?...

am ajuns imediat înăuntru, dar nu am prins-o pe Frosaki. Răul se făcuse! Ucigaşa ieşea în clipa aceea sălbăticită... Copilul privea spre podea şi se zbătea ca un miel înjunghiat. O singură privire mi-a aruncat, sărăcuţa ce privire! şi apoi i s-a stins privirea. S-a îngălbenit. A îngheţat... Frosaki a mea!

adică! Adică! Nu sunteţi dumneavoastră ucigaşa?!

-Nu...

153
şi cum aţi fost osândită?
— La strigătele copilului au alergat şi alţi săteni şi jandarmii. Erau toţi siguri că m-au prins în fapt...
— Şi de ce nu aţi spus cine a făcut uciderea? Nu aţi recunoscut-o pe ucigaşă?
am recunoscut-o... dar era mamă văduvă, cu şase fetiţe, mici toate. Ce s-ar fi întâmplat cu copiii aceştia dacă intra la închisoare mama lor?
mare eşti, Doamne, a zis părintele Ierotei, şi şi-a făcut cruce. Deci, fata mea, ai primit această înfricoşată greutate a acestui mare păcat, defăimările, osândirile şi aruncată pe viaţă în închisoare din dragoste! Dar aceasta aminteşte de Jertfa de pe Cruce a Domnului nostru Iisus Hristos, Care a ridicat păcatele lumii şi S-a răstignit pentru noi!
deci, avem în faţa noastră o sfântă! O-o-o! a zis el.
Părintele Ierotei a îngenuncheat în faţa femeii şi şi-a ridicat mâinile spre cer şi a zis cu o voce tremurândă, plină de lacrimi:
— Slavă Ţie, Doamne! Binecuvântat este numele Tău, pentru că în timpurile şi zilele noastre ai arătat o sfântă, vrednică următoare a Fiului Tău, Care S-a răstignit pentru mântuirea noastră, a păcătoşilor. Fie numele Tău binecuvântat, în toate veacurile!
ridicaţi-vă, părinte! Ridicaţi-vă, vă rog! Nu spuneţi asemenea cuvinte despre o femeie săracă...
154
Părintele Ierotei s-a ridicat încet, după cum se ridica când îngenunchia înaintea icoanelor.
şi nu ai spus-o de atâta timp, măcar mie...
nu am putut... Nu am putut nici în urmă cu câteva zile. Astăzi pot... Uitaţi de ce. Citiţi, domnule Demostene! şi a scos din buzunarul ei o scrisoare, şi cu o mişcare liniştită a dat-o avocatului.
„Angheliki, bună femeie! Angheliki te cheamă, şi ca un înger ai fost pentru mine. îmi omorâseră bărbatul. Nimeni nu a ştiut. Am rămas eu ca o trestie în câmp, cu şase copii. Mi s-a întunecat mintea. Am luat securea şi m-am răzbunat! Nu m-am gândit la ce se va întâmpla cu copiii mei, însă tu ai acceptat să plăteşti păcatul meu, îngere al lui Dumnezeu! Ajunge, însă... Nu pot mai mult să te ştiu închisă, nevinovată. Pentru aceasta îţi scriu acestea. Să te scoată pe tine şi să mă ducă pe mine, dacă mai apucă... nu cred... îţi sărut, în genunchi, mâinile şi picioarele... Iartă-mă... Iartă-mă... Katina Prata”.
ce spuneţi! Rămân impresionat! De necrezut, însă adevărat! Mă înclin în faţa dumneavoastră. Atâta dragoste în zilele noastre! Sunt sigur că voi reuşi eliberarea dumneavoastră. Cu siguranţă. Cu felicitări încă!
Apoi a urmat tăcere. Femeia stătea în picioare, cu capul uşor aplecat în faţă. Era la fel şi identică, vie, cu totul vie, sfântă din templul Bisericii!
Puţin mai încolo, părintele Ierotei era în extaz! îşi pusese palmele pe piept, în forma crucii, sub barbă, şi privea la icoanele din celulă şi nu
155
vedea icoanele... Credea că stă la Crucea Golgotei, în partea de jos, şi vedea deasupra lui, încă vie, Dragostea răstignită!
Avocatul a rămas şi el în picioare. Ţinea scrisoarea cu dreapta lui sub bărbie şi privea podeaua, acolo, aproape de picioarele Anghelikei, şi nu voia să ridice privirea...
Nu era celulă de închisoare locul acesta. Era un simplu „Paraclis al Sfintei Dragoste”. Ce dacă nu avea însemnat în altar Alfa şi Omega, pentru care a scris cineva: „A trebuit să treacă ani ca să înţelegem că acel A şi Q din altar este începutul şi sfârşitul cuvântului Agapo” (iubesc). Paraclisul era plin, inundat de această dragoste!
Prima care a auzit de marea noutate a fost Marianti. A ieşit şi a alergat la închisoare şi a îmbrăţişat-o şi a sărutat-o de multe ori, cu respect şi dragoste, pe Angheliki.
mămica mea! Dulcea mea măicuţă! zicea mereu şi plângea de bucurie.
pentru darurile tale s-au făcut aşa lucrurile, Marianti a mea. Ca să ies şi să te pregătesc, fata mea.
Duminică, venind Lambru şi auzind noutăţile, s-a ridicat şi şi-a făcut cruce. Pe urmă s-a dus lângă femeie, i-a luat amândouă mâinile şi i le-a sărutat din toată inima.
bre, mamă! Bine m-am gândit eu cu mintea mea: „Cum şi cine ştie cum s-or fi întâmplat lucrurile cu femeia asta...”, dar nu am ajuns atât de sus cu gândul meu! Auzi! Şi ţi-am vorbit urât în ceasul

156
în care mi-ai oferit prima dată dragostea ta! Am zis că nu vreau nimic din mâinile tale însângerate! Viermele de mine! Iartă-mă... şi a căzut la picioarele ei.

taci, Lambru. Ridică-te. Atât ai ştiut, atât ai zis. Acum avem bucurii. Pregătim zestrea. Şi să vezi ce mătuşă pentru gemenii tăi! înger!

Lambru i-a luat din nou mâinile şi i le-a sărutat. S-a dat apoi puţin mai în spate, a privit-o de sus până jos şi şi-a fixat apoi privirea la faţa ei.

ei, bre, ce mamă am eu!

Şi s-a înfierbântat Lambru înlăuntrul lui, şi-a încordat puţin trupul şi şi-a ridicat privirea mai sus decât femeia, a trecut de nori şi s-a dus mai sus, acolo unde era Izvorul dragostei. Şi s-a scăldat în apa acelui izvor, a strălucit şi a luminat, s-a înfrumuseţat şi i-a devenit privirea ca de înger şi nu de om, şi a venit şi a scăldat-o pe mama lui cu lumina aceea caldă şi curată.

157

16

O VOCE DIN IAD!

Cam după o lună, Angheliki a plecat liberă din închisoare. Era o dimineaţă minunată. Soarele a ieşit strălucitor şi zâmbitor. Parcă şi florile s-au grăbit să-şi deschidă petalele colorate, iar păsările începuseră de dimineaţă cântările pe care briza mării le-a luat şi le-a dus peste micul orăşel, jos, pe ţărmul mării, în braţele mării de satin, şi pe care le urca apoi în sus, spre cer.

Până la poarta închisorii a însoţit-o directorul, şi bucuria şi exprimarea cinstei erau arătate pe faţa şi în mişcările lui.

dumnezeul dragostei să fie întotdeauna cu tine. Ne-aţi dat o lecţie rară. Vă mulţumim fierbinte.

bunului Dumnezeu să-I mulţumiţi cu toţii, a zis femeia cu smerenie.

Lambru şi cu Marianti o însoţeau, chiar dacă era zi lucrătoare.

„Un lucru foarte grav se întâmplă acasă la

158

mine şi trebuie să lipsesc, a spus Lambru la fabrica unde lucra. Nu mă interesează plata...”.

Copiii o ţineau cu o mână, şi cu cealaltă duceau lucrurile ei şi coborau spre căsuţa unde a locuit mai înainte Marianti, cu busuioc la ferestre, cu perdele albe şi cu bunica Fotula, care acum era cu totul albă. Acolo va locui până la căsătoria Mariantei cu Timio. Aşa rânduise părintele Ierotei.

Au lăsat lucrurile la căsuţă şi au plecat spre părintele Ierotei, care făcea Utrenia, şi chiar în clipa aceea cânta şi tămâia sfintele icoane şi se înclina în faţa lor, ridica apoi capul şi cu privirea le mulţumea, implora.

Termină Utrenia şi cântă slavoslovia, ca pentru o zi însemnată. Era o zi mare, de bucurie sfântă. După apolis, a zis:

să fii binecuvântată, fata mea, şi binecuvântată să fie totdeauna lucrarea ta. Acum, cu totul liberă, vei lucra pentru pregătirea copiilor. Au mai rămas puţine luni.

Au luat o gustare simplă, de dimineaţă, la părintele Ierotei, apoi i-au sărutat mâna şi au pornit spre port. Au intrat într-o corabie mică şi au călătorit spre Pireu. S-au dus la magazine, s-au uitat şi au cumpărat multe lucruri. încărcaţi bine toţi trei, au luat şi un ajutor până la corabie, apoi s-au întors pe insuliţă. Şi femeia s-a apucat chiar din prima zi să coase.

Angheliki muncea bucuroasă şi fericită. Pregătea unul câte unul lucrurile şi le împăturea pe vechiul cufăr al bunicii.

159

Timpul se scurgea şi săptămânile treceau, iar Timio se întoarse din armată mai bun armata este un foc care arde „lemne, buruieni, trestii”, dar face mai strălucitor aurul. A ajuns lângă Marianti şi lângă mama lui sfântă şi era plin de bucurii. Şi-au pus şi verighetele părintele Ierotei le-a pus după ce a spus câteva cuvinte, cuvinte care erau pline de adevăr şi de viaţă şi au început pregătirile pentru căsătorie.

Câte vise frumoase, gingaşe, de aur, împleteau cei doi copii frumoşi pe ţărmul mării liniştite în duminici, în plimbările lor pe faleza Kastelas, după orele de muncă! Uite, o bărcuţă albă, ca şi aceea care era în faţa lor pe mare, îşi va deschide braţele pentru a primi noua lor viaţă şi îi va duce la limanul fericirii şi al bucuriei.

Stăteau în picioare pe ţărmul mării, ţinându-se de mâini de multe ori, iar ochii li se umpleau cu

mii de nuanţe din porfira împărătească a soarelui. Şi se priveau ochi în ochi şi Marianti îl vedea împărat al ei, iar Timio o vedea prinţesă pe Marianti, şi în acelaşi timp vedeau în ochii lor alţi ochişori, micuţi, asemenea cu ai lor. Doi ochişori minunaţi: ai micuţei Angheliki sau ai copilaşului Ierotei, care vor veni din înaltul cerului.

Altădată, copiii o luau pe mama lor, o puneau între ei şi o ţineau unul de o mână şi altul de cealaltă şi îi vorbeau şi o priveau în ochi şi luau şi altă frumuseţe din frumuseţea ochilor ei o frumuseţe liniştită, smerită, dulce, care aducea cu cea a Arhanghelului Gavriil. Astfel se priveau
160
copiii, de parcă voiau să pătrundă unul în sufletul celuilalt. Şi altădată, în mica bisericuţă a părintelui Ierotei, rămâneau să asculte, unul alături de celălalt, rugăciunile spuse cu vocea lui puţin tremurată, caldă şi din inimă.

„ Binecuvintează, suflete al meu, pe Domnul ”. O, acest părinte Ierotei! Parcă ar fi fost în faţa lui împăratul împăraţilor, aşa le spunea! Şi-l făcea de fiecare dată pe Timio să-şi amintească de când era mai mic, cum privea în stânga, în dreapta, în sus, în jos, ca să vadă pe Cel cu care vorbea părintele!

„Bună seara, copiii mei”, spunea părintele, după ce încheia cu „Pentru rugăciunile...”, liniştit, părintesc. Şi ieşeau încet afară, întorcându-se încă o dată aproape de uşă, ca să mai vadă biserica în lumina dulce a candelelor, să inspire mirosul de tămâie mirosul crinului Maicii Domnului şi să-şi mai facă o dată semnul Crucii, încet, frumos, unul alături de celălalt. Făpturi binecuvântate!

Zestrea era gata. O căsuţă mică, minunată, au împodobit Marianti împreună cu mama ei, Angheliki. Timio ajuta la aranjarea mobilei. Un gust fin, ai zice că geamăn, aveau amândoi. Ce pereche potrivită!

Aşa a venit şi duminica cununiei. Era într-o duminică de septembrie. Timpul era frumos, ca un zâmbet dulce şi cald.

După Sfânta Liturghie s-au adunat cu toţii acasă, şi Lambru cu familia lui. Părintele Ierotei era plin de bucurie. „Pe orfan şi pe văduvă vei sprijini...”, murmura încet şi simţea o sfântă dulceaţă
161
pe buzele lui, acest creştin adevărat. Căsuţa era şi pe dinăuntru şi pe dinafară ca o păpuşă. Toţi vecinii erau zâmbitori. „Ce copii buni! Ce frumoşi! Ce respectoşi! Ce pereche potrivită!”.

Devreme, după amiază, au pregătit mireasa. Angheliki îşi pusese toată măiestria ei ca să-i coase rochia de mireasă şi acum o împodobea. Şi Marianti era, într-adevăr, una dintre cele mai frumoase mirese din lume!

Părintele Ierotei, îmbrăcat în rasa lui nouă, curat, cu barba lui albă, strălucea tot de bucurie ca şi Sfântul Nicolae, ocrotitorul orfanilor.

Timio purta un costum negru, pantofi negri, lustruiţi, cămaşă albă şi... un zâmbet de primăvară! Aici era şi mirele. Nu era după cum se obişnuieşte să fie, mirele la casa lui. Unde era casa lui?

Pe la cinci, mireasa s-a ridicat gata să plece spre biserică. Timio privea cu mândrie!

marianti a mea, sufletul meu! şi a privit-o în ochi cu toată dragostea lui.

timio! Timio al meu! a răspuns ea, şi privirea ei era frumuseţea sufletului ei, ca un fluture împodobit.

Dar în clipa aceea paşi târâţi s-au auzit în curte. Era un bărbat înalt, slab, galben, ştirb, care îşi târâia paşii. A trecut în curte şi a intrat în casă.

nu! Nu! Nu, pentru Dumnezeu! a strigat el şi vocea i s-a înecat...

Au rămas toţi privindu-l speriaţi.

Timio a făcut un pas şi s-a apropiat ocrotitor de Marianti.
162
nu! Timio şi Marianti sunt copiii mei! Sunt fraţi! Nu! Pentru Dumnezeu! şi a căzut în genunchi şi se lovea.

Dacă în ceasul acela ar fi căzut trăsnet din cer, ar fi fost mai mică tulburarea în suflete.

şi cum o dovedeşti? a sărit Lambru, sălbăticit, asupra lui.

în vârful capului lor, în acelaşi loc, au amândoi două aluniţe negre, ca lintea...

Timio şi-a pus mecanic mâna şi le-a pipăit le ştia. Au scos vălul Mariantei, i-au ferit părul... uite alunelele!

ai şi tu, Timio, asemenea alunele? a întrebat Lambru. Să le văd cu ochii mei!

Avea...

„Nu!”, a strigat din nou bărbatul înalt, slab şi fără de dinţi şi era vocea lui din adâncul iadului. Şi a scos şi a lăsat pe podea două hârtii, apoi s-a ridicat şi şi-a târât paşii, ieşind în curte şi dispărând... Erau hârtiile de la botezul copiilor, hârtii care încredinţau lucrul!

S-au privit în ochi, copii... Ce spunea privirea lor? Era o privire neînsufleţită, pământie, de ceară...

Angheliki rămase de parcă ar fi primit sabia dreptului Simeon în inima ei, care o lăsase fără suflare...

Lambru scrâşnea din dinţi şi-şi strângea pumnii. „Ucigaşi! Satane din iadul negru!”, scotea cu spumă din gura lui.

Părintele Ierotei s-a dat înapoi şi s-a lipit de perete, devenind ca o pictură veche pe tablă de
163
cupru, care închipuia o mare durere şi o mare nedumerire! A trecut timp ca să-şi revină de la atingerea morţii, de frica iadului, de la arătarea diavolului, şi cel mai mult copiii...

Încet-încet, lumina reveni în ochii lor, pe buzele lor culoarea vieţii, în trup mişcarea şi pe limbă vorba...

Din fericire... din fericire, s-au aflat alături de copiii lui Dumnezeu două inimi care au înmuiat sufletele lor şi le-au însufleţit cu sărutul vieţii. Şi s-au străduit şi ostenit şi se bucură şi ei acum. Fiului Mariantei i-au pus numele Nicolae, după numele tatălui lui, care era întru totul la suflet şi la dragoste cu Sfântul Nicolae. Şi era plin de bucurie şi se juca în mâinile mamei şi se bucura când părintele venea în casa lor. Şi tatăl lui e un flăcău bogat şi bun, pe care părintele Ierotei inima lui Dumnezeu! l-a ales dintre mulţimea de copii ai lui, care se potrivea cu Marianti.

Şi lui Timio i-a dăruit Dumnezeu o fetiţă, pe Anghelikula, cu ochi albaştri, un îngeraş blond, pe care o ţinea în braţe şi o ridica deasupra capului, mama ei, Angheliki, sfânta „ucigaşă”.

unde este tăticu, Anghelikula mea? Unde este?

Şi îşi întorcea ochişorii albaştri, plini de lumina cerului, şi-şi deschidea mâinile ei mici şi grăsuţe şi îmbrăţişa gâtul lui Timio.

şi mămica?
164

Şi îşi întindea mâinile din nou, îngeraşul, ca să meargă în braţele mămicii.

Din fericire! Că, altfel, ar fi fost mai multe leagăne în zăpadă... voci din iad venite pe pământul nostru!
165

CUPRINS


167